

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Σχολή Επιστημών Υγείας

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Πτυχιακή Εργασία:

---

*« Η ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ ΣΤΟ
ΠΛΑΣΙΟ ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ : ΜΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΜΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗΣ »*

ΦΟΙΤΗΤΕΣ : ΤΣΙΛΙΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ -ΥΚ5764

ΧΟΝΔΡΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ -ΥΚ5710

ΨΑΡΡΑΚΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΥΚ5679

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια : ΚΑΣΣΕΡΗ ΖΑΧΑΡΟΥΛΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2023

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης Π.Ε. αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία των συγγραφέων, της επιβλέπουσας καθηγήτριας και του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας, προστατευόμενη από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα)

Δήλωση Ακαδημαϊκής Ακεραιότητας

Οι υπογράφωντες φοιτητές του ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ Κρήτης, δηλώνουμε υπεύθυνα ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο: «Η νοηματοδότηση της κατανάλωσης αλκοόλ στο πλαίσιο της φοιτητικής ζωής: μια ποιοτική μελέτη με φοιτητές που εργάζονται σε χώρους διασκέδασης» είναι στο σύνολό της προϊόν δικής μας δουλειάς και ότι όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν αναφέρονται πλήρως. Ακόμη, δηλώνουμε ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε εξωτερική βοήθεια, ότι δεν έχει υποβληθεί σε οποιοδήποτε ίδρυμα ή οργανισμό προς αξιολόγηση, ούτε έχει δημοσιευθεί στο παρελθόν μέρος της ή στο σύνολό της.

Ηράκλειο Κρήτης , Τσίλιας Αντώνης , Χονδρού Αγγελική , Ψαρράκη Παναγιώτα.

Ευχαριστίες

Για την εκπόνηση της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όσους μας στήριξαν και στάθηκαν δίπλα μας καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής. Κατά αρχάς οφείλουμε θερμές ευχαριστίες στη επιβλέπουσα καθηγήτρια κα. Κασσέρη Ζαχαρούχα, της οποίας η βοήθεια ήταν πολύτιμη και μας στήριξε από την αρχή μέχρι το τέλος. Επιπλέον θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσους συμμετείχαν στις συνεντεύξεις, οι οποίοι μας εμπιστευτήκαν και δέχθηκαν να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους.

Περιεχόμενα

Δήλωση Ακαδημαϊκής Ακεραιότητας.....	3
Περίληψη.....	7
Εισαγωγή.....	9
ΜΕΡΟΣ Ι: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	10
1)Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗΣ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗΣ.....	10
1.2)Η ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΤΗΣ ΜΕΘΗΣ	16
1.3)Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ .	22
1.4)ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ.....	24
1.5)Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ.....	28
1.6) ΑΙΤΙΑ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ.....	30
1.7)ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΥΝΟΟΥΝ Ή ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΤΟΥ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥΣ.....	31
1.8)ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	35
1.9)ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ: «ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΠΟΤΟΥ» ΚΑΙ ΚΕΡΑΣΜΑ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΕΡΙΝΗΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ ...	39
ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	42
2)ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ.....	42
2.2)ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	42
2.3)ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	43
2.4)ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	45
2.5)ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ	46

2.6)ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	46
2.7)ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	49
ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ:ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΥΜΑΤΩΝ.....	50
3)Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ..	50
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥΣ.....	50
3.2)ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΤΟΥΣ 53	
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ - ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ.....	53
3.3)ΤΟ ΑΛΚΟΟΛ ΩΣ ΜΕΣΟ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ.	57
3.4)Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ «ΚΟΥΠΑΣ»	58
.....	62
3.5)Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΡΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ.....	62
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	70
ΈΝΤΥΠΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ/ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	70
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	70
Έντυπο πληροφόρησης συμμετεχόντων σε έρευνα	72
ΕΝΤΥΠΟ ΕΝΗΜΕΡΗΣ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ.....	74
ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	75
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	86

Περίληψη

Η εργασία αυτή ερευνά την νοηματοδότηση της κατανάλωσης αλκοόλ από εργαζόμενους φοιτητές, οι οποίοι εργάζονται σε χώρους διασκέδασης. Τα στοιχεία τα οποία συλλέχθηκαν επιχειρούν να αναδείξουν τη σχέση των φοιτητών με το αλκοόλ, και πως αυτή συνδέεται με το περιβάλλον που εργάζονται. Σημαντικό μέρος, το οποίο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την έρευνα, είναι ο τρόπος που νοηματοδοτούν το αλκοόλ κατά τη περίοδο της φοίτησης τους αλλά η σχέση αυτής της νοηματοδότησης με την εργασία τους στους χώρους αυτούς. Ως εργαλείο διερεύνησης για την παραγωγή των ποιοτικών δεδομένων πραγματοποιήθηκαν ημι-δομημένες συνεντεύξεις, στις οποίες συμμετείχαν 12 φοιτητές. Πραγματοποιήθηκε επίσης, μία ομάδα εστίασης (focus group) στην οποία συμμετείχαν 7 φοιτητές. Κάποιες από τις συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν δια ζώσης και κάποιες άλλες εξ αποστάσεως, μέσω διαδικτύου. Έτσι, μας δόθηκε η ευκαιρία να πραγματοποιήσουμε συνεντεύξεις και να

εμπλουτίσουμε τις πληροφορίες μας, με φοιτητές από διαφορετικές πόλεις ανά την Ελλάδα.

Τα συμπεράσματα της έρευνας προέκυψαν μέσω της θεματικής ανάλυσης περιεχομένου των συνεντεύξεων και της ομάδας εστίασης. Από την ανάλυση του εμπειρικού υλικού, αρχικά συνάχθηκαν συμπεράσματα σχετικά με την νοηματοδότηση της κατανάλωσης αλκοόλ, στο πλαίσιο της φοιτητικής ζωής που συμφωνούν με την προ υπάρχουσα βιβλιογραφία. Συνακόλουθα, συνάχθηκαν συμπεράσματα για τη σχέση της απασχόλησης των φοιτητών σε καταστήματα εστίασης και τη χρήση αλκοόλ σε αυτά, όπου αναφέρεται ότι υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε αυτό. Επίσης αναδείχθηκαν αρκετοί ενισχυτικοί και αποθαρρυντικοί παράγοντες σε σχέση με τη χρήση αλκοόλ αλλά και σε σχέση με την ποσότητα που θα καταναλωθεί εκεί, οι οποίοι ποικίλουν. Επιπλέον, εξετάστηκε η πρακτική του κεράσματος είτε από συνάδελφους τους είτε από πελάτες αλλά και η πρακτική της «κούπας». Η αντιμετώπιση των πρακτικών αυτών από τους εργαζόμενους φοιτητές, εμφάνισε μία κάποια ποικιλομορφία ανάλογα με το φύλο του φοιτητή και ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν.

ABSTRACT

This research paper investigates alcohol consumption of employed students that work at drinking establishments. The compiled data attempt to emphasize students' relationship with alcohol, and its connection to their working environment. An integral part, which is inextricably linked to the research, is the importance of alcohol consumption to each student, as well as their behavior regarding it while working. The method used to generate qualitative data was semi-structured interviews, which involved 12 students and a focus group that was also held, in which 7 students participated. Some of the interviews were conducted in person and some remotely via video call. Thus, we were able to conduct interviews and subsequently enrich our data utilizing students from numerous cities in Greece. Research conclusions were drawn through the thematic content analysis of the semi-structured interviews and the focus group. From the analysis of the empirical material, conclusions were initially drawn concerning the meaning of alcohol consumption, in the context of university life, which are found in agreement with pre-existing literature. In turn, the relationship between students' employment in drinking establishments and the use of alcohol in them, where it has been reported that access to alcohol is found to be effortless. Several reinforcing and discouraging factors were also highlighted in relation to alcohol use, but also in relation to the quantity that will be consumed, which varies. Moreover, the practice of being offered alcoholic beverages either by colleagues or customers was examined, as well as the practice of "koupa". Finally, the treatment of these practices by working students, showed a certain diversity depending on the gender of each student and depending on the prevailing conditions.

Εισαγωγή

Η κατανάλωση αλκοόλ από τους νέους είναι ένα θέμα που απασχολεί τις κοινωνικές επιστήμες διεθνώς. Επίσης, η κατανάλωση αλκοόλ από φοιτητές είναι συχνό φαινόμενο, και όπως είναι φυσικό δεν θα μπορούσε να λείπει από την εστίαση της προσοχής της κοινωνικής εργασίας. Τέλος, εμπειρικά έχει παρατηρηθεί ότι αρκετοί φοιτητές απασχολούνται ως εργαζόμενοι, κατά τη διάρκεια της φοίτησης τους, σε χώρους διασκέδασης. Έτσι με το συγκερασμό των ανωτέρω, οδηγηθήκαμε στην επιλογή του θέματος της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Κατά την αναζήτηση της βιβλιογραφίας έγινε εμφανές ότι υπάρχει πληθώρα αναφορών και ερευνητικών πορισμάτων, σε σχέση με την γενικότερη κατανάλωση αλκοόλ από νέους και

ειδικότερα φοιτητές. Ενώ σε αντιδιαστολή, η βιβλιογραφία σε σχέση με εργαζόμενους φοιτητές σε χώρους διασκέδασης ήταν περιορισμένη, διότι όπως διαπιστώθηκε είναι ένα θέμα που δεν έχει ερευνηθεί, τουλάχιστον σε μεγάλο βαθμό. Αυτό μας παρακίνησε ώστε να βρούμε νέα στοιχεία και να προσθέσουμε νέα ερευνητικά δεδομένα στην υπάρχουσα βιβλιογραφία σε σχέση με τους εργαζόμενους φοιτητές σε χώρους διασκέδασης και την σχέση τους με το αλκοόλ.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία χωρίζεται σε τρία μέρη. Το πρώτο μέρος είναι το θεωρητικό μέρος. Σε αυτό, αναφέρεται η κατανάλωση αλκοόλ από τους φοιτητές κατά την περίοδο της αναδυόμενης ενηλικίωσης, όπου εκεί συμπεριλαμβάνεται και η φοιτητική ζωή. Επίσης, αναφέρεται η κουλτούρα της μέθης όπως και οι παράγοντες που ευνοούν ή αποθαρρύνουν την (υπέρ)κατανάλωση αλκοόλ κατά την διάρκεια της εργασίας τους σε χώρους διασκέδασης. Τέλος, αναφέρεται ο τρόπος νοσηματοδότησης της κατανάλωσης αυτής, από τους εργαζόμενους φοιτητές. Το δεύτερο μέρος είναι το μεθοδολογικό μέρος, όπου ενυπάρχει όλο το ερευνητικό πλαίσιο που δημιουργήθηκε κατά την διάρκεια της έρευνας, καθώς και το εμπειρικό υλικό που συλλέχθηκε από την έρευνα. Τέλος, στο τρίτο μέρος αναλύονται τα αποτελέσματα μέσω μίας σύνοψης αυτών, το οποίο συνδέεται επίσης με το προαναφερθέν θεωρητικό μέρος αλλά και τα συμπεράσματα που ακολουθούν αυτού.

ΜΕΡΟΣ Ι: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1) Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΗΣ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗΣ

Ως αναδυόμενη ενηλικίωση περιγράφεται η μεταβατική περίοδος κατά την οποία οι νεαροί ενήλικες προσαρμόζονται στους ρόλους τους ως αυτόνομα μέλη της κοινωνίας (Arnett, 2000; Arnett, 2005). Ηλικιακά, αυτή η περίοδος τοποθετείται μεταξύ των δεκαοχτώ και των είκοσι πέντε ετών (Arnett, 2005). Μετέπειτα από τα είκοσι έξι έτη έως τα τριάντα τρία κάποιος θεωρείται νεαρός ενήλικας (Arnett, 2005). Κατά τη διάρκεια της αναδυόμενης ενηλικίωσης πραγματοποιούνται πολλές αλλαγές. Από την περίοδο που οι αναδυόμενοι ενήλικες προσεγγίζουν την ηλικία που νομικά θεωρούνται ενήλικες συχνά επιλέγουν να εγκαταλείψουν την οικογενειακή εστία, ενώ ξεκινούν να εργάζονται και να έχουν οικονομική ανεξαρτησία (Arnett, 2007).

Ακόμα, η περίοδος αυτή σχετίζεται με την επιδίωξη εκπαιδευτικών και επαγγελματικών στόχων, πειραματισμό, διαμόρφωση της ταυτότητας και κοινωνικοποίηση με δίκτυα που απαρτίζονται από ενήλικες (Arnett, 2007; Schulenberg, O'Malley, Bachman, Wadsworth, & Johnston, 1996).

Θεωρείται μια εξαιρετικά στρεσογόνο περίοδος, καθώς εν μέσω τόσων αλλαγών, οι παλιές και οι νέες κοινωνικές σχέσεις των αναδυόμενων ενηλίκων τους ασκούν πίεση να εγκαθιδρύσουν μια κοινωνικά λειτουργική ταυτότητα (Arnett, 2007; Cote & Levine, 1987).

Οι αναδυόμενοι ενήλικες συχνά συμμετέχουν σε ριψοκίνδυνες και απερίσκεπτες συμπεριφορές, όπως είναι η χρήση ναρκωτικών ουσιών και η υπερκατανάλωση αλκοόλ (Bradley & Wildman, 2002; Kandel & Logan, 1984; Nelson & Barry, 2005). Οι ενήλικες που βρίσκονται σε αυτή την μεταβατική φάση εξερευνούν την νεοαποκτηθείσα ανεξαρτησία τους μέσω πειραματισμών με νέες συμπεριφορές και με την υιοθέτηση νέων ταυτοτήτων, προτού δεσμευτούν στις ευθύνες που απαιτεί η ενηλικίωση (Arnett, 1994; Arnett, 2000; Bradley & Wildman, 2002).

Η παραδοσιακή πεποίθηση ότι η ζωή χωρίζεται σε στάδια περιέχεται στη θεωρία της «πορείας της ζωής» (lifecourse theory) (Hartmann & Swartz, 2007). Σε συνεντεύξεις που πραγματοποίησαν οι Greene et al. (1992) με νεαρούς ενήλικες, ανέφεραν ότι οι συμμετέχοντες έτειναν να περιγράφουν την ζωή τους χρησιμοποιώντας αναφορές σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά στάδια, όπως η παιδική ηλικία, η εφηβεία και η ενηλικίωση. Οι συμμετέχοντες δεν σηματοδοτούσαν τις μεταβάσεις βάσει

συγκεκριμένων γεγονότων σύμφωνα με την ανάπτυξη ικανοτήτων που σχετίζονται με κάποια αναπτυξιακή περίοδο, όπως π.χ. η απόκτηση διπλώματος οδήγησης. Η έννοια της αναδυόμενης ενηλικίωσης δεν είναι υιοθετημένη ως αναπτυξιακό στάδιο σε όλους τους πολιτισμούς ανά τον κόσμο (Arnett, 1998; Nurmi, 1997). Η έννοια γίνεται αποδεκτή και κατανοητή σε πολιτισμούς που η κουλτούρα επιτρέπει στους νεαρούς ενήλικες να πάρουν χρόνο ώστε να πειραματιστούν και να λάβουν τις δικές τους αποφάσεις, σε αντίθεση με άλλες κουλτούρες που πιέζουν τους νέους να ενστερνιστούν έναν προαποφασισμένο ρόλο ή που επιβαρύνουν απότομα τους νέους με οικονομικές υποχρεώσεις.

Η αναδυόμενη ενηλικίωση περιγράφεται ως η περίοδος κατά την οποία ο σχηματισμός της ταυτότητας του ατόμου ολοκληρώνεται (Arnett, 2004; Cote&Levine, 1987). Η ανάπτυξη ικανοτήτων στους τομείς της αυτονομίας, της δημιουργίας ταυτότητας και της δημιουργίας και συντήρησης ανθρώπινων σχέσεων ταυτίζεται με την εικόνα που έχουμε για το ποιος θεωρείται ενήλικας (Galambos, Turner, & Tilton-Weaver, 2005, p. 506). Για παράδειγμα, σε ένα δείγμα 190 φοιτητών, το υψηλό σκορ σε βαθμολογία που αφορούσε την ψυχοκοινωνική ωριμότητα, προέβλεπε ότι οι φοιτητές αυτοχαρακτηρίζονταν ως ενήλικες (Galambos et al., 2005). Παρόλα αυτά, ένας άνθρωπος που βρίσκεται στην περίοδο την αναδυόμενης ενηλικίωσης είναι διστακτικός στο να επιλέξει ένα συγκεκριμένο μονοπάτι στη ζωή του. Η εξερεύνηση της ταυτότητας θεωρείται κεντρικό χαρακτηριστικό της αναδυόμενης ενηλικίωσης (Arnett, 2005; Cote & Levine, 1987; Grotevant & Adams, 1984; Schulenberg et al., 1996). Η ανάπτυξη σχέσεων στην εργασία και στην ερωτική ζωή αναγνωρίζονται ως καίριες ανάγκες που αναδύονται σε αυτή την αναπτυξιακή περίοδο. Η ωρίμανση αυτών των σχέσεων στην πορεία γίνεται ο κεντρικός στόχος του νεαρού ενήλικα. (Roisman et al., 2004).

Κατά την περίοδο της αναδυόμενης ενηλικίωσης υπάρχουν υψηλές πιθανότητες για έκθεση κάποιου ανθρώπου σε συνθήκες που να ευνοούν τη χρήση ναρκωτικών και την υπερκατανάλωση αλκοόλ (Bachman et al., 2002; Bradley & Wildman, 2002; Cote & Levine, 1987; Tucker et al., 2005). Η αυξημένη κατανάλωση αλκοόλ έχει συσχετισθεί με την περίοδο διαμόρφωσης και αποκρυστάλλωσης της ταυτότητας του νέου και με το συναίσθημα προσαρμογής σε νέους κοινωνικούς ρόλους, συνεπώς, τα επίπεδα κατανάλωσης αλκοόλ κατά την αναδυόμενη ενηλικίωση είναι αυξημένα (Arnett, 2007; Bradley&Wildman, 2002; Grotevant&Adams, 1984; Kandel&Logan, 1984).

Συχνά το κοινωνικό περιβάλλον των νεαρών ενηλίκων κατά την περίοδο αυτή ενθαρρύνει και προάγει την κατανάλωση αλκοόλ (Arnett, 2005; Bachman et al., 2002; Bradley & Wildman, 2002; Pedersen & von Soest, 2013). Οι Kandel και Logan (1984) ανέφεραν ότι 95% των εφήβων της Νέας Υόρκης έχουν καταναλώσει κάποιας μορφής αλκοόλ μέχρι την ηλικία των 18 ετών. Η αναδυόμενη ενηλικίωση παρουσιάζει τον υψηλότερο βαθμό πιθανότητας να προβεί κάποιος σε επιβλαβείς για τον ίδιο συμπεριφορές (Bachman et al., 2002; Kandel & Logan, 1984). Σε έρευνα που αφορούσε τη χρήση ναρκωτικών ουσιών παρουσιάστηκε ότι η μέθη από μεγάλη ποσότητα αλκοόλ παρατηρούνταν συχνά στους νεαρούς ενήλικες, ακόμα και σε άτομα με ακαδημαϊκές ή κοινωνικές διακρίσεις (White, Labouvie, & Papadaratsakis, 2005). Αν και η κατανάλωση αλκοόλ είναι τόσο κοινή ανάμεσα στους αναδυόμενους ενήλικες, οι ειδικοί υγείας δεν συμβουλεύουν στο βαθμό και στη συχνότητα που πρέπει τους νεαρούς ενήλικες για το ρίσκο που εμπεριέχεται στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ (Hingson, Heeren, Edwards, & Saitz, 2012). Σε έρευνα πάνω στους παράγοντες που ωθούν κάποιον στην υπερκατανάλωση αλκοόλ, οι Bradley και Wildman (2002)

κατέληξαν στο ότι η πίεση από το κοινωνικό δίκτυο και τους συνομηλίκους που ασκούν επιρροή ήταν η πιο συχνή αιτία υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ, καθώς καθιστούσε το ποτό αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνικής ζωής του νεαρού ενήλικα.

Οι Schulenberg et al. (1997) παρουσίασαν τέσσερα μοντέλα για την επεξήγηση των επιβλαβών για την υγεία συμπεριφορών κατά την περίοδο της αναδυόμενης ενηλικίωσης. Το πρώτο μοντέλο ερμηνεύει την αύξηση της έκθεσης των νέων σε χρήση επιβλαβών για την υγεία ουσιών, ως ένα μέσο αντιμετώπισης των αναδυόμενων προβλημάτων που προκύπτουν από τη μετάβαση στην ενηλικίωση. Το δεύτερο μοντέλο προτείνει ότι οι επιβλαβείς συμπεριφορές προκύπτουν από την ασυμφωνία μεταξύ των προσδοκιών του ατόμου και της πραγματικότητας που του παρουσιάζεται μέσω των προσωπικών βιωμάτων, ενώ το τρίτο μοντέλο παραθέτει την άποψη ότι οι συμπεριφορές αυτές προκύπτουν στο πλαίσιο του πειραματισμού για την εύρεση ταυτότητας, την προσπάθεια για ανεξαρτησία και τη θέσπιση νέων στόχων, κοινωνικά αποδεκτών. Τέλος, το τέταρτο μοντέλο αναφέρει ότι η εμφάνιση αύξησης συμπεριφορών που είναι επιβλαβείς για την υγεία από τους αναδυόμενους ενήλικες, προκύπτει από το αν αισθάνονται ότι η μετάβαση στην ενηλικίωση γίνεται επιτυχημένα ή αποτυχημένα (Schulenberg et al., 1997). Ένας αναδυόμενος ενήλικας που αποτυγχάνει να αναπτύξει επιτυχώς τις ψυχοκοινωνικές του δεξιότητες, θα αποτύχει επίσης σε άλλους

παρόμοιους αναπτυξιακούς στόχους και είναι πιο πιθανό να οδηγηθεί στη χρήση επικίνδυνων ουσιών.

Ο Arnett (2005), συνδύασε τις τέσσερις κατηγορίες της «θεωρίας κατάστασης της ταυτότητας» (identity status model) (Marcia, 1966) με χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των αναδύομενων ενηλίκων που σχετίζονται με την εξερεύνηση, τον πειραματισμό, την αφοσίωση και τη δέσμευση. Σύμφωνα με την Marcia (1966), η διαμόρφωση της ταυτότητας είναι μια πολυδιάστατη διαδικασία. Η καταστάλλαξη και αφοσίωση σε μια ερωτική ταυτότητα, σε επαγγελματική ταυτότητα και σε μια ταυτότητα με συγκεκριμένη ιεραρχία ηθικών αξιών είναι προ απαιτούμενα για την ανάπτυξη ενός κοινωνικά λειτουργικού ενήλικα. Η θεωρία της κατάστασης της ταυτότητας προτείνει ότι η διαμόρφωση της ταυτότητας περνάει από διακυμάνσεις μεταξύ υψηλότερων και χαμηλότερων επιπέδων αφοσίωσης. Υπάρχουν τέσσερις κατηγοριοποιήσεις που αναφέρονται στην κατάσταση στην οποία βρίσκεται η ταυτότητα κάποιου. Η κατάσταση διάχυσης αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη ταυτότητα που δεν έχει ενστερνιστεί ακόμα συγκεκριμένους ρόλους. Όταν το άτομο έχει αφοσιωθεί αμετάβλητα σε συγκεκριμένους ρόλους, συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία που ονομάζεται από την ερευνήτρια *αποκλεισμένη ταυτότητα* (foreclosure). Όταν η ταυτότητα κάποιου βρίσκεται σε αναστολή (moratorium status), αυτό υποδηλώνει ότι το άτομο εξερευνά ακόμα τους κύριους πυλώνες που θα απαρτίσουν την ταυτότητά του, προσαρμόζοντας το πού εστιάζει την προσοχή του. Η επιτυχής κατάσταση (achieved status) περιγράφει την κατάσταση όπου το άτομο έχει εξερευνήσει τις πιθανές επιλογές ρόλων που θα μπορούσε να επιλέξει και έχει αφοσιωθεί σε αυτούς που θεωρούνται οι ιδανικοί από το ίδιο (Marcia, 1966). Ύστερα από αυτούς τους συνδυασμούς δημιουργήθηκαν υποθέσεις με στόχο την πρόβλεψη των συμπεριφορών που βλάπτουν την υγεία, όπως είναι η κατανάλωση αλκοόλ σε μεγάλη ποσότητα. Τα άτομα που ανήκαν στην κατηγορία της επιτυχούς κατάστασης έδειξαν υψηλά επίπεδα εξερεύνησης και αφοσίωσης στους ρόλους που επέλεξαν, ενώ εκείνοι που ανήκαν στην κατηγορία της διαχυμένης ταυτότητας εμφάνισαν χαμηλά επίπεδα εξερεύνησης διαφόρων ρόλων και αφοσίωσης σε κάποιους. Τα άτομα που ανήκαν στην κατηγορία της αναστολής της ταυτότητας έδειξαν υψηλά επίπεδα εξερεύνησης της ταυτότητας και χαμηλά επίπεδα παραμονής και αφοσίωσης σε κάποιους ρόλους.

Τέλος, αυτοί που συμπεριλήφθηκαν στην κατηγορία της αποκλεισμένης ταυτότητας, παρουσίασαν χαμηλά επίπεδα εξερεύνησης νέων ταυτοτήτων και υψηλά επίπεδα αφοσίωσης στους ήδη κερτημένους ρόλους (Arnett, 2005).

Οι αναδυόμενοι ενήλικες που είχαν την τάση να πειραματίζονται και να εξερευνούν νέους ρόλους και ταυτότητες είναι πιο πιθανό να πειραματιστούν και με την κατανάλωση αλκοόλ σε μεγάλη ποσότητα. Είναι επίσης πιθανό τα άτομα που ανήκουν στην κατηγορία της διαχυμένης ταυτότητας να πίνουν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ, εξαιτίας της δυσφορίας που επέρχεται από τη δυσκολία εύρεσης ταυτότητας (Arnett, 2005; Marcia, 1980). Τα άτομα που ανήκουν στην κατηγορία της επιτυχημένης επιλογής ταυτότητας και αυτά της αποκλεισμένης αναμένεται να καταναλώνουν αλκοόλ σε μικρότερη ποσότητα και συχνότητα από τους προαναφερθέντες και από αυτά που ανήκαν στην κατηγορία της αναστολής της ταυτότητας, καθώς έχουν ήδη διαμορφώσει και αφοσιωθεί στους νέους ρόλους τους ως ενήλικες. Πάντως, οι ερευνητές και των δύο μοντέλων που αναφέρθηκαν θεωρούν αναμενόμενη την αύξηση στην κατανάλωση αλκοόλ από τους αναδυόμενους ενήλικες, ανεξαρτήτως σε ποια κατηγορία τοποθετούνται και αν έχουν διαμορφώσει ενήλικη ταυτότητα ή όχι (Arnett, 2005; Schulenberg, 1997).

Το αυξημένο άγχος σχετίζεται, επίσης, με την κατανάλωση αλκοόλ σε μεγαλύτερη ποσότητα και συχνότητα. Οι Blomeyer et al. (2011) ερεύνησαν το κατά πόσο η ηλικία στην οποία κάποιος είχε την πρώτη του επαφή με το αλκοόλ, καθώς και τα επίπεδα άγχους του, μπορούσαν να προβλέψουν την υπερκατανάλωση αλκοόλ κατά την αναδυόμενη ενηλικίωση. Οι ερευνητές συμπέραναν ότι οι έφηβοι που ξεκίνησαν να καταναλώνουν αλκοόλ από μικρή ηλικία και που, επίσης, ήταν εκτεθειμένοι σε στρεσογόνες συνθήκες, ανέφεραν ότι καταναλώναν αυξημένες ποσότητες αλκοόλ στα πρώτα χρόνια της ενηλικίωσης τους. Οι κοινοί στρεσογόνοι παράγοντες επιδεινώνονται λόγω των συνθηκών που επικρατούν στο συγκεκριμένο αναπτυξιακό στάδιο όπως είναι η κοινωνική πίεση και η απαίτηση για προσπάθεια προσαρμογής στους νέους ρόλους (Montgomery, 2005) καθώς και λόγω της αβεβαιότητας που προκαλείται από τις έντονες αλλαγές που απαιτεί το αναπτυξιακό στάδιο. (Schulenberg et al., 1996). Οι στρεσογόνοι παράγοντες βιώνονται στη μεταβατική αυτή περίοδο και επιδεινώνουν τα προβληματικά μοτίβα κατανάλωσης αλκοόλ. Η κατανάλωση αλκοόλ σε υπερβολικό βαθμό, μπορεί να οδηγήσει σε εθισμό, συναισθηματική δυσλειτουργία, και γενικότερα έλλειψη ικανοποίησης των προσδοκιών του ατόμου, ακόμα και σε θάνατο (Schulenberg & Maggs, 2002; Tucker et al., 2005).

Οι Schulenberg et al. (1996) σε έρευνα που έκαναν τοποθέτησαν τους συμμετέχοντες, οι οποίοι ήταν νεαροί ενήλικες, σε κατηγορίες ανάλογα με την ποσότητα και τη συχνότητα που καταναλώναν αλκοόλ. Στόχος τους ήταν να παρατηρήσουν πώς θα προσαρμόζονταν στον ενήλικο ρόλο τους. Οι συμμετέχοντες που ανήκαν στην κατηγορία της χρόνιας

κατανάλωσης αλκοόλ σε μεγάλη ποσότητα, παρουσίασαν τη μεγαλύτερη δυσκολία να προσαρμοστούν στις ευθύνες τις ενήλικης ζωής και ήταν αυτοί με τη μικρότερη πιθανότητα να μειώσουν την κατανάλωση αλκοόλ κατά την ενήλικη ζωή τους. Υπήρξε διαφοροποίηση ανάμεσα στη δυσκολία προσαρμογής στους συμμετέχοντες που ανήκαν στη κατηγορία των χρόνιων καταναλωτών αλκοόλ, την οποία οι ερευνητές απέδωσαν στις διαφορές στα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των συμμετεχόντων (Schulenberg et al., 1996).

Οι ερευνητές διατύπωσαν ότι αυτά τα μοτίβα, σε συνδυασμό με Κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά, μπορούσαν να προβλέψουν την ικανότητα των νέων να προσαρμοστούν στους ενήλικους ρόλους τους.

Χρησιμοποιώντας δεδομένα από στατιστική μελέτη, οι Patrick et al. (2012), συμπέραναν ότι η υψηλή κοινωνικοοικονομική θέση ήταν παράγοντας που προέβλεπε συχνή κατανάλωση αλκοόλ από τους νέους κατά την περίοδο της αναδυόμενης ενηλικίωσης. Επιπρόσθετα, η κατοχή περιουσίας, η οποία υπολογίστηκε με τον υπολογισμό της αξίας όλων των υλικών πραγμάτων και περιουσιακών στοιχείων που έχει κάποιος στην κατοχή του, προέβλεπε υψηλότερη κατανάλωση αλκοόλ σε άτομα από είκοσι τριών ετών και άνω. Επίσης, η σχέση που είχαν οι γονείς των νεαρών ενηλίκων με την κατανάλωση αλκοόλ, έτεινε να επηρεάσει την ποσότητα και τη συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ από τους αναδυόμενους ενήλικες (Petersen & Von Soest, 2013).

Η υπερκατανάλωση αλκοόλ μειώνεται σημαντικά όσο οι νέοι φτάνουν στο τέλος του αναπτυξιακού σταδίου της αναδυόμενης ενηλικίωσης (Bachman et al., 2002; Barnes, Welte, & Dintcheff 1993). Ο κίνδυνος να καταναλώσουν επικίνδυνες για την υγεία ουσίες, μειώνεται δραστικά μετά την ηλικία των είκοσι τεσσάρων (Bachman et al., 2002; Barnes et al., 1993; Kandel & Logan, 1984; Schulenberg et al., 1996). Τέλος, έχει παρατηρηθεί ότι όταν οι νεαροί ενήλικες αναλάβουν ρόλους που απαιτούν πειθαρχία και αφοσίωση, όπως όταν παντρεύονται ή όταν αποκτούν οι ίδιοι τέκνο ή όταν προσληφθούν σε εργασία πλήρους απασχόλησης, μειώνεται σημαντικά η συχνότητα που καταναλώνουν αλκοόλ σε μεγάλη ποσότητα (Bachman et al., 2002; Kandel & Logan, 1984). Για παράδειγμα οι White et al. (2005) βρήκαν ότι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, αυτοί που εισήχθησαν στο πανεπιστήμιο κατά την διάρκεια, ήταν λιγότερο πιθανό να πίνουν σε σημείο μέθης στην ηλικία των τριάντα ετών, συγκριτικά με το δείγμα των ανθρώπων που δεν σπούδασαν στο πανεπιστήμιο. Οι παραπάνω συνθήκες περιορίζουν τις περιστάσεις που οι άνθρωποι μπορούν να καταναλώσουν μεγάλη ποσότητα αλκοόλ, καθώς δεν είναι σε θέση να

βγαίνουν τόσο συχνά έξω το βράδυ ή το σαββατοκύριακο, και επίσης μαθαίνουν να υποτάσσονται στις συνθήκες που απαιτούν οι νέοι ρόλοι που έχουν αναλάβει. (Bachman et al., 2002).

1.2) Η ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΤΗΣ ΜΕΘΗΣ

Η κατανάλωση αλκοόλ για ευχαρίστηση δεν είναι νέο φαινόμενο. Αυτό που διαφέρει από τις προηγούμενες γενιές είναι η έκταση και η συχνότητα της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ στους νεαρούς ενήλικες στη σύγχρονη κοινωνία. Οι νέοι στη σύγχρονη κοινωνία υποστηρίζεται ότι λειτουργούν μέσα σε μια κουλτούρα «ηδονικού» καταναλωτισμού που δίνει προτεραιότητα στον ελεύθερο χρόνο και την επιδίωξη ευχάριστων εμπειριών μέσω της κατανάλωσης αλκοόλ (Measham, 2004). Η μέθη και η διαδικασία που οδηγεί σε αυτή δεν είναι μόνο μια αποδεκτή πτυχή της κουλτούρας των νέων όσον αφορά την ψυχαγωγία, αλλά έχει αποκτήσει ένα επίπεδο πρωτόγνωρης πολιτιστικής σημασίας, λειτουργώντας ως ισχυρό εργαλείο για τη διαμόρφωση κοινωνικών σχέσεων, φιλοδοξιών και αξιών (Measham, 2004; Sande, 2002). Για πολλούς, η κατάσταση της μέθης επιδιώκεται σκόπιμα με σκοπό να βιώσουν την ένταση, τη χαρά και την ευφορία που τους προσφέρει, καθώς η βίωση απόλαυσης είναι κεντρική για την επιδίωξη μιας θετικής συναισθηματικής κατάστασης (Duff, 2008). Όπως υποστηρίζει ο Brain (2000) η υπερκατανάλωση αλκοόλ δεν αφορά μόνο την αναζήτηση της απόλαυσης μέσω της ψυχο-δραστικής επίδρασης του αλκοόλ, αλλά είναι άμεσα συνυφασμένη με την κοινωνική ταυτότητα που προσδίδεται στα άτομα που καταναλώνουν αλκοόλ και συχνάζουν σε κέντρα νυχτερινής διασκέδασης. Όπως θα φανεί παρακάτω, η ταυτότητα του περιπετειώδους και ευχάριστου ανθρώπου είναι συνυφασμένη με την κατανάλωση αλκοόλ και τη νυχτερινή διασκέδαση. Η αναζήτηση της ευχαρίστησης, μέσω της κατανάλωσης αλκοόλ, είναι κοινωνικά αποδεκτή μέχρι ενός ορίου, κι αν αυτό ξεπεραστεί, η συμπεριφορά αυτή θεωρείται μη επιθυμητή (O'Malley και Valverde, 2004). Οι νέοι «καταναλώνουν αλκοόλ» σε έναν

μεταβαλλόμενο χώρο αγοράς όπου επηρεάζονται από τη διαφήμιση και αναλώνουν τον ελεύθερο χρόνο τους πίνοντας, συμμετέχοντας έτσι στην αναδιαμόρφωση της νυχτερινής οικονομίας, όπου κυριαρχούν οι υλικές απολαύσεις (Measham, 2004).

Η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ είναι συνυφασμένη με τη διασκέδαση και τις έντονες και ενθουσιώδεις εμπειρίες από τους νέους ενήλικες, κι αυτό μπορεί να επιφέρει δυσάρεστα αποτελέσματα, δεδομένων των κινδύνων που μπορεί να

δημιουργηθούν στους ίδιους και στους άλλους όταν βρίσκονται υπό την επήρεια μέθης. Ο Duff (2008) θεωρεί ότι παρά τον ολιστικό χαρακτήρα που προσπαθούν να υιοθετήσουν τα μοντέλα πρόληψης της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ, αναλώνονται στην επισήμανση των ρίσκων και οφελών που υπάρχουν ανάλογα με την ποσότητα αλκοόλ που καταναλώνει κάποιος και αποτυγχάνουν να αναγνωρίσουν τις θετικές εμπειρίες που βιώνουν οι νέοι από την κατανάλωση αλκοόλ, όπως είναι η βελτίωση της κοινωνικότητάς τους, της εξωστρέφειας και της αυτοπεποίθησης που νιώθουν. Αν δεν ληφθούν υπόψιν οι θετικές προσδοκίες και τα κέρδη που αποκομίζουν οι νέοι από την υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ, καθίσταται δύσκολη η ερμηνεία της επαναλαμβανόμενης αυτής συνήθειας σε κάτι άλλο εκτός από παράλογη, προβληματική και ανεπιθύμητη. (Measham, 2004).

Η σύγχρονη κουλτούρα εξισώνει την ευτυχία με τη απόλαυση και την προωθεί ως την επιθυμητή και κοινωνικά αποδεκτή κατάσταση, μέσω του μάρκετινγκ που στηρίζει τη συγκεκριμένη επιχειρηματική προσέγγιση. Η απόλαυση, από επιβράβευση της σκληρής δουλειάς και της επίτευξης στόχων, μετατράπηκε σε αυτοσκοπό που πρέπει να ενυπάρχει σε κάθε δραστηριότητα για να θεωρηθεί αξιόλογη (Gabriel and Lang, 2006). Συνεπώς, ο τρόπος ζωής που εστιάζει στην εμπειρία της απόλαυσης έχει γίνει πρωταρχική επιλογή, κοινωνικά αποδεκτή από τη σύγχρονη κουλτούρα (Hirschman, 1992). Η αναζήτηση της ευτυχίας, του νοήματος και της ολοκλήρωσης, προσεγγίζεται μέσω των ψυχοδραστικών επιδράσεων που παρέχει η κατανάλωση αλκοόλ και τις θετικές προσδοκίες που έχουν οι νέοι για την επίδραση του αλκοόλ στη συμπεριφορά τους (Hirschman and Holbrook, 1992).

Παράλληλα, τα σύγχρονα αστικά κέντρα, εκμεταλλευόμενα την αναδυόμενη κουλτούρα, την αντιμετώπισαν ως μια ευκαιρία να υλοποιήσουν τους στόχους τους, με τρόπο που να εξυπηρετείται και η ανάγκη των νέων, προσφέροντάς τους τις κατάλληλες συνθήκες για περισσότερη και ευκολότερη κατανάλωση αλκοόλ, ενώ τα ίδια τα αλκοολούχα προϊόντα έχουν εμπορευματοποιηθεί εκ νέου, σε διάφορες μορφές, ώστε να πλαισιώνουν όλες τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες των νέων (ελαφρά αλκοολούχα αφεψήματα με νέα συστατικά και γεύσεις) καθιστώντας την πρόσβαση και κατανάλωσή τους ευκολότερη για όλες τις στιγμές της ημέρας, σε συνδυασμό, βέβαια, με την χαλάρωση του νομικού πλαισίου γύρω από την κατανάλωση αλκοόλ.

Η απενοχοποίηση της κατανάλωσης αλκοόλ από την κοινότητα των νέων οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην εμπορική επιτυχία που είχαν οι σχετικές επιχειρήσεις (καφετέριες-

club-bar), οι οποίες έχουν ως κέντρο τους τον αστικό χώρο και έχουν καταστήσει το αλκοόλ ως έναν αποδεκτό τρόπο ζωής τον οποίο εύκολα υιοθετούν οι νέοι για να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους (Measham, 2004; Brain, 2000)

Ο Brain (2000) θεωρεί ότι οι νέοι ενήλικες προβαίνουν σε μια εκλογικευμένη διαχείριση όσον αφορά την υπερκατανάλωση αλκοόλ, λαμβάνοντας υπόψιν και τον οικονομικό παράγοντα. Υποστηρίζει ότι οι νέοι δεν καταναλώνουν αλκοόλ αβίαστα, αλλά υιοθετούν μια στρατηγική και ελεγχόμενη στάση γύρω από την ποσότητα και τη συχνότητα κατανάλωσης (Brain, 2000).

Ο Featherstone (1991) αναφέρει ότι οι νέοι είναι σε θέση να ελέγξουν το πού και πότε θα μεθύσουν, διατηρώντας παράλληλα και την κοινωνική λειτουργικότητά τους. Επιλέγουν στρατηγικά πότε θα μεθύσουν και πότε δεν θα αφήσουν τον εαυτό τους να χάσει τον έλεγχο (Szmigin et al., 2008; Featherstone, 1991)

Ο Measham (2004) ερμηνεύει την κουλτούρα της μέθης που παρατηρείται στους νέους ενήλικες ως την πεποίθηση ότι ο ύστατος στόχος της βραδινής εξόδου είναι να φτάσουν οι νέοι στην κατάσταση της μέθης όσο πιο γρήγορα μπορούν. Για τους νεαρούς ενήλικες οι κοινωνικές δραστηριότητες είναι απόλυτα συνυφασμένες με την κατανάλωση αλκοόλ σε τόσο μεγάλο βαθμό που έχει γίνει ο βασικός σκοπός της εξόδου κάποιου. Ενώ συμφωνεί με την προαναφερθείσα άποψη του Brain ότι οι νέοι οριοθετούν την κατανάλωση αλκοόλ ώστε να μην επηρεάσει αρνητικά τις άλλες σημαντικές πτυχές της ζωής τους, πιστεύει ότι τα κίνητρα είναι διαφορετικά από αυτά που αναφέρει ο Brain και συγκεντρώνονται γύρω από την αποφυγή καταστάσεων που μπορούν να απειλήσουν την προσωπική τους ασφάλεια, την υγεία, και την οικονομική τους κατάσταση. Οι νέοι προσπαθούν να βρουν την ισορροπία μεταξύ της επιθυμίας τους για άμεση ικανοποίηση και για μακροπρόθεσμη ευημερία και ανάπτυξη.

Σε ποιοτική έρευνα που επιτελέστηκε από την Fry (2011), η οποία πραγματοποίησε ημι-δομημένες συνεντεύξεις με 102 νεαρούς ενήλικες από 18 έως 25 ετών. Στόχος της έρευνας ήταν να ανακαλέσουν οι νέοι παρελθοντικές εμπειρίες που σχετίζονταν με την υπερκατανάλωση αλκοόλ και να προσδώσουν νόημα και ερμηνεία σε αυτές μέσω της αφήγησής τους στον συνεντευκτή (Fisher, 1987). Η πληθώρα των ερωτώμενων (n= 65) ανέφεραν ότι βγαίνουν έξω για να μεθύσουν τουλάχιστον δύο με τρεις φορές την εβδομάδα. Οι ίδιοι ανέφεραν ότι κατανάλωναν αλκοόλ πριν πάνε στο μαγαζί νυχτερινής διασκέδασης

(pre-drinking) για να εξοικονομήσουν χρήματα και για να βρεθούν πιο γρήγορα στην επιθυμητή κατάσταση ευφορίας (Frey, 2011) .

Οι νέοι δήλωσαν ότι ξεκινούν να καταναλώνουν από νωρίς μεγάλες ποσότητες αλκοόλ. Για παράδειγμα, ένας νεαρός άνδρας δήλωσε ότι μπορεί να καταναλώσει επτά μπύρες πριν βγει, ενώ άλλοι ανέφεραν ότι πίνουν ένα μπουκάλι κρασί ή μισό μπουκάλι βότκα. Πολλοί νέοι, από την άλλη, δεν ήταν καν σε θέση να προσδιορίσουν τον ακριβή αριθμό ποτών που καταναλώνουν σε ένα βράδυ, ενώ τους ήταν πιο εύκολο να υπολογίσουν την ποσότητα αλκοόλ σε μπουκάλια ή ποτήρια.

Οι υπόλοιποι συνεντευξιαζόμενοι, αναγνώρισαν ότι είχαν μεθύσει κάποια στιγμή στη ζωή τους, αλλά έχουν περιορίσει πολύ τη συχνότητα, ώστε να κρατήσουν την ισορροπία μεταξύ κοινωνικής ζωής και εργασίας. Συνήθως, θα προτιμήσουν να πάνε στα μαγαζιά νυχτερινής διασκέδασης και να μεθύσουν μόνο το σαββατοκύριακο (Frey, 2011).

Η μέθη είναι συνυφασμένη από τους νέους ενήλικες με την κοινωνική ζωή, την ψυχαγωγία και τη διασκέδαση. Έχουν θετικές προσδοκίες και αναμένουν με ενθουσιασμό τη στιγμή που θα μπορέσουν να καταναλώσουν αλκοόλ, ενώ μετά εξιστορούν με περηφάνια τα γεγονότα που συνέβησαν το βράδυ (Frey, 2011). Η περιγραφή της μέθης χωρίζεται σε διαφορετικά στάδια, και ανάλογα με την ένταση περιγράφεται ως κατάσταση ευτυχίας ή παρακμής.

Επίσης, οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν ότι οι λόγοι επεκτείνονται, πέρα από την αναζήτηση απλής απόλαυσης μέσω της κατανάλωσης αλκοόλ. Πιο συγκεκριμένα, προέκυψε συζήτηση πάνω στο θέμα του πώς το αλκοόλ χρησιμοποιείται ως ένα **σύμβολο** το οποίο επηρέασε τους συμμετέχοντες στο πώς έβλεπαν τον εαυτό τους και πώς συντηρούσαν την επιθυμητή για αυτούς ταυτότητα.

Οι συμμετέχοντες είχαν επίγνωση ότι βρίσκονταν σε ένα στάδιο μετάβασης από την εφηβεία στην ενήλικη ζωή, όπου το αλκοόλ συμβολίζει μαζί με τη φοιτητική ζωή και πιθανόν την εργασία, αυτό το πέρασμα. Καταναλώνοντας πλέον αλκοόλ, παρουσία των γονέων ή της οικογένειας, γενικά , συμβολίζει, επίσης, το πέρασμα και τη μετάβαση στον κόσμο των ενηλίκων.

Εκτός από μεταβατικό πέρασμα στην ενήλικη ζωή, οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν ότι μέρος της ενήλικής τους ταυτότητας ήταν να εκπληρώσουν μια γενική προσδοκία του να ζήσουν και να απολαύσουν τη ζωή στο έπακρο. Αυτό το σκεπτικό είχε ως αποτέλεσμα να

νομιμοποιεί - εκλογικεύει στο μυαλό τους πειραματικές συμπεριφορές που περιλαμβάνουν τη χρήση ουσιών που είναι πιθανόν επικίνδυνες για την υγεία τους, όπως η υπερκατανάλωση αλκοόλ σε βαθμό μέθης.

Οι συμμετέχοντες δήλωσαν με σιγουριά ότι δεν θα παρέμεναν σε αυτή την κατάσταση έως ότου να έρθει η ώρα να αναλάβουν οριστικά τις ευθύνες της ενήλικης ζωής. Τότε, όπως υποστήριζαν, θα υιοθετούσαν έναν τρόπο ζωής που περιλαμβάνει μια συντηρητική και εκλογικευμένη κατανάλωση αλκοόλ, χωρίς όμως να γίνονται πιο συγκεκριμένοι. Ανάμεσα στους συμμετέχοντες αυτοί που δεν επιδίδονταν σε συχνή ή υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ, αποτελούσαν ένα τμήμα των φοιτητών που οι υπόλοιποι, μέσα στην κουλτούρα της μέθης, θεωρούσαν πως αγνοούν το νόημα της ζωής και πως αποτελούν άτομα χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Οι ψυχοδραστικές ιδιότητες που προσφέρει το αλκοόλ, χαρακτηρίστηκαν από τους συμμετέχοντες ως αναγκαίες για να περάσουν μια ευχάριστη βραδιά και να κοινωνικοποιηθούν. Μάλιστα, αρκετοί δήλωσαν ότι το επιθυμητό στάδιο μέθης είναι αυτό που τους επιτρέπει να κρατήσουν την αίσθηση του ελέγχου.

Για έναν μικρότερο αριθμό του δείγματος το αλκοόλ θεωρείτο ο αυτοσκοπός της βραδιάς και στόχος τους ήταν να μεθύσουν όσο πιο γρήγορα μπορούσαν. Οι ίδιοι δεν φαίνεται να πίστευαν ότι το να πίνει κανείς σε μικρότερη ποσότητα τους προσέφερε κάποια αξία. Βέβαια, το στάδιο της μέθης όπου πλέον δεν υπάρχει αυτοέλεγχος θεωρούνταν από την πλειοψηφία τους ως υπερβολή, αλλά όχι απαραίτητα ως μια καταστροφική εμπειρία. Η κατανάλωση αλκοόλ σε τέτοιο βαθμό ακύρωνε τον λόγο που πίνουν οι περισσότεροι ο οποίος σχετιζόταν με **τη διευκόλυνση της κοινωνικοποίησης**, ενώ οι περισσότεροι δήλωσαν ότι έφταναν σε αυτό τον βαθμό όταν έπιναν μόνοι τους κι όχι όταν βρίσκονταν σε κάποιο κοινωνικό κύκλο.

Στην ίδια έρευνα οι συμμετέχοντες αντιλαμβάνονταν τα νυχτερινά μαγαζιά ως την ύστατη μορφή ψυχαγωγίας, το ιδανικό περιβάλλον για να περάσουν καλά και να κοινωνικοποιηθούν και να απολαύσουν την χαλαρότητα που τους προσφέρει η μέθη. Η κατανάλωση, μάλιστα, αλκοόλ πριν πάνε σε αυτούς τους χώρους διευκόλυνε την κατάσταση καθώς επιτάχυνε την διαδικασία της μέθης και βοηθούσε στην εξοικονόμηση χρημάτων.

Επίσης, από την έρευνα προέκυψε ότι οι νέοι θεωρούν πως η κατανάλωση αλκοόλ λειτουργεί ως **ενισχυτικός παράγοντας** της διασκέδασης και της ευχαρίστησης που

νιώθουν και πως οι ίδιοι εκμεταλλεύονται κάθε ευκαιρία που μπορεί να δικαιολογήσει την κατανάλωσή του, όπως παραδοσιακές γιορτές, το τέλος της εξεταστικής, σχολικές γιορτές και γενέθλια.

Παρόλα τα οφέλη που περιέγραψαν οι νέοι ότι αποκόμιζαν από την κατανάλωση αλκοόλ, ανέφεραν κάποιους λόγους για τους οποίους θα περιόριζαν ή θα σταματούσαν να πίνουν. Η βελτίωση της υγείας, οι αθλητικές δραστηριότητες η αίσθηση ότι ελέγχουν το εαυτό τους και δεν εξαρτώνται από το αλκοόλ και ειδικότερα οι ευθύνες που έχουν αναλάβει ήταν οι σημαντικότεροι λόγοι για αποχή από την υπερκατανάλωση. Βέβαια, οι περισσότεροι δεν αναφέρθηκαν σε πλήρη αποχή, αλλά περισσότερο σε μια ελεγχόμενη κατανάλωση, κυρίως όταν δεν είχαν σημαντικές υποχρεώσεις.

Παρόλο που τα ευχάριστα συναισθήματα που τους προσέφερε η ψυχοδραστική ιδιότητα του αλκοόλ και τα οφέλη που ένιωθαν ότι απολάμβαναν όταν ήταν πιο χαλαροί και ευδιάθετοι, οι νέοι δήλωσαν ότι η κατανάλωση αλκοόλ είχε και συμβολικό χαρακτήρα, όπως η δυνατότητα ψήφου στις εκλογές, η έμμισθη εργασία και η είσοδος στο πανεπιστήμιο, που ήταν σημάδια ενηλικίωσης, τα οποία βοηθούσαν τους νέους να υιοθετήσουν αυτή τη νέα επιθυμητή ταυτότητα. Πλέον ο νέος, σε αυτές τις περιστάσεις κατανάλωνε αλκοόλ, χωρίς να κρύβεται από τους γονείς του κι αυτό τον έκανε να αισθάνεται μέλος του ενήλικου κόσμου, επιτυγχάνοντας τη μετάβαση από την παιδική και εφηβική ηλικία, στην ενηλικίωση. Εκτός από τη δήλωση της ενηλικίωσης, οι συμμετέχοντες ένιωθαν την ανάγκη να εκπληρώσουν την προσδοκία που αναφέρεται στο ότι οι νέοι ενήλικες ζουν τη ζωή έντονα και στο έπακρον, μια πεποίθηση που δικαιολογεί στα μάτια τους τον πειραματισμό, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης νόμιμων και παράνομων ουσιών.

Η υπερκατανάλωση αλκοόλ θεωρείται κι αυτή μια μεταβατική φάση στην πορεία της ζωής των αναδύομενων ενηλίκων. Οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι θα προσπεράσουν αυτό το στάδιο και θα οδηγηθούν σε μια πιο συντηρητική κατανάλωση με τη σταδιακή ανάληψη των υποχρεώσεων της ενήλικης ζωής. Παρόλα αυτά, οι συμμετέχοντες δυσκολεύτηκαν να προσδιορίσουν τι σημαίνει γι' αυτούς η συνετή κατανάλωση αλκοόλ, απαντώντας ότι θα πίνουν λιγότερη ποσότητα από αυτή που καταναλώνουν τώρα. Οι συμμετέχοντες διαχώριζαν τους ανθρώπους ανάλογα με τον αν πίνουν η όχι, και θεωρούσαν ότι αυτοί που δεν πίνουν χάνουν ένα κομμάτι από την ουσία της ζωής.

Τέλος οι ιστορίες που αφηγούνται οι νέοι και ο τρόπος που ερμήνευαν τα πεπραγμένα μιας ξέφρενης βραδιάς μέθης, φαίνεται να ενίσχυε τα θετικά συναισθήματα και τις προσδοκίες που είχαν για την κατάσταση της μέθης. Οι νέοι ερμήνευαν τα περιστατικά που βιώνουν όντας μεθυσμένοι ως περιπετειώδη και διασκεδαστικά, παραλείποντας τον πιθανό κίνδυνο που εγκυμονούσαν και ένιωθαν περηφάνια για αυτά. Ο έμετος, το *hangover* και το να μην θυμάσαι τι έκανες τη χθεσινή βραδιά θεωρούνταν σημάδια μιας επιτυχημένης εξόδου. Οι ιστορίες που μοιράζονται μεταξύ τους οι νέοι για τις κοινές εμπειρίες μέθης, φαίνεται να είναι εξίσου σημαντικές με την ίδια την εμπειρία, ενώ δημιουργούν μεταξύ τους μεγαλύτερη συνοχή, οικειότητα και δέσιμο, ενισχύοντας τις πιθανότητες να επαναληφθεί μια τέτοια βραδιά.

1.3) Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Η κατανάλωση αλκοόλ από τους εφήβους και τους νέους ηλικίας από 18 έως 24 ετών καταγράφεται ως ιδιαίτερα αυξημένη. Αρκετοί από αυτούς είναι φοιτητές. Η επεισοδιακή και βαριά κατανάλωση αλκοόλ είναι συχνό φαινόμενο ανάμεσα στον φοιτητικό κόσμο. Οι φοιτητές βρίσκονται σε μια μεταβατική αναπτυξιακή περίοδο, που σε συνδυασμό με την είσοδο στο πανεπιστήμιο, δημιουργεί πίεση και άγχος. Οι νέοι προσπαθούν να δημιουργήσουν μια νέα ταυτότητα, πιο αυτόνομη, μακριά από τον γονικό έλεγχο. Η κατανάλωση αλκοόλ είναι συχνά μέρος αυτής της διαδικασίας, ενώ πολλοί φοιτητές αναπτύσσουν επικίνδυνα πρότυπα κατανάλωσης σε αυτή την περίοδο (Borsari et al. , 2007). Το άγχος, που προκύπτει από την προσπάθεια για προσαρμογή στις ακαδημαϊκές υποχρεώσεις, καθώς και λόγω της προσπάθειας για νέες γνωριμίες, καθιστούν τον νέο ευάλωτο στην εκδήλωση επιβλαβών συμπεριφορών (Μεντή, 2017). Φαίνεται ότι οι πρώτες έξι εβδομάδες φοίτησης στο πανεπιστήμιο αποτελούν μια περίοδο που οι νέοι είναι πολύ επιρρεπείς στην υπερκατανάλωση αλκοόλ, λόγω των νεοαποκτηθέντων υποχρεώσεων της σχολής και του άγχους της κοινωνικοποίησης (NIAAA, 2021).

Παγκοσμίως έχουν διεξαχθεί ποικίλες έρευνες για την κατανάλωση αλκοόλ από τους φοιτητές, καθώς και για τους λόγους που τους οδηγούν σε αυτή την συμπεριφορά. Σύμφωνα με εθνική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ, το 55% των φοιτητών ηλικίας από 18 έως 22 ετών είχαν καταναλώσει αλκοόλ τον τελευταίο μήνα, ποσοστό που ήταν μεγαλύτερο από αυτό που εμφάνιζαν άτομα ίδιας ηλικίας που δεν φοιτούσαν. Το 37% των συμμετεχόντων στην έρευνα δήλωσε ότι προέβη σε υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ μέσα στον μήνα, ενώ ένα 9,6% δήλωσε αρκετά υψηλή

κατανάλωση. Η έρευνα αναφέρθηκε στις επιπτώσεις που επέφερε στους φοιτητές η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ. Σύμφωνα με τους ερευνητές, περίπου 1.800 φοιτητές πεθαίνουν λόγω ακούσιου τραυματισμού ή τροχαίου δυστυχήματος λόγω της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ, 700,00 δέχονται επίθεση και 97.000 δέχονται σεξουαλική κακοποίηση από κάποιον μεθυσμένο φοιτητή. Τέλος το 20% πληροί τα κριτήρια για να θεωρηθεί ως εξαρτημένος από το αλκοόλ, ενώ ένας στους τέσσερις αναφέρουν επιπτώσεις στις ακαδημαϊκές του επιδόσεις (NIAAA,2019).

Διαδικτυακή έρευνα, που πραγματοποιήθηκε σε πέντε πανεπιστήμια του εξωτερικού, έδειξε ότι ποσοστό της τάξεως του 80% εκ των συμμετεχόντων είχε καταναλώσει αλκοόλ τον τελευταίο μήνα, ενώ το 37% ανέφερε ότι βρέθηκε σε κατάσταση μέθης την τελευταία εβδομάδα. Επίσης, το 29% ανέφερε ότι μέθυσσε πάνω από δύο φορές την τελευταία εβδομάδα, ενώ το 68% πληρούσε τα κριτήρια για να θεωρηθεί εξαρτημένος από το αλκοόλ (Kypri et al. 2009).

Σε έρευνα που διεξήχθη σε φοιτητές στην Ισπανία το 37% ανέφερε ότι προέβη σε υπερκατανάλωση αλκοόλ κατά τις πρώτες εβδομάδες φοίτησης (Caamano- Isorna et al. 2008), ενώ σε μελέτη που έγινε σε επτά πανεπιστήμια του Ηνωμένου Βασιλείου, το 65% των γυναικών και το 76% των ανδρών ανέφεραν υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες δύο εβδομάδες (Abbasi et al. 2015).

Στην Ελλάδα η διερεύνηση της κατανάλωσης αλκοόλ από τους φοιτητές είναι περιορισμένη, και συνήθως συνδυάζεται με την έρευνα για άλλες επιβλαβείς συνήθειες.

Σε μελέτη που έγινε σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών του τμήματος Νοσηλευτικής σχετικά με το αλκοόλ και την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν απ' αυτό, το 58,8% των φοιτητών ανέφερε ότι δεν κάνει χρήση οινοπνεύματος, ενώ το 41,2% δήλωσε ότι καταναλώνει αλκοόλ. Η μέση κατανάλωση αλκοόλ είναι 3,2 ποτά ανά εβδομάδα. Το 69,6% δήλωσε ότι η χρήση οινοπνεύματος γίνεται για προσωπικούς τους λόγους, σε αντίθεση με το 12,5% το οποίο ανέφερε ότι επηρεάζεται από το φιλικό του περιβάλλον. Επιπρόσθετα, το 83,9% είπε ότι από την κατανάλωση αλκοόλ δεν τους είχαν προκύψει προβλήματα υγείας, ενώ το 16,1% ανέφεραν ότι τους είχαν παρουσιαστεί προβλήματα. Όλοι όσοι δήλωσαν χρήστες αλκοόλ ανέφεραν ότι δεν χρειάστηκαν ποτέ βοήθεια ώστε να σταματήσουν την κατανάλωση. Ανάλογα με το επίπεδο φοίτησης, το 43,8% των μεταπτυχιακών φοιτητών καταναλώναν

αλκοόλ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στους προπτυχιακούς ήταν μικρότερο, δηλαδή 38,1% (Τσαρούχας 2000)

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την Γκόντρια (2013) διερευνήθηκε η συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών «αλκοόλ» και «φοιτητές». Σε αυτή, προέκυψε ότι η κατανάλωση ή/και κατάχρηση αλκοόλ από τους φοιτητές είναι ένα συχνό φαινόμενο. Ακόμα υπήρξαν ευρήματα ότι κι άλλες μεταβλητές λειτουργούσαν ως ενισχυτές της θετικής συσχέτισης του αλκοόλ με τους φοιτητές. Αυτές ήταν οι εξής: η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, η εργασιακή κατάσταση, το εισόδημα και το κάπνισμα.

1.4) ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Η κατανάλωση αλκοόλ, όπως έχει αναφερθεί ήδη, παρατηρείται συχνά στους φοιτητές. Το νέο περιβάλλον μπορεί να τους οδηγήσει σε επικίνδυνα πρότυπα κατανάλωσης, καθώς οι περισσότεροι φοιτητές θεωρούν την κατανάλωση αλκοόλ αναπόσπαστο κομμάτι της φοιτητικής τους εμπειρίας (NIAAA, 2021). Έρευνες αναφέρουν ως παράγοντες που επηρεάζουν την κατανάλωση αλκοόλ τη μη τήρηση σταθερού προγράμματος, τη διαθεσιμότητα και την προώθηση αλκοολούχων προϊόντων σε μέρη τα οποία ζουν και δραστηριοποιούνται οι φοιτητές, τον μειωμένο έλεγχο της κατανάλωσης από ανηλικούς ή ενηλικούς οι οποίοι πληρούν το ηλικιακό όριο κατανάλωσης αλκοόλ, καθώς και την έλλειψη παρουσίας γονέων ή άλλων ενηλίκων ως ελεγκτικού μηχανισμού (N.I.A.A.A, 2013). Άλλος ένας λόγος για την κατανάλωση αλκοόλ από φοιτητές φαίνεται να είναι η κοινωνική συναναστροφή με συνομηλίκους, οι οποίοι έχουν κάνει ήδη επικίνδυνη χρήση αλκοόλ (NIAAA, 2013). Ακόμη, άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση του αλκοόλ από φοιτητές είναι τα προβλήματα με παιδιά της ίδιας ηλικίας σε προσωπικό επίπεδο, όπως το bullying, τα προβλήματα κοινωνικοποίησης, η έλλειψη αυτοπεποίθησης, η κατανάλωση αλκοόλ στην πρώιμη εφηβική ηλικία και η χρήση οινοπνεύματος από τα συγγενικά του πρόσωπα ή τους γονείς τους.

Ο Π.Ο.Υ (2014), αναφέρει διάφορους παράγοντες που επηρεάζουν την κατανάλωση αλκοόλ. Οι παράγοντες είναι ατομικοί, όπως το φύλο και η ηλικία, οικονομικοί, οικογενειακοί, και κοινωνικοί/περιβαλλοντικοί, όπως το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης της χώρας στην οποία διαμένει το άτομο, το κατά πόσο η κατανάλωση αλκοόλ θεωρείται αποδεκτή συμπεριφορά από την κουλτούρα στην οποία ανήκει το άτομο, η διαθεσιμότητα και η προώθηση του αλκοόλ (W.H.O, 2014). Μάλιστα, σε όσους περισσότερους

παράγοντες εκτίθεται το άτομο, τόσο περισσότερο αυξάνεται η πιθανότητα να αναπτύξει προβληματική σχέση με το αλκοόλ (Blas& Kurup,2010).

Το φύλο αποτελεί έναν ακόμη αξιοσημείωτο ατομικό παράγοντα κινδύνου, καθώς μελέτες έχουν δείξει ότι η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ είναι η κύρια αιτία θανάτου σε άνδρες 15-59 ετών (W.H.O, 2019). Οι περισσότερες επιδημιολογικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί στις ΗΠΑ, παρουσιάζουν ότι οι άντρες φοιτητές καταναλώνουν πιο συχνά αλκοόλ από τις γυναίκες, με τους άνδρες να πρωταγωνιστούν στο 81% των επεισοδίων υπερκατανάλωσης (Courtney&Polich,2009). Πάντως, η διαφορά μεταξύ των φύλων όσον αφορά την υπερκατανάλωση αλκοόλ είναι λιγότερο εμφανής σε σχέση με άτομα ίδιας ηλικίας τα οποία δεν φοιτούν (Ham&Hope, 2003).

Η ηλικία παρουσιάζεται ως ένας από τους ισχυρότερους παράγοντες κινδύνου για την κατάχρηση αλκοόλ (Π.Ο.Υ, 2014). Η έναρξη κατανάλωσης αλκοόλ σε πρώιμη ηλικία θεωρείται παράγοντας που συνδέεται με την εξάρτηση από το αλκοόλ στη μετέπειτα ζωή, ενώ άλλες έρευνες έδειξαν ότι η ηλικία είναι πιο ενδεικτικός παράγοντας από την ηλικία που κατανάλωσε το πρώτο ποτό. Ο αριθμός επεισοδίων μέθης πριν τα δεκαέξι χρόνια είναι ισχυρός προγνωστικός παράγοντας για την πρόβλεψη ανάπτυξης προβλημάτων λόγω βαριάς κατανάλωσης αλκοόλ στην πορεία της ζωής του (Gillingan et al. 2012). Η βαριά κατανάλωση αλκοόλ κορυφώνεται στα χρόνια της αναδυόμενης ενηλικίωσης (18-24 έτη), ενώ μετά παρατηρείται μείωσή της στους περισσότερους ανθρώπους (Sher & Gotham, 1999).

Στο πρώτο έτος φοίτησης παρατηρείται επίσης σημαντική αύξηση στο αλκοόλ που καταναλώνεται από τους νέους (N.I.A.A.A, 2021). Ένα μεγάλο ποσοστό των φοιτητών εισέρχονται στο πανεπιστήμιο έχοντας ήδη ελαττωματικά πρότυπα κατανάλωσης αλκοόλ τα οποία συντηρούνται ή και αυξάνονται κατά το πρώτο έτος φοίτησης (N.I.A.A.A, 2021). Σε έρευνες φάνηκε ότι μαθητές λυκείου που έκαναν βαριά κατανάλωση αλκοόλ, αύξησαν την κατανάλωση με την είσοδό τους στο πανεπιστήμιο, ενώ άλλοι που δεν καταναλώναν αλκοόλ ή έπιναν σε μικρές ποσότητες, επίσης αύξησαν την ποσότητα αλκοόλ στο πρώτο έτος φοίτησης (Baeretal.,1995). Οι Borsari et al. (2007), παρουσίασαν στοιχεία που έδειξαν ότι το 40-50% των φοιτητών που εισέρχονται στο πανεπιστήμιο όντας μη πότες, καταναλώνουν αλκοόλ κατά το πρώτο έτος των σπουδών τους. Επίσης, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις επηρεάζουν έμμεσα το αν κάποιος θα επιλέξει να καταναλώσει αλκοόλ. Οι άμεσες απαγορεύσεις που επιτάσσει η πίστη σε κάποιες θρησκείες, αλλά και η κοινωνική

επιταγή που οδηγεί τους θρήσκους γονείς να αποτρέψουν τα παιδιά από τη χρήση αλκοόλ είναι λόγοι που

εξηγούν τη χαμηλή συχνότητα υπερκατανάλωσης αλκοόλ που παρουσιάζουν οι φοιτητές με έντονες θρησκευτικές πεποιθήσεις (Patock-Peckametal.,1998; Fowler et al.2007; Gupta&Ray 2007, Brook et al. 2002).

Οι μελέτες που ασχολούνται με τη σχέση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και της υπερκατανάλωσης αλκοόλ παρουσιάζουν ασυμφωνία μεταξύ τους (Wickyetal., 2010) Τελευταίες έρευνες έδειξαν ότι οι εργαζόμενοι φοιτητές, καταναλώνουν πιο σπάνια μεγάλη ποσότητα αλκοόλ, καθώς διαθέτουν λιγότερο χρόνο για συμμετοχή σε πάρτι, ενώ η κατανάλωση αλκοόλ, μπορεί να επηρεάσει τον ήδη περιορισμένο χρόνο που διαθέτουν για διάβασμα (Butler, 2007). Οι μαθητές που προέρχονταν από υγιή οικογενειακά περιβάλλοντα εμφάνιζαν τακτική κατανάλωση αλκοόλ, όπως και οι φοιτητές με υψηλότερο οικονομικό εισόδημα, οι οποίοι έπιναν σε σημείο μέθης πιο συχνά (Wicky et al., 2010).

Ακόμα, οι φοιτητές που δεν είχαν αναπτύξει τους κατάλληλους τρόπους διαχείρισης του άγχους που βίωναν λόγω των πολλών αλλαγών που λάμβαναν χώρα στην έναρξη της φοιτητικής τους ζωής, ήταν πιθανό να χρησιμοποιήσουν το αλκοόλ ως μέσο περιορισμού αυτών των έντονων αρνητικών συναισθημάτων (Borsari et al., 2007).

Οι φοιτητές βρίσκονται σε μια μεταβατική κατάσταση αναδυόμενης ενηλικίωσης, στην οποία επιζητούν να υιοθετήσουν νέες ταυτότητες και νιώθουν την ανάγκη να εμπλακούν σε νέες συμπεριφορές, οι οποίες πολλές φορές είναι ριψοκίνδυνες για την υγεία τους (Arnett, 2007). Επίσης, οι προσδοκίες που έχουν οι φοιτητές από το αλκοόλ επηρεάζουν τη συχνότητα κατανάλωσης (Doddetal.,2010; Borsari et al., 2007). Οι προσδοκίες μπορεί να είναι θετικές, όπως ότι το αλκοόλ θα τους χαλαρώσει, θα τους κάνει πιο κοινωνικούς και πιο ελκυστικούς, είτε αρνητικές, για παράδειγμα ότι θα τους κάνει να κάνουν πράγματα που θα μετανιώσουν την επόμενη μέρα. Όταν οι θετικές εμπειρίες υπερτερούν των αρνητικών, τότε παρατηρείται συχνά υπερκατανάλωση αλκοόλ από τους φοιτητές (Doddetal.,2010; Borsari et al., 2007).

Άλλη μελέτη κατέδειξε τον ρόλο της οικογένειας ως σημαντικού προγνωστικού παράγοντα για την υπερκατανάλωση αλκοόλ στη φοιτητική ζωή (Sessa,2005). Οι συμπεριφορές κατανάλωσης αλκοόλ των γονέων, επηρεάζουν τις συνήθειες κατανάλωσης αλκοόλ των φοιτητών στα δύο πρώτα έτη φοίτησης (Sessa, 2005). Η ύπαρξη ποιοτικών σχέσεων ανάμεσα στους γονείς και το παιδί και η επιρροή που ασκούν σε αυτό, δρα ως αποτρεπτικός

παράγοντας στην υπερκατανάλωση αλκοόλ κατά το πρώτο έτος φοίτησης (Turner et al., 2000). Η ισχυρή γονική επιρροή και ο γονικός έλεγχος κατά τη φοίτηση στο γυμνάσιο έδειξε μειωμένο κίνδυνο εξάρτησης από το αλκοόλ (Wood et al., 2004; Kaynak et al., 2013).

Οι συνομήλικοι φίλοι και οι δικές τους συνήθειες κατανάλωσης αλκοόλ είναι επίσης πολύ σημαντικός προγνωστικός παράγοντας συχνής και βαριάς κατανάλωσης αλκοόλ από τους φοιτητές, καθώς δημιουργείται ένα περιβάλλον που η βαριά κατανάλωση αλκοόλ ενθαρρύνεται και λαμβάνεται ως θετική (Ham & Hope, 2003). Η ανάγκη των φοιτητών να κοινωνικοποιηθούν, ιδιαίτερα στο πρώτο έτος και να αισθανθούν ότι ανήκουν σε μια ομάδα ομότιμων, τους ωθεί να αντιγράφουν συμπεριφορές που θα τους κάνουν αρεστούς (Borsari et al., 2007; Lorant et al., 2013).

Τέλος, η χρήση αλκοόλ από τους φοιτητές επηρεάζεται από τα στοιχεία του περιβάλλοντος στο οποίο διαμένουν. Οι φοιτητές που μένουν σε εστίες ή σε ενοικιαζόμενα δωμάτια πίνουν περισσότερο από αυτούς που διαμένουν στην οικογενειακή εστία (Ham & Hope, 2003). Επίσης, η διάθεση και προώθηση αλκοόλ στους κύκλους του πανεπιστημίου, τα πάρτι γνωριμίας και η διαμονή στις εστίες ενέτειναν την πιθανότητα να προβεί ο νέος σε βαριά κατανάλωση αλκοόλ (Ham & Hope, 2003; Lorant et al., 2013).

Ο Lorant et al. (2013) αναφέρει ότι η εισαγωγή των φοιτητών στο πανεπιστήμιο, συνδέεται με κοινωνικό-περιβαλλοντικούς παράγοντες, οι οποίοι ενισχύουν την υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ. Οι περισσότεροι κοινωνικό-περιβαλλοντικοί παράγοντες, αναφέρονται στη κοινωνική εμπλοκή, όπως τη συμμετοχή στην υποκουλτούρα των φοιτητών, τα πάρτι και τις κανονιστικές διαδικασίες (Lorant et al., 2013). Οι σημαντικότεροι λόγοι που οδηγούν τους φοιτητές στην κατανάλωση αλκοόλ είναι οι υψηλές προσδοκίες για τη ζωή, όταν ξεκινούν το ποτό από μικρή ηλικία, η απομάκρυνσή τους από την οικογένεια και το καινούργιο ξεκίνημα στη φοιτητική ζωή, η προσωπικότητα, οι νοοτροπίες, τα πιστεύω, το φύλο, το περιβάλλον του ιδρύματος που φοιτούν μιας και κάνουν χρήση στα πάρτι και τέλος το μηνιαίο εισόδημα που δίνεται από τους γονείς (Lorant et al., 2013). Οι περισσότεροι φοιτητές εισέρχονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχοντας κάποια πρότυπα κατανάλωσης από τους γονείς και το οικογενειακό περιβάλλον όσο και τους συνομηλίκους. Οι πρώτοι δύο μήνες της φοιτητικής ζωής είναι οι πιο σημαντικοί, διότι μπορεί να υιοθετήσουν επικίνδυνες πρακτικές χρήσης αλκοόλ. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι στις ΗΠΑ, αλλά και σε άλλα κράτη στα οποία οι φοιτητές μένουν σε εστίες μέσα στο χώρο του Πανεπιστημίου, η κατανάλωση οινοπνεύματος είναι πιο υψηλή απ' ό,τι

σε κράτη όπου οι φοιτητές μένουν εκτός του χώρου του Πανεπιστημίου, δηλαδή σε σπίτια που νοικιάζουν. Από την άλλη, οι φοιτητές που μένουν με τους γονείς τους, εμφανίζουν χαμηλότερα ποσοστά κατανάλωσης αλκοόλ (Lorant et al. 2013).

Σύμφωνα με έρευνα των Magrys και Olmstead (2015), το ψυχοκοινωνικό στρες, αυξάνει την κατανάλωση αλκοόλ στους φοιτητές. Οι ερευνητές συμπέραναν ότι υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στο έντονο στρες και στη κατανάλωση αλκοόλ από τους φοιτητές. Επιπρόσθετα, άλλες έρευνες επισημαίνουν ότι οι πιο σημαντικοί παράγοντες για την έναρξη κατανάλωσης οινοπνεύματος είναι το χαμηλό κόστος, η ευκολία πρόσβασης, η παρότρυνση από συνομήλικους, η απώλεια γονικού ελέγχου, η έλλειψη επικοινωνίας και συναισθηματικών δεσμών. Ωστόσο, ο βαθμός εξάρτησης καθορίζεται από βιολογικούς και γενετικούς παράγοντες. Αντίθετα, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις αποτελούν τον κυριότερο παράγοντα που ευθύνεται για την αποχή νεαρών ατόμων από κατάχρηση ουσιών (Fowler et al. 2007, Gupta&Ray 2007, Brook et al. 2002).

Σύμφωνα με τους Greels και Oei (1999) υπάρχουν καθημερινοί παράγοντες που ενισχύουν την κατανάλωση αλκοόλ από τους φοιτητές, όπως ο φόρτος εργασίας, και η πεποίθηση ότι με την κατανάλωση αλκοόλ θα μειώσουν το άγχος τους. Επίσης, οι ώρες και οι προσδοκίες που έχουν από το εργασιακό τους περιβάλλον δρουν ενισχυτικά. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται πως όσο αυξάνονται οι ώρες εργασίας, αυξάνεται και η κατανάλωση αλκοόλ.

1.5) Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ

Η υπέρμετρη κατανάλωση αλκοόλ με στόχο τη μέθη (binge-drinking) είναι μια διαδεδομένη συνήθεια σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο και παρατηρείται περισσότερο σε κοινωνικές περιστάσεις (Mathurin&Deltenre, 2009). Περιγράφεται στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία ως binge-drinking ή heavy-episodic drinking και ορίζεται ως η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών σε μικρό χρονικό διάστημα με πρόθεση την πρόκληση μέθης. Υπάρχει, βέβαια, πληθώρα διαφορετικών ορισμών (Renaud, 2001; Stolle et al., 2009). Οι Foxcroft et al., (2015) περιέγραψαν τον όρο ως την κατανάλωση πέντε ή περισσότερων ποτών για τους άνδρες και τεσσάρων και πάνω για τις γυναίκες μέσα σε διάστημα δύο ωρών, ενώ σε μια έκδοση του βιβλίου *Psychology of Addictive Behavior* (Dejong, 2001) αναφέρεται ότι οι προαναφερθείσες ποσότητες πρέπει να καταναλωθούν σε μια περίσταση, τουλάχιστον μια φορά σε διάστημα δύο εβδομάδων για να θεωρηθεί “binge-drinking”. Το Πανεθνικό Ίδρυμα πάνω στο θέμα

της κατάχρησης ουσιών (N.I.D.A), ορίζει την υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ (binge-drinking) ως ένα μοτίβο συμπεριφοράς, κατά το οποίο το άτομο καταναλώνει αλκοόλ σε τέτοια ποσότητα, ώστε η συγκέντρωση του αλκοόλ στο αίμα (BAC) να ξεπερνάει το 0.08% ή αλλιώς να φτάνει ή να ξεπερνάει τα 0.08 γραμμάρια αλκοόλ ανά ένα δέκατο του λίτρου (NIDA, 2021). Για τον μέσο ενήλικα, αυτή η ποσότητα αλκοόλ αντιστοιχεί στην κατανάλωση πέντε ή περισσότερων ποτών για τους άνδρες, και τεσσάρων ή παραπάνω για τις γυναίκες, μέσα σε διάστημα δύο ωρών. Η κατανάλωση αλκοόλ σε τέτοιο βαθμό, αν μετατραπεί σε συχνό μοτίβο συμπεριφοράς, μπορεί μακροπρόθεσμα να επιφέρει σοβαρά προβλήματα υγείας, όπως βλάβη στο συκώτι και σε άλλα όργανα και να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του ατόμου (NIDA, 2021).

Ο Βρετανικός Ιατρικός Σύλλογος (2005) θεωρεί ότι είναι προτιμότερο να ερμηνεύουμε τον όρο με ποιοτικά χαρακτηριστικά, δηλαδή ως ραγδαία κατανάλωση μεγάλης ποσότητας αλκοόλ σε μικρό χρονικό διάστημα, έχοντας ως πρόθεση την κατάσταση της μέθης, καθώς οι ποσοτικοί ορισμοί δεν λαμβάνουν υπόψιν διάφορες συνθήκες που μπορεί να επηρεάζουν τον καταναλωτή. Για παράδειγμα, η κατανάλωση πέντε ποτών μέσα σε μια ολόκληρη ημέρα, σε συνδυασμό με την κατανάλωση γευμάτων, θα έχει διαφορετική επίδραση από το να καταναλωθεί η ποσότητα αλκοόλ σε μικρό χρονικό διάστημα και με άδειο στομάχι (British Medical Association, 2005).

Ενώ η υπερκατανάλωση αλκοόλ, με την έννοια που της δόθηκε παραπάνω, φαίνεται να επηρεάζει περισσότερο τους έφηβους και τους νεαρούς ενήλικες, πλέον παρατηρείται αύξηση σε μεγαλύτερο βαθμό σε μεγαλύτερους σε ηλικία ενήλικους (Centers of Disease Control and Prevention, 2022). Σύμφωνα με διεθνή έρευνα για τη χρήση ναρκωτικών ουσιών (2019), η υπερκατανάλωση αλκοόλ από εφήβους έχει μειωθεί την τελευταία δεκαετία. Το ίδιο παρατηρήθηκε και στους νεαρούς ενήλικες ηλικίας 18-22 ετών, αν και τα ποσοστά παραμένουν ακόμα υψηλά σε αυτή την κατηγορία. Τέλος, η υπερκατανάλωση αλκοόλ παρουσιάζει αύξηση στους ενήλικους από 65 ετών και άνω, ενώ αναμένεται περαιτέρω αύξηση (SAMHSA, 2019). Η αύξηση της υπερκατανάλωσης αλκοόλ σε αυτό το ηλικιακό γκρουπ, εγείρει ιδιαίτερης προσοχής, καθώς τα άτομα αυτά χρησιμοποιούν συχνά φαρμακευτικές αγωγές, που μπορούν να επιφέρουν κίνδυνο, όταν συνδυάζονται με το αλκοόλ και έχουν πιο συχνά από τους νεαρούς ενήλικους προβλήματα υγείας που η υπερκατανάλωση αλκοόλ μπορεί να επιβαρύνει, καθώς επίσης μπορεί να είναι πιο

ευάλωτοι σε ατυχήματα όπως πτώσεις που μπορεί να προκληθούν όταν κάποιος βρίσκεται σε μέθη (NIH, 2021).

Πάντως, η υπερκατανάλωση αλκοόλ μες στόχο τη μέθη, δεν πρέπει να συγχέεται με την διαταραχή λόγω κατανάλωσης αλκοόλ (AUD). Σύμφωνα με το κέντρο για τον έλεγχο και την πρόληψη των παθήσεων (CDC, 2022), το 90% των ανθρώπων που καταναλώνουν υπέρμετρα αλκοόλ δεν πληρούν τα κριτήρια για να θεωρηθεί ότι πάσχουν από διαταραχή λόγω κατανάλωσης αλκοόλ. Αυτό δεν σημαίνει, όμως, ότι η υπέρμετρη κατανάλωση αλκοόλ με στόχο την μέθη είναι μια υγιής συνήθεια ή ότι δεν θα οδηγήσει κάποια στιγμή, αν γίνεται σε μεγάλη συχνότητα για καιρό, σε πιο επιβλαβή αποτελέσματα (AUD, 2021).

1.6) ΑΙΤΙΑ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ

Η κουλτούρα που αναδεικνύει τη μέθη και η κοινωνική πίεση από τους συνομηλίκους παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαίωσιση του προβλήματος της υπέρμετρης κατανάλωσης αλκοόλ (Standridge et al., 2004). Σύμφωνα με τους Stolle et al. (2009), οι λόγοι που υπερκαταναλώνουν αλκοόλ οι έφηβοι και οι ενήλικες είναι η αίσθηση ότι διασκεδάζουν, η αύξηση της κοινωνικότητας, η αίσθηση χαλάρωσης και η αποφυγή αρνητικών σκέψεων. Άλλες αιτίες περιλαμβάνουν το αίσθημα της ενηλικίωσης, τη σύνδεση με τους συνομηλίκους και την αύξηση της πιθανότητας για ερωτική συνεύρεση. Επίσης, κάποιοι πίνουν για να καταπραΰνουν το ψυχολογικό στρες και το άγχος (Stolle et al., 2009). Σε έρευνα που ασχολούταν με την διαπροσωπική βία ανάμεσα σε εφήβους, παρατηρήθηκε ότι αυτοί που θεωρούσαν τον εαυτό τους ως θύμα, έπιναν αλκοόλ σε μεγάλη ποσότητα ως μηχανισμό αντιμετώπισης της έντασης (Sessaregoetal.,2021). Άλλοι παράγοντες επικινδυνότητας για εμφάνιση συμπεριφορών υπέρμετρης κατανάλωσης αλκοόλ ήταν οι εξής: χαμηλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση, έλλειψη ελέγχου στο πού ξοδεύονται τα χρήματα, θέληση για έντονες εμπειρίες, χαμηλός αυτοέλεγχος και τάση για παραβατική συμπεριφορά. Ακόμα η χρήση αλκοόλ για μείωση του άγχους, η κατανάλωση μεγάλης ποσότητας αλκοόλ από τους φίλους, η κακή σχέση με τους γονείς και η κατάχρηση αλκοόλ από τους γονείς, αποτελούν επίσης παράγοντες που αυξάνουν την πιθανότητα υπερκατανάλωσης αλκοόλ (Stolle et al., 2009).

1.7) ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΥΝΟΟΥΝ Ή ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΤΟΥ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥΣ

Είναι συχνό φαινόμενο οι φοιτητές να εργάζονται κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, καθώς θεωρούνται ως εργατικό δυναμικό «ευκαιρίας» λόγω των μικρών απαιτήσεων τους και εξαιτίας της έλλειψης εμπειριών στον εργασιακό τομέα, πάντα σε συνδυασμό με το νεαρό της ηλικίας τους. Οι κυριότεροι λόγοι που εργάζονται οι φοιτητές είναι η οικονομική ανεξαρτησία, η ελάφρυνση των φοιτητικών τους εξόδων, και η απόκτηση υλικών αγαθών (Κυρίδης, 2021). Ακόμα, πολλές φορές οι κηδεμόνες τους αδυνατούν να τους στηρίξουν οικονομικά κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, οπότε αρκετοί φοιτητές αναγκάζονται να δουλέψουν, ώστε να καταφέρουν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους (Greely & Oei, 1999). Τέλος, ένας ενισχυτικός παράγοντας, που οδηγεί τους νέους φοιτητές να εργαστούν, είναι η πεποίθηση που έχουν ότι μέσα από την εργασία θα μπορέσουν να κοινωνικοποιηθούν και να αποκτήσουν νέες γνώσεις και δεξιότητες που θα τους φανούν χρήσιμες στη συνέχεια της πορείας τους (Κυρίδης, 2021).

Οι χώροι στους οποίους δουλεύουν είναι κυρίως χώροι εστίασης, οι οποίοι δεν χρειάζονται μεγάλη προϋπηρεσία ή εξειδίκευση. (Greely & Oei, 1999). Σύμφωνα με διεθνείς στατιστικές μετρήσεις, οι φοιτητές εργάζονται σε ποσοστά που κυμαίνονται από 48% έως 77% (National Center for Education Statistics, 2002; 2005). Επιπλέον, περίπου 30% των φοιτητών, εργάζεται πάνω από είκοσι ώρες ανά εβδομάδα (NCES, 2005).

Οι φοιτητές που εργάζονται δηλώνουν φοιτητές-εργαζόμενοι και όχι υπάλληλοι που φοιτούν. Η σύγκρουση που αναπόφευκτα δημιουργείται ανάμεσα στους δυο ρόλους, προκαλεί απογοήτευση καθώς υπάρχει μεγάλη δυσκολία στην ανταπόκριση στους ακαδημαϊκούς στόχους, καθώς και στην εργασιακή τους απόδοση, ειδικά αν δουλεύουν πολλές ώρες (Curtis & Williams, 2002; NCES, 2002).

Παρόλο που αρκετοί ερευνητές διαφόρων θεωρητικών μοντέλων επισημαίνουν ότι η ένταξη στην αγορά εργασίας παράλληλα με τις σπουδές, αποτελεί έναν παράγοντα που ενδέχεται να οδηγήσει σε αυξημένη κατανάλωση αλκοόλ από τους φοιτητές, δεν υπάρχει μέχρι στιγμής ικανοποιητικός αριθμός μελετών που να επιβεβαιώνουν αυτή την υπόθεση. (Schulenberg & Maggs, 2002). Ο Leppel (2006), χρησιμοποίησε δεδομένα από μια εθνική έρευνα που αφορούσε τις συνήθειες των φοιτητών και τον τρόπο που αυτές επηρεάζουν την υγεία. Σε αυτή συμπέρανε ότι η εργασία μερικής απασχόλησης συσχετιζόταν με μειωμένες πιθανότητες να προβούν οι φοιτητές σε υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ, όταν

η εργασία δεν ξεπερνούσε τις 20 ώρες την βδομάδα, ενώ το ίδιο συνέχιζε να ισχύει για τις γυναίκες, αλλά όχι για τους άνδρες όταν οι εβδομαδιαίος όγκος εργασίας αυξανόταν (20-39 ώρες). Ο ερευνητής εξηγεί το εύρημα αυτής της έρευνας, υποστηρίζοντας πως ίσως οι απαιτήσεις της παρουσίας σε ένα εργασιακό περιβάλλον απομακρύνουν τους φοιτητές από την κουλτούρα της φοιτητικής ζωής η οποία ωθεί ορισμένες φορές στη μέθη, είτε απλώς η εργασία μειώνει τις διαθέσιμες ευκαιρίες για κατανάλωση αλκοόλ (Leppel, 2006).

Οι Butler et al. (2010) θεωρούν ότι παρά την ύπαρξη των παραπάνω ευρημάτων, υπάρχει η θεωρητική και εμπειρική βάση που προδιαθέτει ότι η εργασία παράλληλα με την φοίτηση, μπορεί να αποτελέσει παράγοντα επικινδυνότητας για αύξηση στην κατανάλωση αλκοόλ στη συγκεκριμένη μερίδα πληθυσμού. Οι ερευνητές χρησιμοποίησαν τη θεωρία μείωσης της συναισθηματικής έντασης (tension reduction theory) ως το θεωρητικό «παράδειγμα» (paradigm) για την

κατανόηση της συσχέτισης της εργασίας με την κατανάλωση αλκοόλ, χρησιμοποιώντας ως δείγμα φοιτητές (Butler et al., 2010). Ο στόχος της μελέτης τους ήταν να εντοπίσει τα χαρακτηριστικά της εργασίας, τα οποία αυξάνουν την κατανάλωση αλκοόλ στους φοιτητές, και επίσης να ερευνηθεί πώς οι προσδοκίες των εργαζόμενων φοιτητών για τις θετικές δράσεις του αλκοόλ επηρέαζαν την ποσότητα που καταλάωναν (Butler et al., 2010).

Η παραπάνω θεωρία υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι καταναλώνουν αλκοόλ για να μειώσουν την ένταση και το στρες (Greely&Oei, 1999). Υπό αυτό το πρίσμα, η κατανάλωση αλκοόλ παρουσιάζεται ως ένα μέσο για τον έλεγχο των αρνητικών συναισθημάτων που προκύπτουν από το εργασιακό στρες. Για τους φοιτητές των οποίων η πρωταρχική αρμοδιότητα είναι οι υποχρεώσεις του πανεπιστημίου, η εργασία μπορεί να αποτελέσει μια επιπλέον επιβάρυνση η οποία δημιουργεί πίεση και άγχος. Επί παραδείγματι ερευνητές ανακάλυψαν ότι όταν οι φοιτητές εργάζονται πολλές ώρες, δημιουργείται σύγχυση μεταξύ των ρόλων που έχουν να επιτελέσουν, με αποτέλεσμα να μειώνεται η ευχαρίστηση που αισθάνονται στη δουλειά (Butler, 2007; Markel&Frone, 1998).

Οι Butler et al., (2010) εστίασαν σε τρία χαρακτηριστικά της εργασίας τα οποία μεταβάλλονται σε καθημερινή βάση, και μπορεί να σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοόλ από τους εργαζόμενους φοιτητές. Η πρώτη υπόθεση που έκαναν, ήταν ότι η αύξηση

των ωρών εργασίας θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της κατανάλωσης αλκοόλ. Επίσης, οι ερευνητές υπέθεσαν ότι ο όγκος της εργασίας και οι αυξημένες απαιτήσεις εν ώρα εργασίας, θα αύξαναν επίσης την κατανάλωση αλκοόλ. Ο όγκος εργασίας (workload), είναι ένας αναγνωρισμένος στρεσογόνος παράγοντας, και είναι συνδεδεμένος με την αύξηση στην κατανάλωση αλκοόλ σε έρευνες που αφορούσαν ενήλικες (Frone, 2008). Τέλος, υποστηρίχθηκε ότι η σύγκριση μεταξύ των ρόλων που θα αισθάνονταν οι φοιτητές από τον συνδυασμό εργασίας και φοίτησης, θα είχε θετική συσχέτιση με την αύξηση στην κατανάλωση αλκοόλ. Τα ευρήματα της έρευνας δείχνουν ότι η εργασία δεν αυξάνει την ποσότητα ή τη συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ στους φοιτητές, αν και οι ερευνητές επισημαίνουν ότι η σχέση ανάμεσα στα χαρακτηριστικά της εργασίας και στην κατανάλωση αλκοόλ είναι πιο πολύπλοκη και χρίζει περαιτέρω εξέτασης. Από τα τρία χαρακτηριστικά εργασίας που εξέτασαν, μόνο η αύξηση στις ώρες εργασίας έδειξε να σχετίζεται με την αυξημένη κατανάλωση αλκοόλ. Αντίθετα, η σύγκριση μεταξύ των ρόλων της καθημερινής εργασίας και φοίτησης σχετίστηκε με μείωση στην κατανάλωση αλκοόλ, ενώ οι αυξημένες απαιτήσεις και ο μεγάλος όγκος εργασίας φάνηκε να μην επηρεάζουν την ποσότητα αλκοόλ που καταναλώνουν οι φοιτητές ημερησίως. Παρόλο που δεν παρατηρήθηκε διαφοροποίηση ανάμεσα στα φύλα όσον αφορά τους στρεσογόνους παράγοντες της εργασίας και την αύξηση κατανάλωσης αλκοόλ, υπήρξαν ευρήματα που αφορούσαν τις προσδοκίες που είχαν τα δυο φύλα για τις ηρεμιστικές ιδιότητες του αλκοόλ (Butler et al., 2010).

Το εύρημα των ερευνητών ότι οι φοιτητές έπιναν περισσότερο τις ημέρες που εργάζονταν για περισσότερες ώρες, παρουσιάζει συνάφεια με έρευνες που χρησιμοποίησαν ως δείγμα εφήβους, όπου και εκεί οι αυξημένες ώρες εργασίας παρουσίαζαν αυξημένη κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών (Mortimer et al., 1996; Steinberg et al., 1993). Οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι φοιτητές παρότι βρίσκονται σε πιο ώριμη ηλικία και έχουν μεγαλύτερη αυτονομία στην οργάνωση της καθημερινότητάς τους από τους εφήβους, επηρεάζονταν με παρόμοιο τρόπο στην κατανάλωση αλκοόλ όταν αυξάνονταν οι ώρες εργασίας. Από τα ίδια ευρήματα επίσης μπορεί να βγει το συμπέρασμα ότι η μείωση του εργασιακού ωραρίου των φοιτητών, θα επέφερε μείωση και στην ποσότητα αλκοολούχων ποτών που καταναλώνουν (Butler et al., 2010).

Η σύγκριση μεταξύ ρόλων έχει συμπεριληφθεί στους στρεσογόνους παράγοντες από ερευνητές (Kahn et al., 1964) και πολλές έρευνες από τη βιβλιογραφία που εστιάζουν στους

στρεσογόνους παράγοντες που βιώνουν ενήλικες παρουσιάζουν ισχυρή σύνδεση μεταξύ της σύγκρουσης των ρόλων που αφορούν την εργασία και την οικογένεια και την υψηλή πιθανότητα της εξάρτησης από το αλκοόλ (Frone et al., 1997b).

Παρόλα αυτά, στη μελέτη που συνέκρινε τη σύγκρουση του ρόλου ως εργαζόμενου με αυτή του φοιτητή, παρουσιάστηκε μείωση στην κατανάλωση αλκοόλ από τους συμμετέχοντες στην έρευνα. Οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η διαφορά στα ευρήματά τους σε σχέση με τις έρευνες που ασχολούνταν με τη σύγκρουση στους ρόλους εργασίας και οικογένειας μπορεί να οφείλεται στις θεμελιώδεις διαφορές στη φύση των ρόλων που βρίσκονται σε σύγχυση.

Οι συγκρούσεις ανάμεσα στον εργασιακό και στον κοινωνικό ρόλο οφείλονται στην ασυμβατότητα μεταξύ ενός εργασιακού και ενός κοινωνικού ρόλου, ενώ, στην περίπτωση της εργασίας και της φοίτησης και οι δύο ρόλοι είναι παρόμοιας φύσεως, και ο ένας (ο φοιτητικός) είναι ξεκάθαρα πρωταρχικής σημασίας για τους περισσότερους φοιτητές. Οπότε, τις ημέρες που η εργασία δυσκολεύει την ενασχόληση με τις φοιτητικές υποχρεώσεις, η κατανάλωση αλκοόλ, θα επιδείνωνε το στρες των φοιτητών καθώς, κατά πάσα πιθανότητα, θα μείωνε περισσότερο την ικανότητα για ολοκλήρωση των εργασιών για το πανεπιστήμιο. Βέβαια, η σύγκρουση των δύο ρόλων, ίσως έχει ως αποτέλεσμα μείωση στην κατανάλωση αλκοόλ αλλά σε παρατεταμένο χρονικό διάστημα μπορεί να υπάρξουν άλλες αρνητικές συνέπειες (Butler, 2007).

Οι Oniatt et al., (2017) διενέργησαν έρευνα για να ερευνήσουν περαιτέρω τη σχέση μεταξύ εργασίας, φοίτησης και κατανάλωσης αλκοόλ και βρήκαν ότι οι φοιτητές που εργάζονταν κατανάλωναν μεγαλύτερη ποσότητα αλκοόλ από τους μη εργαζόμενους (Oniatt et al., 2017). Αν και τα αποτελέσματα ήταν αντίθετα από αυτά των Butler et al. (2010), πρέπει να αναφερθεί ότι σε αυτή την έρευνα μετρήθηκε ο αριθμός των ποτών που κατανάλωσαν οι φοιτητές σε ένα μήνα, σε αντίθεση με την έρευνα των Butler et al. (2017), που προσμετρούσαν τα ποτά που κατανάλωναν ημερησίως οι συμμετέχοντες. Ο Oniatt et al. (2017) θεωρούν ότι οι διαφορές στα ευρήματα των δύο ερευνών οφείλονται στον διαφορετικό τρόπο σχεδιασμού που είχαν. Η δική τους έρευνα ασχολήθηκε με το αν οι εργαζόμενοι φοιτητές κατανάλωναν περισσότερο αλκοόλ τις ημέρες που είχαν μεγαλύτερη ελευθερία να πιούν, λόγω των μειωμένων υποχρεώσεων όσον αφορά το πανεπιστήμιο, ενώ η έρευνα των Butler et al., δεν έλαβε υπόψιν τον όγκο υποχρεώσεων για το πανεπιστήμιο. Εξαιτίας των υψηλών απαιτήσεων και των πολλών υποχρεώσεων που αντιμετώπιζαν οι

φοιτητές, λόγω της σύγκρουσης μεταξύ των δύο ρόλων που είχαν αναλάβει, μπορεί να επέλεξαν να καταναλώσουν αλκοόλ σε μεγάλη ποσότητα κάποια χρονική στιγμή που να είχαν λιγότερες υποχρεώσεις (Oviatt,2017).

Ο συνδυασμός των ευρημάτων των δύο ερευνών μπορεί να προσφέρει μια πιο ξεκάθαρη εικόνα για το πώς και πότε καταναλώνουν αλκοόλ οι εργαζόμενοι φοιτητές. Οι φοιτητές που αντιμετωπίζουν σύγχυση μεταξύ των δύο αυτών ρόλων είναι πιο πιθανό να καταναλώσουν αλκοόλ σε μεγάλη ποσότητα για να καταπραΰνουν το αίσθημα άγχους και πίεσης που τους δημιουργείται, όταν βρουν ελεύθερο χρόνο και όχι σε καθημερινή βάση (Oviatt, 2017).

Από την άλλη, η έρευνα της Rollins (2021) ασχολήθηκε με τη σχέση ανάμεσα στη σύγκρουση των ρόλων των φοιτητών μεταξύ εργασίας και φοίτησης, του στρες που δημιουργείται από αυτή την σύγκρουση και την κατανάλωση αλκοόλ. Οι συμμετέχοντες χρησιμοποίησαν ένα ειδικά κατασκευασμένο ημερολόγιο για να καταχωρούν την καθημερινή ένταση που ένιωθαν, το στρες που ένιωθαν από τις υποχρεώσεις του πανεπιστημίου και την κατανάλωση αλκοόλ σε περίοδο δυο εβδομάδων (Rollins,2021). Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν μη στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση ανάμεσα στους εργαζόμενους φοιτητές και στην καθημερινή υπερκατανάλωση αλκοόλ.

Παρόλο που το στρες από τον όγκο εργασίας για το πανεπιστήμιο δεν έδειξε να σχετίζεται με αυξημένη κατανάλωση αλκοόλ, συμπληρωματικές αναλύσεις έδειξαν ότι όταν το καθημερινό στρες λόγω των υποχρεώσεων της σχολής συνδυαστεί με μεγαλύτερο όγκο εργασίας οδηγεί τους φοιτητές στο να καταναλώνουν μεγαλύτερη ποσότητα αλκοόλ (Rollins,2021). Αυτά τα ευρήματα μπορούν να βοηθήσουν τους ερευνητές του εν λόγω πεδίου να καταλάβουν πώς η εργασία παράλληλα με τη φοίτηση επηρεάζει την υπερκατανάλωση αλκοόλ από τους φοιτητές (Rollins,2021).

1.8)ΝΟΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Σε ποιοτικές έρευνες που διερεύνησαν τους λόγους για τους οποίους οι φοιτητές καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ, σε σημείο να αποτελεί κίνδυνο για την υγεία τους, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι συμμετέχοντες οδηγούνται στη συγκεκριμένη πρακτική νοηματοδοτώντας θετικά την κατανάλωση αλκοόλ για τους εξής λόγους: (Dodd et al, 2010; Piacentini et al., 2012; Measham, 2006)

1. Θετικές προσδοκίες: οι συμμετέχοντες στις ομάδες εστίασης εξέφρασαν μια ποικιλία θετικών προσδοκιών ως προς την κατανάλωση αλκοόλ, όπως ότι το αλκοόλ θα τους βοηθήσει να διασκεδάσουν περισσότερο, να γιορτάσουν να αποφορτιστούν από το άγχος και να κάνουν ένα διάλειμα από τις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις. Τοποθέτησαν την διασκέδαση ως έναν από τους σημαντικότερους λόγους για να πει κάποιος, καθώς προσφέρει απελευθέρωση από τις κοινότυπες ασχολίες της καθημερινότητας.
2. Προαγωγή της κοινωνικότητας: πολλοί συμμετέχοντες δήλωσαν επίσης ότι το αλκοόλ τους βοηθάει στη διευκόλυνση της κοινωνικοποίησης, καθώς τους είναι πιο εύκολο να «ανοιχτούν» και να δημιουργήσουν σύνδεση με τους άλλους, λόγω της χαλάρωσης που τους προσφέρει το αλκοόλ, ως συνέπεια της δράσης του στον ανθρώπινο οργανισμό ορισμένες φορές (Measham, 2006).
3. Κοινωνική επιρροή: Όλοι οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι έχουν συνδέσει την υπερκατανάλωση αλκοόλ με τις κοινωνικές δραστηριότητες. Ωστόσο, υπήρχε διαφοροποίηση στις απαντήσεις ανάλογα με το φύλο. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων που ήταν άνδρες, δήλωσαν ότι ήταν φυσιολογικό να υπάρχει συναγωνισμός μεταξύ των μελών της παρέας ως προς το ποιος πίνει περισσότερο. Παρόλο που οι γυναίκες που συμμετείχαν δήλωναν αδιαφορία να μπορούν να ανταγωνιστούν τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, όσον αφορά την κατανάλωση αλκοόλ, μετά από περαιτέρω συζήτηση, προέκυψε το συμπέρασμα ότι υπήρχε ανταγωνισμός μεταξύ τους ως προς το ποια θα δεχτεί τα περισσότερα κεράσματα κατά τη διάρκεια της βραδιάς.
4. Διαβατήρια διαδικασία: ένα μοτίβο που αναδύθηκε μέσα από τις ομάδες εστίασης ήταν η κοινή πεποίθηση ότι το η κατανάλωση αλκοόλ σηματοδοτεί το πέρασμά τους σε ένα νέο στάδιο της ζωής τους, το οποίο παρέχει μεγαλύτερη ανεξαρτησία. Αυτή η πεποίθηση ενισχύεται και με την ένταξη στο πανεπιστήμιο και την πιθανή φυγή του φοιτητή από την οικογενειακή οικία (Dodd, Glassman, Arthur, & Webb, 2010; Piacentini, Chatzidakis, & Banister, 2012; Awang et al., 2014; Brady et al., 2018).

Αυτό βέβαια, δεν σημαίνει ότι η κατανάλωση αλκοόλ από φοιτητές παρουσιάζει καταστασιακή ομοιογένεια. Η έρευνα των Davoren et al. (2022) για παράδειγμα περιγράφει μια κατηγοριοποίηση με διάφορους τύπους ατόμων που πίνουν. Πιο αναλυτικά, αναφέρει την κατηγορία του “επιφυλακτικού πότη” του “ ηδονοθήρα” (calculated hedonist), του

πότη που επηρεάζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον και αυτού που αναπόφευκτα οδηγείται στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ (inevitable binge-drinker) (Davoren, 2022).

Ο επιφυλακτικός πότης, χαρακτηρίζεται από προσεκτική και ελεγχόμενη κατανάλωση αλκοόλ και απολαμβάνει την κοινωνικοποίηση που του προσφέρει, χωρίς όμως να παραβιάζει τους κοινωνικούς κανόνες που λειτουργούν ως αυτορυθμιστικοί παράγοντες στην συμπεριφορά του.

Οι φοιτητές που κατηγοριοποιούνται ως ηδονιστές πίνουν αλκοόλ για να αισθανθούν απόλαυση, να διασκεδάσουν και να μεθύσουν. Συνήθως θεωρούν την κατανάλωση αλκοόλ ως το επίκεντρο των κοινωνικών τους δραστηριοτήτων, οι οποίες είναι προσανατολισμένες στη νυχτερινή διασκέδαση.

Οι τύποι φοιτητών που επηρεάζονται από το κοινωνικό περιβάλλον, πίνουν έχοντας ως κίνητρο να αποκτήσουν την αίσθηση του ανήκειν, αναφέροντας ότι η κατανάλωση αλκοόλ τους βοηθάει να αισθάνονται μέρος της ομάδας των συνομήλικων τους και τους ενισχύει την κοινωνική αυτοπεποίθηση.

Οι κατηγορία φοιτητών που οδηγούνται αναπόφευκτα στην υπερκατανάλωση, περιγράφουν ότι πίνουν, μέχρι να τελειώσει το αλκοόλ που έχουν διαθέσιμο. Παρόλα αυτά αναγνωρίζουν ότι αυτό τους οδηγεί σε μια ευάλωτη κατάσταση, καθώς δεν διατηρούν τον έλεγχο του εαυτού τους. Πολλοί φοιτητές που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, έχοντας επίγνωση της αδυναμίας τους να ελέγξουν την κατανάλωση αλκοόλ, αποφεύγουν καταστάσεις και παρέες που τους εκθέτουν σε τέτοια ερεθίσματα (Davoren et al, 2016).

Άλλοι ερευνητές εστίασαν τη μελέτη τους στον τρόπο που οι θετικές εμπειρίες (π.χ. αύξηση της κοινωνικότητας) και οι αρνητικές εμπειρίες (π.χ. hangover) των φοιτητών από την κατανάλωση αλκοόλ επηρεάζουν την αντίληψή τους για την κατανάλωση αλκοόλ (Fairlieetal.,2016).

Σύμφωνα με τις αρχές της θεωρίας της κοινωνικής μάθησης (Maisto, Carey, &Bradizza, 1999), η απόφαση για το ποιες είναι οι επιθυμητές δράσεις που θα ακολουθήσει ένα άτομο, καθορίζεται από τις προσωπικές του παρελθοντικές εμπειρίες, από τις παρατηρήσεις των συμπεριφορών και των εμπειριών των κοντινών του προσώπων, καθώς και από τις γνωστικές ερμηνείες και σκέψεις που παράγονται από αυτές.

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματευόταν το εάν η αξιολόγηση των πιο θετικών και των πιο αρνητικών επιπτώσεων από την κατανάλωση αλκοόλ, θα μπορούσε να προβλέψει τη

συνολική εκτίμηση την εμπειρίας κατανάλωσης αλκοόλ και την ενίσχυση της πεποίθησης ότι η κατανάλωση αλκοόλ είναι αξιόλογη πράξη και, επίσης, αν αυτή η πεποίθηση θα προέβλεπε την μελλοντική κατανάλωση αλκοόλ. Τα ευρήματα της έρευνας, από γενίκευση των οργάνων εκτίμησης που χρησιμοποιήθηκαν έδειξαν ότι η αναβίωση οποιωνδήποτε θετικών επιπτώσεων στην κατανάλωση αλκοόλ προέβλεπε θετική στάση απέναντι στην κατανάλωση αλκοόλ. Ενώ η πλειονότητα των αρνητικών επιπτώσεων, προέβλεπε λιγότερο θετικές στάσεις. Η αντίληψη ότι η κατανάλωση αλκοόλ είναι μια θετική εμπειρία, συνδέθηκε άμεσα με την υψηλή πιθανότητα της συνέχισης κατανάλωσης στο άμεσο μέλλον (Fairlie et al, 2016).

Όταν κάποιος βιώνει παράλληλα αρνητικές και θετικές επιπτώσεις από την κατανάλωση αλκοόλ, η τελική αξιολόγηση αντισταθμίζοταν και είχε τελικώς πιο θετικό πρόσημο. Αυτό το εύρημα ενισχύει προηγούμενες έρευνες που είχαν ασχοληθεί με το θέμα και είχαν συμπεράνει ότι η βίωση δύο αρνητικών συνεπειών παράλληλα με την βίωση τριών θετικών, επηρέαζε τις συνολικές αξιολογήσεις της εμπειρίας (Lee et al., 2010).

Άλλες έρευνες επίσης παρουσίασαν ότι η αντίληψη των αρνητικών συνεπειών ως μη επιθυμητές, οδηγούσε σε μειωμένη κατανάλωση αλκοόλ σε εβδομαδιαία βάση (Barnett et al., 2015), εν αντιθέσει, η ερμηνεία των εμπειριών ως θετικών οδήγησε τους συμμετέχοντες να προγραμματίζουν να πίνουν περισσότερο αλκοόλ την επακόλουθη εβδομάδα και να αναμένουν να βιώσουν ξανά τις θετικές επιπτώσεις της κατανάλωσης αλκοόλ (Patrick&Maggs, 2008).

Τα ευρήματα αυτά ενισχύουν την ανάγκη να συζητηθούν οι εμπειρίες των θετικών και αρνητικών συνεπειών από τη χρήση αλκοόλ στις μελλοντικές παρεμβάσεις, ενώ παράλληλα πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν το εύρος στο οποίο οι φοιτητές αντιλαμβάνονται της αρνητικές συνέπειες ως μη επιθυμητές (Fairlie et al., 2016).

Η πληθώρα των εξηγήσεων των εμπειριών και των πεποιθήσεων γύρω από την υπερκατανάλωση αλκοόλ τονίζουν την πολυπλοκότητα της φύσεως του θέματος και τα πολλαπλά επίπεδα επιρροής που μπορούν δυνητικά να οδηγήσουν στην υπερκατανάλωση (N.I.A.A.A 2002).

1.9) ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ: «ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΠΟΤΟΥ» ΚΑΙ ΚΕΡΑΣΜΑ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΕΡΙΝΗΣ ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗΣ

Η κατανάλωση αλκοόλ ποικίλλει, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, από κουλτούρα σε κουλτούρα. Οι άνθρωποι καταναλώνουν αλκοόλ σε διάφορους χώρους και για διάφορους λόγους. Το αλκοόλ είναι συνδεδεμένο με την κουλτούρα των νέων και των φοιτητών, οι οποίοι χρησιμοποιούν διάφορα παιχνίδια και δραστηριότητες οι οποίες εμπεριέχουν την κατανάλωσή του. Τα παιχνίδια ποτού δεν αποτελούν προνόμιο και εφεύρεση των νέων, χρονολογούνται από τότε που δημιουργήθηκε το αλκοόλ και τα παιχνίδια. Ήδη το πρώτο γνωστό παιχνίδι ξεκίνησε από τους αρχαίους Έλληνες και ονομάζεται «Κότταβος», αφού πρώτα κατανάλωναν το κρασί και μετά πέταγαν το κατακάθι στο τοίχο. Τα σύγχρονα παιχνίδια ποτού έχουν ως πρωταρχικό σκοπό την κατανάλωση υπερβολικής ποσότητας αλκοόλ και ως συνέπεια τη μέθη. Όλα αυτά, σύμφωνα με κανόνες και εντολές που έχουν συμφωνηθεί από όλα τα μέλη πριν από την έναρξη του παιχνιδιού (Παιχνίδια με ποτό εγκυκλοπαίδεια. Com).

Χαρακτηριστικό των νέων παιχνιδιών είναι η μεγάλη κατανάλωση αλκοόλ σε σύντομο χρονικό διάστημα. Το πρώτο γνωστό παιχνίδι που με ιδιαίτερους κανόνες δημιουργήθηκε από φοιτητές του Yale και ονομάστηκε Τανγκ, είχε ως εξής: δύο ομάδες, μια αγοριών και μια κοριτσιών, θα συναγωνίζονταν για το ποια ομάδα θα πει πιο γρήγορα τις μπύρες που θα διέθετε μπροστά της (Παιχνίδια με ποτό | εγκυκλοπαίδεια. Com).

Ένα αρκετά διαδεδομένο παιχνίδι είναι το pre-gaming (το οποίο διαφορετικά ονομάζεται pre-loading, pre-bar, pre-party) (Borsari, et al. 2007). Το παιχνίδι του pre-gaming γίνεται κυρίως πριν από κάποια εκδήλωση στην οποία η πρόσβαση σε αλκοόλ δεν είναι εφικτή (όπως σε μια σχολική εκδήλωση), είτε η πρόσβαση είναι δύσκολη για οικονομικούς λόγους (όπως το κόστος που έχει το ποτό σε ένα μπαρ). Οι νέοι που θέλουν να καταναλώσουν αλκοόλ αλλά παράλληλα δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να προμηθευτούν όση ποσότητα επιθυμούν από το μπαρ, ξεκινούν να καταναλώνουν ήδη από το σπίτι ή κάπου εκτός του μαγαζιού. Επιπλέον, πολλοί το χρησιμοποιούν για να απασχοληθούν μέχρι να ξεκινήσει η εκδήλωση είτε ακόμα για να ενισχύσουν την επίδρασή του στο τέλος της βραδιάς (Borsari, et al. 2007). Σύμφωνα με μια εμπειρική μελέτη που έγινε για το pre-gaming με δέκα ομάδες εστίασης, τις οποίες διαμόρφωναν 112 μαθητές, έδειξε ότι το (64%) έκαναν με σκοπό να φτάσουν πιο γρήγορα και εύκολα σε κατάσταση μέθης. Η διαδικασία αυτή γινόταν σε κοιτώνες όπου διέμεναν. Πριν από την έναρξη του

πάρτι κατανάλωναν σφηνάκια αλκοόλ. Κάποιοι μαθητές δήλωσαν ότι το έκαναν για την μείωση του κοινωνικού άγχους και την απόκτηση θάρρους ώστε να καταφέρουν να συνομιλήσουν με συνομήλικους ή άτομα που τους προσέλκυαν ερωτικά το ενδιαφέρον. Οι νέοι που συμμετέχουν στο pre-gaming συγκριτικά με αυτούς που δεν συμμετέχουν καταλήγουν σε μεγαλύτερο ποσοστό σε κατάσταση μέθης. (Borsari et al., 2007).

Η κουλτούρα της κατανάλωσης αλκοόλ μέσα από το παιχνίδι έχει τις ρίζες του στην αρχαία Ελλάδα (Garland, 1982) και διατηρεί μέχρι και σήμερα μια σημαντική θέση στην κουλτούρα των πανεπιστημιούπολεων. Υπάρχουν πολλά παιχνίδια ποτού, καθώς αριθμούνται έως και 500 μέχρι σήμερα. Όλα έχουν έναν κεντρικό σκοπό: να φτάσουν οι παίκτες σε κατάσταση μέθης. Η συμμετοχή των ανδρών και των γυναικών στα παιχνίδια αλκοόλ σύμφωνα με ποσοστά είναι ίδια. Όμως, σύμφωνα με μελέτη οι αρνητικές συνέπειες παρουσιάζονται κυρίως στο γυναικείο φύλο. Οι γυναίκες διατρέχουν το κίνδυνο της σεξουαλικής θυματοποίησης μετά από υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ, καθώς τα αντανεκλαστικά και η αντίληψη πράξεων μειώνονται αισθητά.

Γενικότερα, υπάρχουν θετικές και αρνητικές συνέπειες και στα δυο φύλα. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε, τα παιχνίδια ποτού και ιδιαίτερα το pre-gaming, αυξάνουν τις πιθανότητες μέθης, τις θετικές συνέπειες που μπορεί να έχει αυτό αλλά και τις αρνητικές συμπεριφορές (Borsari et al., 2007).

Στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Κρήτη, κυριαρχεί το παιχνίδι της «κούπας», ένα αρκετά διαδεδομένο παιχνίδι το οποίο μεταβαίνει από τη μια γενιά στην άλλη. Η τακτική γίνεται είτε μέσα σε μια παρέα είτε και ανάμεσα σε δύο φίλους. Ο ένας από τους δυο παίρνει την πρωτοβουλία και γεμίζει τα ποτήρια με αλκοόλ και στη συνέχεια προκαλεί την παρέα του να καταναλώσουν όλη τη διαθέσιμη ποσότητα απνευστί.

Αποτελεί μια αγαπημένη συνήθεια με θετικές και επικίνδυνες (Fairline et al., 2015).

Τύποι παιχνιδιών με ποτό:

Πίνακας 1: Ο πίνακας απεικονίζει τίτλους παιχνιδιών ποτού και τις οδηγίες με τις οποίες μπορεί να παιχτεί το παιχνίδι (Παιχνίδια με ποτό | εγκυκλοπαίδεια. Com).

Chug-a-lugs : Διαγωνισμοί, συνήθως αγώνες

«Βουητό»: Ο σκοπός είναι να καταναλώνεται όσο περισσότερο αλκοόλ χωρίς να φαίνεστε μεθυσμένοι

Δράσεις τζόγου: Ζάρια ή κάρτες και μερικές παρωδίες παιχνιδιού χρησιμοποιούνται για να καθοριστεί ποιος παίκτης πρέπει να πιει ένα ποτό
Παιχνίδια IQ: Εμπλέκει παίκτες σε πνευματικά προκλητικές δραστηριότητες.
Μαθηματικές Δεξιότητες: Μια ακολουθία αριθμών επαναλαμβάνεται από τους παίκτες που πρέπει να αντικαταστήσουν μια προκαθορισμένη λέξη για πολλαπλάσια συγκεκριμένων αριθμών
Αλληλεπίδραση μέσων: Μια συγκεκριμένη λέξη ή φράση από ένα συγκεκριμένο κείμενο καλεί όλους τους παίκτες να πιούν ένα ποτό
Κινητική ικανότητα: Πρέπει να εκτελεστεί μια συγκεκριμένη εργασία
Παιχνίδια δεξιοτήτων : Πρέπει να εκτελεστεί μια συγκεκριμένη εργασία
Ομαδικά παιχνίδια : Μοιάζουν με ρέε, αυτά φέρνουν μια ομάδα ενάντια στην άλλη.
Παιχνίδια Unity: Μη ανταγωνιστικά παιχνίδια που απαιτούν από όλους να πίνουν με συγκεκριμένα «συνθήματα».
Λεκτικές Δεξιότητες: Πρέπει να επαναληφθεί μια μακρά σειρά από ανόητα ονόματα ή φράσεις.
<u>Η όσος τα καταφέρουν μπορούν να ορίσουν έναν άλλο παίκτη για να πιει.</u>

ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2)ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η διερεύνηση της κατανάλωσης αλκοόλ από φοιτητές κατά τη διάρκεια της εργασίας τους σε χώρους εστίασης (εστιατόρια , μπαρ , κλαμπ) καθώς επίσης και η νοηματοδοτηση που δίνουν οι ίδιοι σε αυτή την συνήθεια. Η παρούσα πτυχιακή εργασία στοχεύει ιδιαίτερα να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν ερμηνεύουν την πρακτική του κεράσματος και άλλων σχετικών εθίμων, τόσο οι θαμώνες όσο και οι εργαζόμενοι φοιτητές όπως επίσης να διερευνήσει και τις έμφυλες προεκτάσεις της συγκεκριμένης πρακτικής. Επιπλέον η ερευνά αυτή επιχειρεί να αποτυπώσει τις συνήθειες που παρουσιάζουν οι φοιτητές αναφορικά με την κατανάλωση αλκοόλ και την νυχτερινή διασκέδαση.

Επομένως μέλημα μας είναι να κατανοήσουμε την συμπεριφορά των εργαζομένων φοιτητών κατά την διάρκεια της εργασίας τους σε σχέση με τη κατανάλωση αλκοόλ.

2.2)ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι τα παρακάτω:

1. Πώς νοηματοδοτούν οι εργαζόμενοι φοιτητές και οι εργαζόμενες φοιτήτριες το φαινόμενο της υπερκατανάλωσης αλκοόλ από συμφοιτητές/τριες τους στο πλαίσιο της νυχτερινής διασκέδασης;
2. Πώς διαχειρίζονται οι εργαζόμενοι/ες φοιτητές/τριες σε χώρους διασκέδασης τη σχέση τους με το αλκοόλ; Τι νόημα προσδίδουν στην πρακτική της κατανάλωσης αλκοόλ κατά τη διάρκεια της εργασίας τους;
3. Πώς σημασιοδοτούν οι εργαζόμενοι φοιτητές και οι εργαζόμενες φοιτήτριες τη συμμετοχή τους ή μη, στην πρακτική της «κούπας»; Πώς διαφοροποιούνται οι εμπειρίες τους σε σχέση με το φύλο;
4. Πώς διαχειρίζονται οι εργαζόμενοι φοιτητές και οι εργαζόμενες φοιτήτριες το κέρασμα αλκοόλ από θαμώνες στον χώρο εργασίας τους και πώς διαφοροποιούνται οι πρακτικές αυτές ανάμεσα στα φύλα;

Τα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα αποτελούν κομμάτι μεγαλύτερης έρευνας την οποία υλοποιεί η επιβλέπουσα της παρούσας εργασίας κ. Ζαχαρούλας Κασσέρη.

2.3)ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήσαμε για την πτυχιακή εργασία είναι η Ποιοτική ερευνά. Συγκεκριμένα για την παραγωγή ποιοτικών δεδομένων χρησιμοποιήσαμε την ποιοτική συνέντευξη (ημί-δομημένη και focus group).

Μέσω αυτής της μεθόδου μπορούμε να αποκομίσουμε πλήθος πληροφοριών για το θέμα που ερευνούμε. Η ημί-δομημένη συνέντευξη, μας επιτρέπει, μέσω της αλληλεπίδρασης με τον συνεντευξιαζόμενο, να είμαστε πιο ευέλικτοι κατά την διάρκεια της διαδικασίας καθώς μπορούμε να προσθέσουμε ή να αφαιρέσουμε ερωτήσεις, να τις αναδιατυπώσουμε και να τις προσαρμόσουμε εμείς ανάλογα με του πως εξελίσσεται η συζήτηση.

A) Η ημί-δομημένη συνέντευξη

Η ημί-δομημένη συνέντευξη αποτελείται από ένα σύνολο ερωτήσεων και χρησιμοποιείται συχνά από ποιοτικούς μελετητές ώστε να έχουν έναν οδηγό για τα θέματα που θεωρούν ότι είναι σημαντικά να καλύψουν στο πλαίσιο της συνέντευξης. Χρειάζεται να σημειωθεί εδώ ότι ο συγκεκριμένος τύπος συνέντευξης παρουσιάζει ευελιξία: α) ως προς την τροποποίηση του περιεχομένου των ερωτήσεων ανάλογα με τον ερωτώμενο, β) ως προς την εμβάθυνση σε κάποια θέματα με συμμετέχοντες που κρίνονται κατάλληλοι, γ) ως προς τη σειρά με την οποία τίθενται οι ερωτήσεις και δ) ως προς την πρόσθεση ή αφαίρεση ερωτήσεων ή θεμάτων για συζήτηση (Robson, 2007· Ίσαρη & Πούρκος , 2015).

Η χρήση αυτής της μεθόδου μας βοήθησε να διερευνήσουμε την νοοτροπία του συνεντευξιαζόμενου και την σχέση του με το αλκοόλ, καθώς και τους λόγους που θα τον ωθούσαν να καταναλώσει ειδικά στην ώρα της εργασίας του.

Για την διαδικασία της συνέντευξης δημιουργήσαμε ένα σκελετό ερωτήσεων ο οποίος θα κατεύθνε τον βασικό άξονα της συζήτησης. Κάποιες ερωτήσεις τροποποιήθηκαν ή αναπτυχθήκαν. Επίσης προέκυψαν καινούργιες μέσα από την συζήτηση είτε για να γίνουν πιο κατανοητά τα θέματα είτε για να διερευνήσουμε περισσότερο γεγονότα και περιστατικά που μοιράζονταν μαζί μας οι συνεντευξιαζόμενοι.. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να προκύπτουν συνεχώς καινούργια δεδομένα τα οποία θεωρήθηκαν σημαντικά για την ερευνά.

Έτσι ενισχύθηκε η αλληλεπίδραση μεταξύ του συνεντευξιαζόμενου και του ερευνητή

αποφεύγοντας μια απρόσωπη διαδικασία ενώ επικράτησε μια άνετη χαλαρή ατμόσφαιρα για στις δυο πλευρές.

Το κλίμα που χαρακτήριζε την διαδικασία της συνέντευξης ήταν φιλικό και με σεβασμό, με αποτέλεσμα οι φοιτητές να νιώθουν ασφάλεια ώστε να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους. Παρατηρήθηκε ότι ήθελαν να μιλήσουν και να πουν ακόμα περισσότερα πράγματα από αυτά που ερωτήθηκαν. Αρκετές φορές γίνονταν ιδιαίτερα εκφραστικοί και επιδείκνυαν επιθυμία να εκφράσουν καταστάσεις και γεγονότα που τους έχουν κάνει εντύπωση. Συνολικά αποτέλεσε μια ευχάριστη εμπειρία για τους ερευνητές οι οποίοι εντρυφήσαν παραπάνω στα ερευνητικά ερωτήματα άλλα και για τους συνεντευξιαζόμενους, οι οποίοι δήλωσαν στο τέλος της συνέντευξης ότι τους άρεσε η εμπειρία αυτή και θα την ξανά έκαναν με ευχαρίστηση.

B) Ομάδες εστίασης

Η δεύτερη μέθοδος που επιλέχθηκε είναι οι ομάδες εστίασης.

Σύμφωνα με τον Krueger (1988:18), η μέθοδος των ομάδων εστίασης αφορά «μια προσεκτικά οργανωμένη συζήτηση, η οποία είναι σχεδιασμένη να αντλεί αντιλήψεις και πεποιθήσεις σε ένα καθορισμένο ερευνητικό θέμα, μέσα σε ένα επιτρεπτικό, μη απειλητικό περιβάλλον». Παρομοίως, ο Kitzinger (1994) επισημαίνει ότι η συγκεκριμένη μέθοδος προσφέρει τη δυνατότητα πρόσβασης στους τρόπους με τους οποίους σκέφτονται οι άνθρωποι ή στο γιατί σκέφτονται όπως σκέφτονται. Για τον Morgan (1998:9), είναι ουσιαστικά, «ένας τρόπος να ακούς τους ανθρώπους και να μαθαίνεις από αυτούς».

Τα άτομα που επιλεχθήκαν στο σύνολο τους ήταν εργαζόμενοι φοιτητές σε κέντρα εστίασης. Επίσης μας δόθηκε η ευκαιρία να πραγματοποιηθεί εξ αποστάσεως συνέντευξη με ομάδα εστίασης μέσω διαδικτύου με φοιτητές από διαφορετικές πόλεις ανά την Ελλάδα, έχοντας ως αποτέλεσμα να εμπλουτίσουμε τα δεδομένα μας.

Στο focus group ο συντονιστής της ομάδας είχε τον κυρίαρχο ρόλο καθώς ήταν αυτός που διατύπωνε τις ερωτήσεις και καθοδηγούσε την πορεία της συζήτησης. Τα αλλά δυο μέλη-ερευνητές συνεργάζονταν με τον συντονιστή προσθέτοντας πλείστες κατάλληλες διευκρινίστηκες ερωτήσεις εμπλουτίζοντας έτσι την συζήτηση. Σημαντικό πλεονέκτημα αποτελούσε το γεγονός ότι οι συνεντευξιαζόμενοι μπορούσαν συνάμα να κάνουν συζήτηση

μεταξύ τους δημιουργώντας έτσι ένα πιο φιλικό κλίμα συζήτησης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μοιράζονται πιο εύκολα τις εμπειρίες τους και γεγονότα που βίωσαν. Αποτέλεσμα αυτού ήταν να συγκεντρωθεί μεγαλύτερος όγκος πληροφοριών. Ο σκελετός της συζήτησης έγινε με βάση τις ερωτήσεις της ημί-δομημένης συνέντευξης.

2.4) ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οι ηθικοί προβληματισμοί και τα δεοντολογικά ζητήματα που προέκυψαν κατά την έναρξη της πτυχιακής εργασίας μειωθήκαν κατά τη συνέχεια σε μεγάλο βαθμό. Στόχος του σχεδιασμού της έρευνας μας ήταν να τηρηθούν όλοι ηθικοί και δεοντολογικοί κανόνες. Οι συνεντευξιαζόμενοι φοιτητές συμμετείχαν με την θέληση τους, χωρίς να υπάρχει κάποια πίεση εκ μέρους των ερευνητών. Κατά την έναρξη και πριν από κάθε είδους συνέντευξης (ημί-δομημένη ή focus group) υπογράφηκε ένα σύμφωνο, δίνοντας έτσι, την έγκρισή τους στο να χρησιμοποιήσουμε τις πληροφορίες που θα μας έδιναν στην ερευνά μας αλλά και για να διασφαλιστεί η τήρηση της ανωνυμίας τους και των δοθέντων πληροφοριών. Επίσης έγινε ξεκάθαρο πως αν νιώσουν άβολα σε σχέση με τις ερωτήσεις ή την διαδικασία κατά την διάρκεια της συνέντευξης θα μπορούσαν να αποσυρθούν.

Κατά την διαδικασία της απομαγνητοφώνησης τα στοιχεία που θα μπορούσαν να μαρτυρήσουν την ταυτότητα των συνεντευξιαζόμενων όπως πχ. ονόματα ή ονομασία επιχειρήσεων που εργάζονται, υποκρύφθηκαν ώστε να διασφαλιστεί η τήρηση της ανωνυμίας τους.

Στην ποιοτική έρευνα, οι πληροφορίες που συλλέγονται μπορεί κάποιες φορές να είναι προσωπικές ή και έντονα συναισθηματικά φορτισμένες και η αποκάλυψή να προκαλέσει έντονη αναστάτωση, ενόχληση, θυμό, ενοχή ή θλίψη. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα έντονο στην αφηγηματική έρευνα αλλά και στην εις βάθος συνέντευξη, όπου ο συμμετέχων καλείται να μιλήσει για διάφορες πλευρές της ζωής του και μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπος με απρόβλεπτα συναισθήματα (Τσιώλης, 2014). Έτσι δώσαμε χρόνο και χώρο στον συνεντευξιαζόμενο να εκφραστεί και να αισθανθεί άνετα μαζί μας. Έγινε μεγάλη προσπάθεια ο εκάστοτε φοιτητής να εκφραστεί και να βγάλει κάθε πτυχή της σκέψης του. Πολλές φορές μάλιστα χρειάστηκε να δοθεί περισσότερος χρόνος ή να γίνονται παραπάνω παύσεις χωρίς πίεση χρόνου.

Επίσης λόγω το ότι οι περισσότεροι φοιτητές ήταν άγνωστοι σε εμάς, προσπαθήσαμε να αναπτύξουμε ένα βασικό επίπεδο εμπιστοσύνης με την στάση μας και με τον τρόπο διεξαγωγής της συνέντευξης προβάλλοντας με ιδιαίτερη ευαισθησία το ζήτημα προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων. Οι συμμετέχοντες διατηρούν επίσης, το δικαίωμα να λάβουν γνώση των αποτελεσμάτων ή και αντίτυπο της σχετικής δημοσίευσης (Howitt, 2010).

2.5)ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Η δειγματοληπτική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για να συγκεντρωθεί ο απαραίτητος αριθμός ατόμων είναι η μέθοδος της χιονοστιβάδας(Snowball Sampling). Ουσιαστικά στην δειγματοληπτική αυτή μέθοδο επιλέχθηκε ένας τυχαίος αριθμός ατόμων οπού αποτελεί το πρώτο στάδιο και στην συνέχεια μεγαλώνει και επεκτείνεται σαν «χιονοστιβάδα» μέσα από άτομα του περιβάλλοντος του αρχικού δείγματος.

2.6)ΤΟΠΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.

Η ερευνά που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια αυτής της εργασίας διεξήχθη από τον Μάρτιο 2022 έως και τον Μάρτιο του 2023 στο Ηράκλειο της Κρήτης.

Οι συμμετέχοντες στην ερευνά ήταν φοιτητές και φοιτήτριες σε σχολές της Ανώτατης Εκπαίδευσης από Πανεπιστήμια της Ελλάδας, οι οποίοι βρίσκονται από το δεύτερο έτος των σπουδών τους και άνω. Πιο συγκεκριμένα η ηλικία τους κυμαινόταν από 18 έως 34 και τα τμήματα τα οποία φοιτούν συγκαταλέγονται στα παρακάτω:

- Τμήμα Διοίκηση Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας , Επιστήμων Υγείας, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο.
- Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.
- Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας (μεταπτυχιακό), Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο.
- Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής.

- Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Στερεάς Ελλάδας (Χαλκίδα)
- Τμήμα Νομικής , Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Τμήμα Διοίκησης και Οικονομίας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας Πύργου

Το σύνολο των ατομικών συνεντεύξεων ήταν 12 και οι συνεντεύξεις μοιράστηκαν ισότιμα στους 3 ερευνητές. Πραγματοποιήθηκε επίσης ένα focus group στο οποίο συμμετείχαν 7 άτομα. Κάποιες συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν δια ζώσης και κάποιες άλλες εξ αποστάσεως μέσω διαδικτύου όπου μας δόθηκε η ευκαιρία να μιλήσουμε και να εμπλουτίσουμε τις πληροφορίες μας, με φοιτητές από διαφορετικές πόλεις ανά την Ελλάδα.

Συγκεκριμένα και στις δυο περιπτώσεις οι συνεντεύξεις ηχογραφήθηκαν και υστέρτα απομαγνητοφωνήθηκαν, αφού πρώτα δόθηκε γραπτώς η έγκριση από τους συνεντευξιαζόμενους. Οι συνεντευξιαζόμενοι είχαν ενημερωθεί για το σκοπό της ερευνάς και της συμμετοχής τους πριν ξεκινήσει η συνέντευξη. Η επαφή με τους συνεντευξιαζόμενους πραγματοποιήθηκε μέσω του οικείου περιβάλλοντος των ερευνητών.

A/A	Όνομα	Ηλικία	Σχολή	Έτος
A1	Αντώνης	23	Πληροφορική	5
A2	Αργυρώ	23	Κοινωνική Εργασία	6
A3	Κική	23	Κοινωνική Εργασία	5
A4	Κώστας	19	Διοίκηση Επιχειρήσεων	2
A5	Μαρία	22	Κοινωνική Εργασία	5
A6	Μάριος	24	Μηχανικών Πληροφορικής	5

A7	Γαρυφαλιά	34	Κοινωνική Εργασία	2
A8	Μάνος	22	Κοινωνική Εργασία	5
A9	Ορφέας	23	Μηχανικός Πληροφορική	5
A10	Πάτροκλος	26	Μηχανικός Πληροφορικής	2
A11	Ανδρέας	22	Λογιστική	3
A12	Χάρης	25	Μηχανολόγων Μηχανικών	8
A13	Αννα	22	Κοινωνική Εργασία	5
A14	Μάνια	23	Νομική	5
A15	Καλλιόπη	22	Κοινωνική Εργασία	5
A16	Φώτη	23	Πληροφορική	5
A17	Τάκης	26	Ηλεκτρολόγος Μηχανικός	8
A18	Μάκης	22	Διοίκησης και Οικονομίας	5
A19	Γιάννης	23	Κοινωνική Εργασία	5

*Τα ονόματα που χρησιμοποιήθηκαν στο πίνακα δεν είναι τα πραγματικά ονόματα των συνεντευξιζόμενων.

2.7) ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Η θεματική ανάλυση είναι μια εύχρηστη μέθοδος η οποία χρησιμοποιείται ευρέως στην ποιοτική έρευνα. Θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική για τον νέο ερευνητή, καθώς παρέχει βασικές δεξιότητες που είναι χρήσιμες και για τη διεξαγωγή πιο εξειδικευμένων προσεγγίσεων ποιοτικής ανάλυσης (Clarke, Braun & Hayfield, 2015).

Ειδικότερα, είναι μια μέθοδος εντοπισμού, περιγραφής, αναφοράς και «θεματοποίησης» επαναλαμβανόμενων νοηματικών μοτίβων, δηλαδή «θεμάτων» τα οποία προκύπτουν από τα ερευνητικά δεδομένα, και αποτελεί βασικό εργαλείο για όλους τους ερευνητές που ασχολούνται με την ποιοτική έρευνα (Braun & Clark, 2006· Holloway & Tondres, 2003· Roulston, 2001).

Η θεματική ανάλυση μπορεί να αξιοποιηθεί με ποικίλους τρόπους από τους ερευνητές που ξεκινούν από διαφορετικές θεωρητικές αφηγήσεις (Ζαϊμάκης, 2018). Σύμφωνα με τον Ζαϊμάκη (2018) η θεματική ανάλυση στηρίζεται σε κάποια βασικά στάδια :

Το πρώτο στάδιο είναι η μετατροπή της ηχογραφημένης συνέντευξης σε γραπτό κείμενο, δηλαδή η καταγραφή της συνομιλίας του συνεντευξιαζόμενου και του ερευνητή. Το δεύτερο στάδιο ορίζεται ως η συστηματική μελέτη του υλικού που έχουμε συγκεντρώσει και έχουμε καταγράψει. Κύριος στόχος της μελέτης αυτής αποτελεί η εύρεση των αποσπασμάτων που μπορούν να απαντήσουν στα ερευνητικά μας ερωτήματα.

Ως δεύτερο μέρος του σταδίου αυτού αποτελεί η κωδικοποίηση των δεδομένων. Ουσιαστικά μέσα από την κωδικοποίηση ο ερευνητής επικεντρώνεται σε κάποια τμήματα που θεωρεί σημαντικά ώστε να δοθεί απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα, και τους αποδίδει ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό – έναν κωδικό. Οι κωδικοί αυτοί δεν πρέπει να είναι μακροσκελείς. Τέλος κατασκευάζουν τα θέματα τα οποία έχουν ακόμη πιο γενικό νόημα απ' ό τι οι κωδικοί, και προέρχονται από τη συγχώνευση των κωδικών.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΥΜΑΤΩΝ

3) Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥΣ

Η εργασιακή απασχόληση των προπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών σε χώρους εστίασης που προσφέρουν οινοπνευματώδη ποτά, συνδέεται άρρηκτα με την κατανάλωση του αλκοόλ από τους ίδιους. Σύμφωνα με όσα ειπώθηκαν από τους συμμετέχοντες της έρευνας, γίνεται άμεσα αντιληπτό ότι η πλειοψηφία των εργαζομένων φοιτητών κάνουν χρήση αλκοόλ για προσωπικούς-συναισθηματικούς λόγους, δηλαδή είτε με σκοπό να αισθανθούν οι ίδιοι άνετα είτε με σκοπό να περιορίσουν την εσωστρέφεια τους. Σύμφωνα με τις αποκρίσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα, η κατανάλωση αλκοόλ κατά τη διάρκεια του εργασιακού ωραρίου τους γίνεται από τους ίδιους για να μπορέσουν να είναι λειτουργικοί ως προς την κούραση και την πίεση που μπορεί να τους προκαλούν τα καθήκοντά τους.

«Κατά τη διάρκεια της βάρδιας μου ναι καταναλώνω αλκοόλ». (Ανδρέας 22, Λογιστική)

«...ίσως έπινα ένα ποτό όταν δουλεύω βράδυ... μπορεί να έπινα καμιά μπύρα.» (Αννα 22, Κοινωνική Εργασία)

«Υστερα θα προετοιμάσω τον εαυτό μου ψυχολογικά, περιμένοντας τους πρώτους πελάτες. Θα ετοιμάσω και το πρώτο μου ποτό για να έχω και εγώ παρέα...Κατά την εργασία μου καταναλώνω μικρές ποσότητες αλκοόλ, απλά για να μπορέσουν να με κρατήσουν τα πόδια μου και να προχωρήσω στη βραδιά επειδή το ωράριο μου είναι αρκετά μεγάλο, καθώς δουλεύω από τις 6 το απόγευμα μέχρι τις 6 το πρωί, οπότε σταδιακά πίνω.»(Μάνια 23, Νομική)

«παλιότερα έπινα περισσότερο γιατί ήδη δουλεύω κάποια χρόνια έχω ξεκινήσει από τα 18 μόλις πέρασα φοιτήτρια, τότε έπινα πολύ περισσότερο αλλά και πάλι έπινα στα πλαίσια ώστε να είμαι λειτουργική πάνω στη δουλειά και να μην ξεφύγω ή να μην μπορώ να ανταποκριθώ κατά τη διάρκεια της εργασίας μου.» (Κική 23, Κοινωνική Εργασία)

«...όμως σίγουρα θα πιά κάτι γιατί θα μου προσφέρει κάποιος συνάδελφος ή από τις παρέες, αλλά και για να περάσω ευχάριστα και να αλλάξει η διάθεση μου.» (Γαρυφαλιά 34, Κοινωνική Εργασία)

Επίσης, μέσα από την κατανάλωση αλκοόλ φαίνεται να δημιουργούν ένα ευχάριστο κλίμα σχετικά με την επικοινωνία τους με τους πελάτες.

« Υ/οι ίδιοι οι πελάτες με ήξεραν ως θαμώνες ή επειδή με αυτόν τον τρόπο γνωριζόμασταν καλύτερα.» (Πάτροκλος 26, Μηχανικός Πληροφορικής) «Μερικές φορές πιστεύω ότι με βοηθάει κιόλας το να μπορέσω να δείχνω λίγο πιο κοινωνικός

απέναντι στους άλλους, να είμαι λίγο πιο ενεργητικός, λίγο πιο να μπορέσω να συντονίσω και με τη μουσική, έτσι να χρησιμοποιήσω ώστε να γίνει ο ρυθμός μου στη δουλειά και όχι κάποια και όχι να είναι εξωτερικό στοιχείο το οποίο με ενοχλεί.» (Φώτη 23, Πληροφορική)

«Να σου πω, όταν είμαι στην πισίνα, επειδή είμαι μόνος μου στο πόστο ,τυχαίνει καμιά φορά και αν δεν έχει πελάτη και δω ότι είμαι χαλαρά ,δεν πίνω. Άμα δω ότι έχω πελάτες βάζω ένα ποτό και το κάνω επίτηδες για μάρκετινγκ και κουνάω το σεικερ δυνατά, για να δουν ότι υπάρχει κάποιος στο μπαρ. Αυτό τραβάει κόσμο και μετά που φτιάχνω το κοκτέιλ βρίσκω και μια ευκαιρία και το πίνω .Δηλαδή κάθε φορά φτιάχνω και ένα καινούριο.»(Αντώνης 23, Πληροφορική) Ένας ακόμα λόγος κατανάλωσης αλκοόλ εν ώρα εργασίας από τους συμμετέχοντες φαίνεται να είναι και η επιθυμία να δείξουν πως αποτελούν «καλής παρέας», προβάλλοντας έτσι την ανάγκη για αίσθηση του ανήκειν στην παρέα που έχει έρθει για να διασκεδάσει και να περάσουν όλοι μαζί ευχάριστα.

«Πολλές φορές, πίνω ένα δύο ποτά .Πίνω, επειδή μαζεύονται παρέες στο μπαρ και πίνουμε όλοι μαζί!» (Μάνος 22, Κοινωνική Εργασία)

Σε αντιδιαστολή με την ανωτέρω παραδοχή, η άποψη που κυριαρχεί στα ευρήματα είναι πως οι συμμετέχοντες δεν επιθυμούν να προβούν σε κατανάλωση αλκοόλ. Αυτό συμβαίνει είτε γιατί επιθυμούν να είναι υπεύθυνοι και σοβαροί κατά την τέλεση των καθηκόντων στην εργασία τους, είτε γιατί οι εργοδότες τους απαγορεύουν να καταναλώνουν αλκοόλ κατά τη διάρκεια της βάρδιας τους.

«Για να είμαι συνεπής στη δουλειά μου. Δεν μπορώ να εργαστώ αποτελεσματικά εάν είμαι λιώμα». (Αντώνης 23, Πληροφορική)

«Δεν πίνω επειδή δουλεύω και δεν θέλω να δημιουργήσω πρόβλημα στην δουλειά ούτε να μου κάνουν παρατήρηση τα αφεντικά και να φτάσω σε σημείο να χάσω την δουλειά μου. Από δεύτερη φάση θέλω να είμαι κομπλέ εν ώρα εργασίας μήπως και κάνω κεφάλι και δεν θέλω να πάει άλλου το πράγμα.» (Καλλιόπη 22 , Κοινωνική Εργασία)

«...δεν πίνω, σχεδόν ποτέ αλλά ειδικά στη δουλειά δεν πίνω ποτέ γιατί θεωρώ ότι δεν χρειάζεται και εκτός από αυτό, όταν έχεις δουλειά και έχεις να διαχειριστείς δίσκο, λεφτά, πελάτες δεν είναι εύκολο να πίνεις και να δουλεύεις...δεν πίνω γιατί δεν το χρειάζομαι και εκτός από αυτό δεν θα είναι και ωραίο προς τους πελάτες εγώ να έχω πει και να τους σερβίρω, ούτε στο αφεντικό θα αρέσει θεωρώ να πίνουμε ενώ δουλεύουμε θα υπάρχει κίνδυνος να σε διώξει από τη δουλειά.» (Κώστας 19, Διοίκηση Επιχειρήσεων)

«Σε εμάς αυτό απαγορεύεται. Δεν μπορούμε, να πιούμε δηλαδή, λόγω κάμερας λόγω υπεύθυνων. Και προσπαθούμε να το αποφύγουμε. Δεν πρέπει να μας βλέπει κανείς να πίνουμε.» (Αντώνης 23, Πληροφορική)

Έτσι, μερικοί συμμετέχοντες επιβεβαιώνουν τη θεωρία ότι, ενδεχομένως, οι απαιτήσεις της παρουσίας σε ένα εργασιακό περιβάλλον απομακρύνουν τους φοιτητές από την κουλτούρα της φοιτητικής ζωής, η οποία ωθεί στη μέθη και με τη σειρά της η εργασία

μειώνει τις διαθέσιμες ευκαιρίες για κατανάλωση αλκοόλ (Leppel, 2006). Ακόμη, η κατανάλωση αλκοόλ πολλές φορές, φαίνεται ότι αποτελεί κομμάτι ρουτίνας για τους εργαζόμενους φοιτητές σε νυχτερινά μαγαζιά.

«Ναι νομίζω είχε γίνει συνηθείας μετά τις 10 έλεγα ωραία τι ώρα είναι ας βάλω ένα ποτό αλλά αυτό συμβαίνει και στην τωρινή μου δουλειά με το που πηγαίνει 9-10 ενώ πάω από τις 5 έχω πει τον καφέ μου και το χυμό μου λέω ωραία ας βάλουμε ένα ποτάκι.» (Κική 23, Κοινωνική Εργασία).

Εκτός αυτού, κάποιοι από τους συμμετέχοντες αναφέρουν πως προβαίνουν σε χρήση ή μη αλκοόλ, ανάλογα με τις συνθήκες και τις παραμέτρους που επικρατούν, όπως για παράδειγμα την παρουσία ή όχι πελατών στο χώρο εστίασης, αν βρίσκονται κοντά στην ολοκλήρωση της βάρδιας τους ή αν πηγαίνουν κόντρα στην πολιτική του καταστήματος διασκέδασης.

«Έχει τύχει ώρες οι οποίες είναι κοντά στο κλείσιμο να πιώ, αλλά μιλάμε για μηδαμινή ποσότητα, εννοώ ότι η ποσότητα είναι κάτω από ένα ποτό. Η δόση ενός κανονικού πότου συνήθως είναι 60ml είτε σκέτο είτε σε κοκτέιλ. Όταν δεν θα έχω πελατεία και δεν θα έχω κάτι στο μυαλό μου, μπορεί να τύχει να πιώ να "κεράσω" τον εαυτό μου να στο πω και έτσι.» (Αντώνης 23, Πληροφορική)

«Όχι όχι, από τη διεύθυνση γενικά, απαγορεύεται να καταναλώνουμε αλκοόλ εμείς την ώρα που δουλεύουμε. Συγκεκριμένα, εδώ και ένα χρόνο σχεδόν βρίσκομαι στο πόστο της υποδοχής, έχω περάσει και από το πόστο του σέρβις, αλλά εγώ εργάζομαι σε ένα πάρα πολύ μεγάλο μαγαζί. Γενικά εγώ είμαι στο κέντρο, πρέπει να διαχειρίζομαι συνέχεια κόσμο που μπαίνει που βγαίνει, οπότε σε μένα προσωπικά είναι δύσκολο να πιώ δύο ποτά και να κάνω κεφάλι και να δουλεύω. Γιατί, πρέπει να πηγαиноέρχομαι να είμαι 8 ώρες όρθια να πηγαίνω πάνω κάτω, να επικοινωνώ με κόσμο. Έχω δηλαδή, εντολή από τη διεύθυνση. Κάποιες φορές το κάνουμε κρυφά βέβαια, αλλά γενικά ναι, αυτός είναι ο βασικός άξονας: ότι απαγορεύεται. Εάν μας δει γενικά υπάρχει πρόβλημα, εννοώ ότι θα κάνει κάποια νύξη, παρατήρηση. Εγώ προσωπικά, που βρίσκομαι και στην υποδοχή κάποιες φορές, δεν αφήνει ούτε καφέ να 'χω δίπλα. Στις αρχές, πριν, όταν είχα ξεκινήσει δηλαδή, πριν ένα χρόνο, δε με άφηνε να έχω ούτε νερό να με βλέπει ο κόσμος. Αλλά, εντάζει με τον καιρό όταν συνήθισα και εγώ, με έμαθαν καλύτερα και το προσωπικό και τα αφεντικά, και ήταν πολύ πιο χαλαρά τα πράγματα.» (Μάνια 23, Νομική)

«Καλά κατάλαβες. Δεν πίνω για να μπορώ να δουλέψω σωστά. Επίσης, δεν πίνω λόγω ότι οδηγώ και δεν ήθελα να μεθύσω, ειδικά προς το τέλος της βάρδιας, δεν πίνω καθόλου ώστε να μπορέσω να οδηγήσω μετά. Ε, συνήθως δεν πίνω πολύ, αλλά εάν πιώ, στην διάρκεια της βραδιάς είναι για κοινωνικούς λόγους, επειδή οι ίδιοι οι πελάτες με ήξεραν ως θαμώνες ή επειδή με αυτόν τον τρόπο γνωριζόμασταν καλύτερα. Οι πελάτες σε γνωρίζουνε και θέλουν με αυτόν τον τρόπο, να νοιώσουν οικειότητα στο χώρο που βρίσκονται, έτσι δέχεσαι κεράσματα που δεν μπορείς να αποφύγεις. Μπορεί να είσαι σε δυο τραπέζια και να θέλουν να σε κεράσουνε, οπότε πηγαίνω κι πίνω μια γουλιά και από τα δυο τραπέζια κεράσματα.» (Ορφέας 23, Μηχανολόγων Πληροφορικής)

Τέλος, φαίνεται πως για ορισμένους συμμετέχοντες η αποφυγή της κατανάλωσης ή η μικρή ποσότητα κατανάλωσης αλκοόλ, αποτελεί μέσο για την αποτελεσματική τους απόδοση στο χώρο εργασίας τους.

«Επειδή δουλεύω ως “τσεκαδόρα” και έχω να κάνω με χρήματα, δέχομαι κάποια κεράσματα που μπορεί να μην τα πιώ όλα, αργά το βράδυ θα πιώ μια μπύρα ή κάποια σφηνάκια. Προσπαθώ να μην πίνω, για να είμαι νηφάλια γιατί έχω να διαχειριστώ το προσωπικό και τα χρήματα του μαγαζιού, όμως σίγουρα θα πιώ κάτι γιατί θα μου προσφέρει κάποιος συνάδελφος ή από τις παρέες, αλλά και για να περάσω ευχάριστα και να αλλάξει η διάθεση μου.» (Γαρυφαλλιά 34,

Κοινωνική Εργασία)

3.2) ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛ ΑΠΟ ΤΟΥΣ

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ - ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ

Μέσα από τα ευρήματα της έρευνας φαίνεται πως υπάρχουν αρκετοί παράγοντες που συντελούν στην αύξηση κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών από τις εργαζόμενες και τους εργαζόμενους φοιτήτριες και φοιτητές στον χώρο της εστίασης. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι η ψυχολογική κατάσταση των φοιτητών αλλά και η κοινωνικοποίηση τους. Πολλοί από τους συμμετέχοντες θεωρούν πως, εφόσον εργάζονται σε κέντρα διασκέδασης με κύριο σκοπό την κατανάλωση αλκοόλ, ευνοείται και η ανάλογη συμπεριφορά από τους ίδιους και έτσι μπαίνουν στη διαδικασία της μίμησης συμπεριφοράς και νοοτροπίας. Κάτι τέτοιο αποτελεί ενισχυτικό παράγοντα κατανάλωσης αλκοόλ από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους.

«Όταν δουλεύεις σε μαγαζιά με αλκοόλ, είναι αναπόφευκτο να μην πιείς τουλάχιστον ένα σφηνάκι. Το ποτό ήταν διασκέδαση και όταν δουλεύεις σε ένα μαγαζί το οποίο είναι είτε μεζεδοπωλείο είτε κοκτεϊλάδικο, το ζητά το μαγαζί σου κάνει αίσθηση να βάλεις ένα ποτό και ειδικά όταν φεύγει ο κόσμος και χαλαρώνεις και ακούς την μουσική σου και κάνεις το τσιγάρο σου και μιλάς με τους συναδέλφους σου δεν σου πάει η καρδιά να πιείς κόκα κόλα, θα βάλεις ένα ποτάκι.» (Κική 23, Κοινωνική Εργασία).

Ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας είναι η ευφορία που αρκετοί από τους συμμετέχοντες θεωρούν πως τους επιφέρει το αλκοόλ και τους βοηθά να είναι αποτελεσματικότεροι στη βάρδια τους ή σε τυχόν δύσκολες καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν σε σχέση με τους πελάτες. Το γεγονός αυτό συμφωνεί με ευρήματα παρόμοιας έρευνας, η οποία ανέδειξε πως οι εργαζόμενοι φοιτητές κατανάλωναν μεγαλύτερη ποσότητα αλκοόλ, σε σύγκριση με του μη εργαζόμενους (Oviatt et al., 2017). Αυτό μπορεί να συμβαίνει καθώς η πρόσβαση

στα αλκοολούχα ποτά είναι εύκολοι από τους πρώτους, κάτι που αναδείχθηκε και στη συγκεκριμένη έρευνα.

«Το επιλέγω γιατί με κάνει πιο ευδιάθετο, με βοηθάει να χορεύω χωρίς να κουράζομαι, με βοηθάει να μη νιώθω τον σωματικό μου πόνο, κυρίως από την ορθοστασία. Ανταπεξέρχομαι καλύτερα στη βάρδια μου στο να μιλάω με κόσμο γενικά με την κοινωνικότητά μου. Σίγουρα η υπερκατανάλωση ας πούμε δεν με βοηθάει, αλλά άμα σταματήσω στα 2-3 ποτά, όχι δεν βιώνω κανένα πρόβλημα.»

(Πάτροκλος 26, Μηχανικός Πληροφορικής)

«Είναι η ευχαρίστηση που μας δίνει το αλκοόλ, η κατανάλωση του μας βοηθάει να έρθουμε και εμείς σε ευχάριστη διάθεση, κατάλαβα σε βοηθάει περισσότερο για μία καλύτερη διάθεση. Γενικά, πιστεύω ότι με βοηθάει να μπορέσω να αντιμετωπίσω μία πιο περίεργη πιο δύσκολη κατάσταση με κάποιον πελάτη. Ναι, με βοηθάει να αντιμετωπίσω χωρίς εκνευρισμό μία πιο δύσκολη κατάσταση αλλά για να τα λέμε όλα, πιστεύω ότι πρώτα είναι η ευχαρίστηση που με βοηθάει να περάσω και εγώ καλύτερα στη βάρδια μου. Όχι, δεν το πιστεύω, αυτό πιστεύω ότι ο μεγαλύτερος λόγος που θα πτώ κάτι κατά τη διάρκεια της εργασίας μου, είναι για να περάσω καλύτερα εγώ και να αντέξω την κόπωση.» (Χάρης 25, Μηχανολόγων Μηχανικών)

«Δεν υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος λόγος δεν το 'χω σκεφτεί κάπως, απλά όταν θα περάσει η ώρα ίσως βάλω ένα ποτό να πτώ, μπορεί να βάλουν και οι υπόλοιποι συνάδελφοι. Δεν έχω σκεφτεί π.χ. ότι μπορεί να με χαλαρώνει, απλά ίσως θέλω να πτώ κάτι, έχω εύκολη πρόσβαση και θα πτώ αυτό δεν συμβαίνει σε καθημερινή βάση, αυτό μπορεί να συμβεί συνήθως παρασκευή Σάββατο που έχουμε περισσότερη δουλειά. Υπάρχει μεγαλύτερη κίνηση στο μαγαζί ή μπορεί και να με κεράσει κάποιος κάτι και να βάλω να πτώ. Μας το επιτρέπουν κιόλας από τη δουλειά, το αφεντικό δεν έχει πρόβλημα οπότε συνήθως κάτι θα πιούμε.» (Μαρία 22, Κοινωνική Εργασία)

Ωστόσο όπως ήδη αναφέρθηκε, πολλοί από τους συμμετέχοντες δεν

προβαίνουν σε χρήση αλκοόλ. Αυτό συμβαίνει διότι δεν το επιθυμούν οι ίδιοι πια ως συνέπεια πρότερης υπερβολικής κατανάλωσης, που έχει ως αποτέλεσμα τον κορεσμό, αφετέρου διότι το απαγορεύει η πολιτική του εκάστοτε εργασιακού χώρου.

«Στην δουλειά απαγορεύεται να πίνεις.» (Αντώνης 23, Πληροφορική)

«Όχι απαραίτητα, δεν είμαι του ποτού. Άμα θέλω θα πίνω για την παρέα ,εννοείται ότι το έχω κάνει κι έχω ξεφύγει .Έχω ξεφύγει, έχω μεθύσει, έχω πει παραπάνω από την ποσότητα που θα ήθελα, αλλά στην καθημερινότητα μου δεν το προτιμώ να πίνω πολύ! Όταν διασκεδάζω, στη δουλειά ποτέ δεν πίνω. Για να είμαι συνεπής στη δουλειά μου. Δεν μπορώ να εργαστώ αποτελεσματικά εάν είμαι λιώμα.» (Μάνος 22, Κοινωνική Εργασία)

«Δεν υπήρχε κάποιος ιδιαίτερος λόγος, δεν μου έκανε αίσθηση αλλά και να έπινα το έκανα κυρίως για την παρέα.» (Μάριος 24 , Μηχανικός Πληροφορικής)

«Για μένα το ποτό δε μου αρέσει, δε με κάνει να λειτουργήσω καλύτερα.» (Ορφέας 23 Μηχανικός Πληροφορικής)

«Δεν πίνω γιατί δεν το χρειάζομαι και εκτός από αυτό δεν θα είναι και ωραίο προς τους πελάτες εγώ να έχω πει και να τους σερβίρω, ούτε στο αφεντικό θα αρέσει θεωρώ να πίνουμε ενώ δουλεύουμε θα υπάρχει κίνδυνος να σε διώξει από τη δουλειά.»

Άλλο να έχεις άδεια ή ρεπό και να πας στο μαγαζί που δουλεύεις κερά πιείς ένα ποτό μια μύρα κι άλλο να δουλεύεις.» (Κώστας 19 , Διοίκηση Επιχειρήσεων)

«Όχι απαραίτητα, αλλά σίγουρα είναι κάτι που σου φτιάχνει την διάθεση, όχι όμως ότι αν δεν πιείς αλκοόλ δε θα βγει η βάρδια, μια χαρά βγαίνει. Μου επιτρέπει εν ώρα εργασίας τόσο όσο να μην αμελώ τα καθήκοντα μου, συνήθως δύο με τρία ποτά, και αν με κεράσει κάποιος.» (Γαρυφαλλιά 34, Κοινωνική Εργασία)

«Θα συμφωνήσω με κάτι που είπε η Νάγια πριν ,ότι ουσιαστικά ξεγελάς τον εαυτό σου, ότι είσαι και εσύ για ποτό κείνη την ώρα γιατί όταν π χ. εγώ προσωπικά που δουλεύω εδώ περίπου ένα χρόνο και δεν έχω βγει , Παρασκευή, Σάββατο ,Κυριακή γιατί πάντα θα δουλεύω ,και όταν ξέρεις ότι όλοι οι φίλοι σου είναι έξω ,ότι βλέπεις πόσο κόσμος υπάρχει ,και στα μαγαζιά που δουλεύουν κόσμος στην ηλικία μας, ότι είναι έξω ,διασκεδάζουν, έχεις κι εσύ αυτή τη νοοτροπία στο κεφάλι σου. Ότι ας πτώ ένα ποτό. ε χαζογελάς με τον κόσμο .Επειδή εμένα η δουλειά μου, δεν απαιτεί κάποια ευθύνη τύπου να σερβίρω, να κάνω κάτι τέτοιο, έτσι ξεγελιέμαι και εγώ. Οπότε για αυτό το λόγο κατά βάση δηλαδή αυτό ξεγελάς τον εαυτό σου γιατί κατά τα άλλα δεν υπάρχει κάποια άλλη ανάγκη.» (Μάνια 23, Νομική)

Το γεγονός, ότι βρίσκονται στο χώρο της εργασίας τους έχοντας επίγνωση των ευθυνών της θέσης τους παράλληλα με την εικόνα που οφείλουν να παρουσιάζουν προς τους πελάτες τους, τους απωθεί από την κατανάλωση αλκοόλ που θα είχε ως συνέπεια να χαθεί ο έλεγχος.

«Επίσης, θα ήθελα να προσθέσω ότι σίγουρα διώχνει και την αμηχανία. Εγώ είμαι αρκετά εσωστρεφής και η δουλειά μου(δουλεύω σε μπαρ) αυτή απαιτεί στην ουσία να μιλάς με τον κόσμο, να ξεκινάς κουβέντα, κάτι που εγώ δεν θα το κάνω τόσο εύκολα, οπότε σίγουρα το ποτό βοηθάει.» (Καλλιόπη 22, Κοινωνική Εργασία)

«Λοιπόν εγώ, αντιθέτως με σχεδόν όλους που μιλήσανε, δεν πίνω συχνά στην εργασία μου. Κι εγώ σε μπαρ δουλεύω και λίγες ώρες σε Catering. Ο λόγος που δεν πίνω, πρώτον, είναι το ότι στην αρχή όταν είχα μπει, ήμουν λίγο ψαρωμένος στη δουλειά γιατί ήταν στο εξωτερικό, οπότε ήταν λίγο ζόρικα .Επίσης εγώ όταν πίνω, πίνω πολύ, οπότε δεν μπορώ να πτώ λίγο, γιατί θα με παρασύρει και θα πτώ πολύ. Οπότε δεν ένιωθα άνετα να ξεκινήσω να πίνω σε ένα ξένο χώρο, τον οποίο μετά δεν θα ήξερα αν θα μπορώ να ανταποκριθώ στην εργασία μου, οπότε ουσιαστικά το πήρα λίγο άβολα. Αλλά και εγώ συμφωνώ. Το αλκοόλ είναι το πρώτο μέσο κοινωνικοποίησης, οπότε πιστεύω και εγώ σε κάποιες ζόρικες φάσεις, έλεγα να πτώ κι εγώ ένα ποτό ,μια κούπα για να κοινωνικοποιηθώ λίγο καλύτερα , αλλά κρατιόμουν γιατί δε θα έμενα στη μια κούπα.» (Τάκης 26 Ηλεκτρολόγος Μηχανολόγος)

Τέλος ένας από τους βασικότερους λόγους είναι η ανάγκη για κοινωνικοποίηση και η εξάλειψη της εσωστρέφειας τους.

«Εγώ πιστεύω ότι το μεγαλύτερο μέρος των φοιτητών πίνει αλκοόλ, μπορεί να πίνουν κάθε εβδομάδα μπορεί και κάθε μέρα.. Εμένα εδώ και πολλά χρόνια μου φαίνεται αδιάφορο, θα πτώ κι εγώ όμως δεν είναι όπως στην αρχή της φοιτητικής ζωής. Στην αρχή σαν φοιτητής νοιώθεις μια ελευθερία, τώρα μένεις μόνος ου ,μπορώ να πιείς

διότι λείπουν οι γονείς σου, βγαίνουν έξω όποτε θέλουν, γι' αυτό πιστεύω ότι ξεφεύγουν στην αρχή!»(Ορφείας 23, Μηχανικός Πληροφορικής)

«Λόγω της αυτής της ανεξαρτησίας που νιώθεις περισσότερο , από το πρώτο έτος. Έτσι πιστεύω ότι είναι αναπόσπαστο μέρος της φοιτητικής ζωής, λόγω της ανεξαρτησίας που έχεις και καλά. Εγώ στο μυαλό μου στην αρχή το είχα συνδέσει, με την ανεξαρτησία ,επειδή είναι κάτι που δεν μπορούσες να το κάνεις μικρότερος.» (Μάκης 22, Διοίκηση και Οικονομία)

Η κατανάλωση αλκοόλ από τους φοιτητές στα πρώτα χρόνια της φοίτησης τους φαίνεται να είναι ένα βασικό πρότυπο κοινωνικής συμπεριφοράς το οποίο χρησιμοποιούν ευρέως μέχρι να συνειδητοποιήσουν αν τους ταιριάζει ή όχι.

«Ναι, σίγουρα η φοιτητική ζωή είναι συνδεδεμένη με το αλκοόλ. Αυτό τώρα δεν ξέρω που ευθύνεται, μάλλον είναι από κοινωνικά πρότυπα και ιστορίες. Είναι πολλά χρόνια πριν πιάσω δουλειά σε αυτό το χώρο αυτό το πρότυπο. Τώρα, από κει και πέρα...» (Πάτροκλος 26, Μηχανικός Πληροφορικής)

«Εγώ δεν είμαι το άτομο που παραπίνει, αλλά ναι, το έκανα περισσότερο ειδικά μετά το τρίτο έτος, έπινα πολύ. Ήταν αυτό που λέμε φοιτητική ζωή , είτε η κοινωνία το πέρασε , είτε το ήθελα και το έκανα, όντως έμενα μου άρεσε ,και συνέχισα να πίνω.» (Φώτης 23, Πληροφορική)

Ο Π.Ο.Υ (2014) αναφέρει διάφορους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την κατανάλωση αλκοόλ, όπως το φύλο και η ηλικία, όπως επίσης οικονομικοί, οικογενειακοί, και κοινωνικοί/περιβαλλοντικοί παράγοντες. Ο οικονομικός παράγοντας επιβεβαιώνεται και από τα λεγόμενα των συμμετεχόντων, εφόσον παρατηρούν πως όταν είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση είναι πιο πιθανόν να προβούν σε μεγαλύτερη κατανάλωση αλκοόλ:

«Εγώ νομίζω συνδέεται και με την εργασία, γιατί αν το καλοσκεφτούμε, αν έχεις περισσότερα χρήματα, άλλη κατανάλωση αλκοόλ θα κάνεις αν έχεις κάποια εργασία και έχεις κάποια λεφτά παραπάνω ,ενώ άλλη κατανάλωση, θα κάνεις αν είσαι μόνο με τα βασικά, ας πούμε με χρήματα που σου δίνονται.» (Καλλιόπη

22, Κοινωνική Εργασία) Μέσα από τα ερευνητικά δεδομένα φαίνεται πως επιβεβαιώνεται η θεώρηση πως οι συνομήλικοι φίλοι και οι συνήθειες κατανάλωσης αλκοόλ που έχουν, αποτελούν επίσης παράγοντα συχνής και σημαντικής κατανάλωσης αλκοόλ από τους φοιτητές. Αυτό συμβαίνει καθώς μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση φαίνεται πως δημιουργείται ένα περιβάλλον, μέσα στο οποίο ενθαρρύνεται και ενισχύεται η κατανάλωση αλκοόλ (Ham & Hope, 2003).

«Εγώ αρχικά, μένω στην Αθήνα μόνιμα με τους γονείς μου, αλλά είχα περάσει στη Νομική Θεσσαλονίκης. Πήγα ένα χρόνο κανονικά, οπότε έμεινα μόνη μου σε αυτό το διάστημα που έμενα μόνη μου μπορώ να πω, δεν έπινα .Βασικά ήταν ενώ μόλις είχα ξεκινήσει την ενήλικη ζωή ουσιαστικά τη φοιτητική ζωή έμενα μόνη μου. Δεν μπορώ να πω ότι το αλκοόλ ήταν συνυφασμένο με όλο αυτό, δηλαδή ίσα, ίσα δεν έπινα

καθόλου, όταν αντιθέτως όταν επέστρεψα στην πόλη μου, γιατί μετά έκανα 10% και πέρασα στη Νομική Αθηνών. Τότε ξεκίνησε όλο αυτό με το αλκοόλ και να βγαίνω περισσότερο και μετά άρχισα να εργαζομαι πάνω στον τομέα της εστίασης, όποτε ξέφυγε η κατάσταση. Εγώ θεωρώ ότι σε όλα παίζει ρόλο η παρέα και ο περίγυρος, δηλαδή η παρέα που είχα τότε στη Θεσσαλονίκη ως φοιτήτρια δεν έπιναν πολύ. Δηλαδή μπορεί να πηγαίναμε για ποτό το βράδυ σε κλαμπ ή κάτι τέτοιο, αλλά θα πίναμε 1-2 ποτά αργότερα. Όμως όταν επέστρεψε στην Αθήνα η παρέα που είχα, έπινε πολύ περισσότερο, οπότε εγώ θεωρώ ότι, το χαρακτήρα μας ως προς τον τομέα του αλκοόλ των χιτζουμε σύμφωνα με τον περίγυρό μας.» (Μάνια 23, Νομική)

Μέσα από την ποιοτική ανάλυση φαίνεται πως ένας μικρός αριθμός συμμετεχόντων δεν ενστερνίζεται τις συνήθειες της φοιτητικής κουλτούρας που αφορούν την κατανάλωση αλκοόλ, όπως η μέθη, και επιλεγεί να κινηθεί σε πιο ασφαλή μονοπάτια, αποφεύγοντας την υπερκατανάλωση αλκοόλ. Αυτό το εύρημα φαίνεται να έρχεται σε αντίθεση με το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων, οι οποίοι καταναλώνουν αλκοόλ από το πρώτο έτος των σπουδών τους

«Κοίτα εγώ τώρα που είμαι ένα χρόνο φοιτητής στη Λάρισα δεν έχει τύχει να βγω να πιώ σε ένα μεγάλο κλαμπ ή σε κάτι παραπλήσιο, ίσως καμιά φορά καμιά μπύρα, έχω όμως άλλους που ξέρω που λένε ότι εντάξει αύριο έχω μάθημα απόγευμα οπότε μπορώ το βράδυ να βγω να πιώ να πάω στα κλαμπ, ξέρω τι συνήθως λένε στην αρχή ω τι ωραία τώρα που θα έχω θα είμαι φοιτητής θα βγαίνω συνέχεια θα πίνω θα και θα κάνω μια τέτοια ζωή, εμένα προσωπικά δεν με εκφράζει αυτό.»(Κώστας 19, Διοίκηση Επιχειρήσεων)

3.3)ΤΟ ΑΛΚΟΟΛ ΩΣ ΜΕΣΟ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ.

Μέσα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα, φαίνεται πως το αλκοόλ μπορεί να καταναλωθεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, μέσα από αρκετούς συνδυασμούς και σε ξεχωριστές περιστάσεις. Αυτό το γεγονός δείχνει πως το αλκοόλ συγκαταλέγεται ως μέσο διασκέδασης για την φοιτητική κοινότητα.

Εντύπωση προκαλεί το εύρημα που συνδέει την κατανάλωση αλκοόλ με την επίλυση προσωπικών προβλημάτων, εφόσον φαίνεται να χρησιμοποιείται ως μέσο αναβλητικότητας. Οι συμμετέχοντες που υποστηρίζουν κάτι τέτοιο, αναφέρουν πως η κατανάλωση αλκοόλ τους δημιουργεί μια ευχάριστη αίσθηση και τους ανεβάζει τη διάθεση, η οποία δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί με κάποιον άλλο τρόπο.

«Όχι δεν το έχω κάνει αλλά πολλές φορές έχει τύχη να είμαι στην δουλειά και να έχω δικά μου προσωπικά προβλήματα τα οποία δεν μπορώ να αφήσω πίσω και να πω ρε συ βάλε μου ένα ποτό... Είναι διασκέδαση τρόπος χαλάρωσης για έμένα το ίδιο είναι να βγω έξω και να πιώ το ίδιο είναι να κάτσω στο μπαλκόνι μαζί με το αγόρι μου είτε την φίλη μου να τρώω και να πίνω ενώ συζητάμε.» (Κική 23, Κοινωνική Εργασία)

Ταυτόχρονα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο επιβράβευσης για κάποια επιτυχία του εργαζόμενου φοιτητή αλλά και ως μέσο ευφορίας για τον ίδιο, αποφεύγοντας με αυτόν τον τρόπο να έρχεται αντιμέτωπος με τα προβλήματα του.

«Για παράδειγμα τις πρώτες μέρες όπως και πέρυσι όταν περπάταγα για να πάω πίσω στο σπίτι και είχε πάει καλά η δουλειά και είχα μια χαρά μέσα μου έλεγα θα πιώ μια μπίρα παγωμένη ως βραβείο. Αν δεν είχε πάει καλά πάλι έπινα μπίρα είτε κάποιο άλλο ποτό ώστε να φύγει αυτός ο πόνος. Συνήθως όταν λέγαμε ότι δεν έχει πάει καλά η μέρα το λέγαμε από ψυχολογικής πλευράς, δηλαδή έχουμε δεχτεί ψυχολογική πίεση έτσι το μόνο κουράγιο που είχα ήταν να πάω για ύπνο και απέφευγα το αλκοόλ εκεί.»
(Αντώνης 23, Πληροφορική)

Αρκετοί συμμετέχοντες φαίνεται να θεωρούν ως απαραίτητη προϋπόθεση την κατανάλωση αλκοόλ, προκειμένου να δημιουργηθεί διάθεση για διασκέδαση.

«Για έμενα φοιτητική διασκέδαση έτσι όπως μου έρχεται στο μυαλό είναι τα ξενύχτια, τα μπαρ, οι καφέδες, τα πάρτι, οι έξοδοι, κοπάνες από το μάθημα αυτά.» (Κική 23, Κοινωνική Εργασία)

«Εγώ, στο πρώτο έτος έπινα πολύ και επειδή διασκεδάζα και επειδή δεν ένιωθα καλά. Μετά από το δεύτερο έτος το σταμάτησα λίγο και πίνω όταν είναι μόνο να βγω και να διασκεδάσω.» (Μάνος 22, Κοινωνική Εργασία)

«Επίσης, επειδή κάποια παιδιά σπουδάζουν στην Κρήτη και ειδικά στην Κρήτη, πιστεύω ότι το αλκοόλ έχει συνδεθεί πάρα πολύ άμεσα με τη διασκέδαση., με τη φοιτητική ζωή και σίγουρα έχει αυξηθεί, η κατανάλωση.» (Καλλιόπη 22, Κοινωνική Εργασία)

3.4) Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ «ΚΟΥΠΑΣ»

Η πρακτική της «κούπας» αφορά την κατανάλωση ενός ποτηριού γεμάτο με ποσότητα αλκοόλ με μια γουλιά και φαίνεται να είναι ένα διαδεδομένο φαινόμενο, ιδίως στην Κρήτη. Από τα ευρήματα της έρευνας φαίνεται πως παλαιότερα η συγκεκριμένη πρακτική είχε μεγαλύτερη εφαρμογή. Όμως τα τελευταία χρόνια ο βαθμός που λαμβάνει χώρα αυτή η συνήθεια, έχει μειωθεί αρκετά, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις του νησιού. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τα ορεινά μέρη της Κρήτης, όπου επικρατεί σε μεγάλο βαθμό ακόμα ως παράδοση.

Σύμφωνα με τα λεγόμενα των συμμετεχόντων της έρευνας, η πρακτική της «κούπας» θεωρείται ως μια ευχάριστη συνήθεια για τους ντόπιους, αλλά δεν φαίνεται να έχει την ίδια απήχηση στους φοιτητές. Μάλιστα, η συγκεκριμένη πρακτική δείχνει να παίρνει νέες μορφές και παραλλαγές από τους νέους, οι οποίοι αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο την χρησιμοποιούν, δίνοντας της νέα χαρακτηριστικά.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα εξέφρασαν την άποψη ότι η πρακτική της «κούπας» χρησιμοποιείται σχεδόν σε μηδενικό βαθμό από τους πελάτες των χωρών εστίασης όπου εργάζονται.

«Κούπα χμ, η αλήθεια είναι ότι έχω πετύχει δύο-τρεις φορές οι πελάτες να κάνουν κούπα αλλά δεν γίνεται συνεχεία. Είναι συγκεκριμένα θεωρώ τα άτομα αυτά που κάνουν κούπα είναι αυτοί που κατεβαίνουν από τα γύρω χωριά και είναι της παλιάς κοπής και ακολουθούν πιστά την νοοτροπία της Κρήτης. Τις περισσότερες φορές έλεγαν και σε εμάς να πιούμε. Τις περισσότερες φορές έλεγαν και σε εμάς να πιούμε.»
(Κική 23, Κοινωνική Εργασία)

«Η αλήθεια είναι ότι σε αυτό το χώρο εργασίας που βρισκόμαστε τώρα δεν το έχω παρατηρήσει να συμβαίνει συχνά. Όσον αφορά τα ποτά, συνεχίζεται κυρίως με τις μπύρες, και τα σφηνάκια, αλλά τα σφηνάκια είναι σφηνάκια και έτσι πίνονται είναι η λογική του. Τα πίνεις κούπα όπως λέμε οπότε ναι, αν θες να το πούμε, κάπως το έχω παρατηρήσει να γίνεται κυρίως στην μπύρα. Για μένα δεν είναι καθόλου δύσκολο. Διακριτικά τσουγκρίζω μαζί τους, αλλά δεν πίνω κούπα, και ακόμα σε κάποιες περιπτώσεις τους ενημερώνω κιάλας τους το λέω παιδιά εγώ κούπα δεν θα πιώ»
(Χάρης 25, Μηχανολόγων Μηχανικών)

«Τη γνωρίζω την πρακτική της «κούπας», απλά εγώ στο χώρο που εργάζομαι είναι ταβέρνα και ουζερί, δεν έχει τύχει ποτέ να ζητήσουνε δεν έχω δηλαδή δει κάτι τέτοιο.»
(Κώστας 19, Διοίκηση Επιχειρήσεων)

«Όχι καθόλου δεν συνήθιζαν την πρακτική της «κούπας», παίζει ρολό πάλι σε τι ώρα θα γίνει το κέρασμα και σε τι κατάσταση είναι το μαγαζί, δηλαδή μπορεί να σε κεράσει μια παρέα ένα σφηνάκι είναι κεράσεις εσύ ένα σφηνάκι για να δείξεις στον άλλον ότι ευχαριστιέσαι την παρέα του και ότι περνάτε καλά και να νιώσει και αυτός πιο άνετα στο μαγαζί αλλά αυτό μπορεί να γινόταν κυρίως όταν συνέβαινε γιατί δεν συνέβαινε συχνά προς το τέλος της βάρδιας που το μαγαζί έκλεινε και πάλι όχι τόσο στο μαγαζί της Κηφισιάς που είμαι τώρα αλλά συνήθως στα άλλα μαγαζιά, δεν μπορούσες να μπεις στη διαδικασία να πεις τόσο εύκολα γιατί σκεφτόσουν ότι έχεις να βγάλεις και τη βάρδια μπροστά σου. Θα μπορούσα να αρνηθώ και το έκανα εξηγώντας το λόγο δεν πίνω δηλαδή εάν δεν έπινα γιατί δούλευα και είχα μπροστά μου ώρα τους το έλεγα, δεν είχα όμως κάποιο πρόβλημα ούτε αντιμετώπισα κάποια στιγμή κάποιο πρόβλημα στην άρνησή μου. Απλά θα ήταν λίγο πιο δύσκολο να το αρνηθείς ειδικά όταν ήταν στο κλείσιμο του μαγαζιού και έβλεπε ότι το μαγαζί είναι άδειο και η κατάσταση ήταν λίγο πιο φιλική, θα ήτανε πιο δύσκολο να το αρνηθείς γιατί έχεις έρθει και πιο κοντά με τον άλλον κατά τη διάρκεια της βραδιάς για να μπεις στη διαδικασία να σε κεράσει.» (Μάριος 24. Μηχανικός Πληροφορικής)

«Για μένα κούπα είναι μεγάλη ποσότητα αλκοόλ σκέτο δηλαδή είναι όλο βότκα. Στο δικό μου χώρο, όχι λόγω πελατών δηλαδή δεν έχουμε πελάτες με τέτοια νοοτροπία της «κούπας» αλλά αν μιλάμε για άλλους χώρους άλλα μπαρ για κλαμπ. Η κούπα πάει και έρχεται και πιστεύω ότι θεωρείται και ανώτερη από σφηνάκια, γιατί δείχνει ότι αυτός που το κάνει είναι πιο σκληρός πιο άντρας, γιατί όσο και αν σ' αρέσει το αλκοόλ η κούπα είναι βαριά. Καθαρά λόγω ποσότητας, είναι να αρνηθεί κάποιος την

κούπα ενώ εργάζεται ,λόγω της μεγάλης ποσότητας αλκοόλ. Είναι ανάλογα τον άνθρωπο προσωπικά αν είμαι σε παρέα που έχουμε βγει να πιούμε και μου προτείνουν κούπα, θα το σκεφτώ είναι πολύ η ποσότητα του αλκοόλ για μένα, βέβαια σε μία έξοδο με μία παρέα που δεν πήγε γενικά πολύ αρνούμαι μεγαλύτερη άνεση την κούπα.» (Φώτης 23, Πληροφορική)

«Εδώ που είμαι εγώ στην Κω δεν υπάρχει το έθιμο της «κούπας» μόνο σφηνάκια και δεν θα είχα ποτέ πρόβλημα να αρνηθώ στην κούπα.» (Καλλιόπη 22, Κοινωνική Εργασία)

Ως αναφορά την πρακτική της «κούπας» συνήθως αυτοί που την εφαρμόζουν, καλούν και άλλους να συμμετέχουν είτε είναι από την παρέα τους είτε όχι. Η πρόσκληση συμμετοχής στους εργαζομένους είναι συχνή, όπως τονίζουν και οι ίδιοι, όμως εύκολα βρίσκουν δικαιολογίες ώστε να αποφύγουν την κατάσταση αυτή.

«Υπάρχουν διαφορετικά είδη «κούπας», ανάλογα με το που είσαι και με το ποιείς εκείνη τη στιγμή βρίσκεσαι. Νομίζω χωρίς να είμαι απόλυτος το πιο κλασικό είναι σε τραπέζια, στην παρέα Υπάρχει ένα ποτήρι κα το γεμίζω εγώ και κάνω εις υγεία έχοντας ψηλά την κούπα, το πίνω όλο, το ξαναγεμίζω και το πασάρω στον επόμενο, ο οποίος συνεχίζει κάνοντας το ίδιο, αυτή είναι η πιο συνηθισμένη περίπτωση, ενώ η πιο απλή παραλλαγή του εθίμου είναι όλοι μαζί να αδειάζουμε τη γεμάτη κούπα μας ταυτόχρονα. Εγώ, δεν το κάνω, το αποφεύγω, πάντα βρίσκω μια ωραία δικαιολογία και όλοι λένε οκ αυτός δουλεύει...» (Ορφέας 23, Μηχανικός Πληροφορικής)

«Εγώ έχω εστιάσει περισσότερο στη σημασία της «κούπας» για μένα Λοιπόν η κούπα Δεν σημαίνει μύρα η κούπα είναι ποτό σε μεγάλη ποσότητα το οποίο το κατεβάζει μονορούφι, και όχι δεν μου είναι δύσκολο να αρνηθώ. Στο χώρο που εργάζομαι ναι με κερνάνε , αλλά εγώ δεν το έχω δεν το θέλω όταν εργάζομαι . Είναι εύκολο να μη δεχθείς, τους λέω μην με πιέζετε. Πιείτε ελεύθερα εσείς εγώ εργάζομαι.» (Μάκης 23, Κοινωνική Εργασία)

«Συμφωνά κούπα για μένα είναι γεμάτο ποτήρι με ποτό που το πίνω μονομιάς , ότι ποτό και να είναι . Δεν έχω πρόβλημα να αρνηθώ οτιδήποτε αν δεν θέλω .Συμβαίνει και σε μένα να με κερνάνε. Αλλά δεν πίνω ποτέ ειδικά κούπες γιατί την έχω συνδυάσει με παρέα και όχι όταν εργάζομαι άλλωστε είναι και πολύ ακριβή συνηθείας δεν αξίζει είκοσι ευρώ για τρεις κούπες Ναι και αρνούμαι ευγενικά αναφέροντας του λόγους που δεν θα πιώ, γενικά μου φαίνεται αρκετά εύκολο να αρνηθώ.» (Τάκης 26, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός)

Πολλοί συμμετέχοντες εργαζόμενοι φοιτητές αναφέρουν πως έρχονται σε δύσκολη θέση όταν υπάρχει πρόσκληση στην εφαρμογή της πρακτικής της «κούπας» και δηλώνουν πώς δυσκολεύονται να αρνηθούν να συμμετέχουν ή να βρουν κάποια δικαιολογία προς αποφυγή.

«Γενικά αυτό είναι πολύ δύσκολο κομμάτι για κάποιον που δουλεύει σε μπαρ ,να αρνείται την κούπα, γιατί οι πελάτες είναι πολύ πειστικοί, και δε θέλουν να τους

προσβάλλεις, επειδή θέλεις να τους κρατήσεις. Εγώ έχω βρει κάποιους τρόπους και το αποφεύγω είτε λέω ότι πίνω αντιβίωση είτε κάνω ότι το πίνω και μετά το ρίχνω στο νεροχύτη, βρίσκω τον τρόπο μου εγώ να μην πίνω. Αλλά είναι ένα πολύ πειστικό κομμάτι αυτό.» (Μάνος 22, Κοινωνική Εργασία)

«Συνήθως δεν πίνουν τόσο πολύ οι πελάτες κούπες, συνήθως πίνουμε εμείς το προσωπικό μεταξύ μας και όχι τόσο οι πελάτες. Δηλαδή δεν είναι τόσο διαδεδομένο στο μαγαζί μας να πίνουμε κούπες. Καμιά φορά με παρασύρουν και μου λένε εντάξει έλα πιες τώρα μια είναι, οπότε καμιά φορά δυσκολεύομαι να την αρνηθώ την πρόκληση αλλά φροντίζω όταν δεν θέλω να το πιώ όλο να βάζω πολύ μικρή ποσότητα οπότε ίσα ίσα για να κάνω το χατίρι στην παρέα.» (Μαρία 22, Κοινωνική Εργασία)

Αντίθετα, σύμφωνα με τα λεγόμενα των συμμετεχόντων, φαίνεται πως κατά κύριο λόγο οι ντόπιοι κάτοικοι είναι αυτοί που εξακολουθούν να παραμένουν πιστοί στην εφαρμογή της πρακτική της «κούπας».

«Θα σου πω συνήθως έχει να κάνει και με την παρέα, υπάρχουν παρέες που λένε στην αρχή ένα στη ν υγεία μας και μετά ο κάθε ένας το ποτό του, όμως άλλες πύρες είναι σε φάση γούλια και κούπα. Εγώ απέχω από αυτή την λογική γιατί στα πέντε ποτήρια θα με βγάλετε off και έτσι δεν προτιμώ να μην πίνω, αυτοί τα κάνουν και μετά ξερνάμε και τρέχουμε εμείς αν τα μαζέψουμε. Γενικά είναι παρά πολύ διαδομένη καθώς τα παιδιά πηγαίνουν στα χωριά βλέπουν την γιαγιά και το πάππου να κατεβάζουν κούπες και τους είναι κάτι πολύ γνώσιμο και οικείο. Με τις κούπες όμως καταναλώνεις πολύ γρηγορώ μεγάλη ποσότητα την οποία θα κατανάωνες σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Στις κούπες δεν ξέρεις ποιο ποτήρι θα σε στείλει μπορεί να είναι το πρώτο μπορεί και το τελευταίο είναι πολύ περίεργο. Συνήθως όμως οι ηρακλειώτες το παρακινούν αυτό, οι φοιτητές είτε λόγο οικονομικού είτε λόγο προτιμήσεις πηγαίνουν κυρίως στα ρακαδικά του Αγίου μηνά στα κλαμπ θα βρεις πλέον κυρίως ανήλικα και όχι φοιτητές. Όχι σε καμία περίπτωση δεν συμμετέχω.»(Αργυρώ 23, Κοινωνική Εργασία) Ελάχιστοι φαίνεται να είναι οι φοιτητές, οι οποίοι σύμφωνα με τα λεγόμενα των συμμετεχόντων φαίνεται να υιοθετούν τη συγκεκριμένη παράδοση του νησιού κατά τα φοιτητικά τους χρόνια.

«Κοίταξε να δεις τι γίνεται επειδή δουλεύω σε ξενοδοχείο το οποίο είναι μέσα στην πόλη επομένως έχουμε συγκεκριμένους πελάτες, θα τους έχουμε ως κέρασμα ένα μπουκάλι ρακί και ένα κρητικό γλυκό. Επομένως είναι σπάνιο να κάνουν κούπες μόνο από φοιτητές και από μικρότερης σε ηλικία θα δεις.» (Αντώνης 23, Πληροφορική)

Επιπλέον, μερικοί φοιτητές αλλάζουν την μέθοδο της «κούπας» δίνοντας νέες μορφές.

«Εμείς τα ονομάζουμε υποβρύχια, είναι πολύ διαδεδομένο τα τελευταία χρόνια, περιέχει μύρα με κάποιο αλκοολούχο ποτό που το πίνουν μονορούφι και πίνουν αρκετά από αυτά. Πίνουν μπόλικά θα έλεγα. Τα παραγγέλνουν ανά συστάδες και το κάνουν αντί για να πιούν ένα σφηνάκι-πίνουν αυτό. Ναι, το έχω κάνει αρκετές φορές.» (Γαρυφαλλιά 34, Κοινωνική Εργασία)

«Εγώ έχω συνδέσει την κούπα με την μύρα, κατανάωση μεγάλου ποτηριού μύρας μια και έζω. Εγώ νομίζω πως για κάποιο λόγο έχω συνδυάσει την κούπα με την καλή παρέα. Νομίζω ότι δεν μου έχει τύχει να με κεράσουν κούπα έκτος της παρέας μου η σε πολύ φιλικό περιβάλλον, δεν είναι όπως το σφηνάκι που μπορεί να στο κεράσει

ξένος, η κούπα κοστίζει και στην κερνάει φίλος η παρέα σου οπότε δε είχα ποτέ λόγο να αρνηθώ.»(Καλλιόπη 22, Κοινωνική Εργασία)

3.5) Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΡΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΜΦΥΛΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

Το κέρασμα αποτελεί μια συνθήκη η οποία επικρατεί ιδιαίτερα στα μαγαζιά εστίασης. Σύμφωνα με τα λεγόμενα όλων των συμμετεχόντων, η συνήθεια του κέρασματος είναι ευρέως διαδεδομένη και συχνή και συμβαίνει είτε από τους πελάτες, είτε από τους συναδέλφους τους.

Για κάποιους συμμετέχοντες το κέρασμα είναι ευπρόσδεκτο, ενώ για κάποιους άλλους φαίνεται να είναι ανεπιθύμητο.

Το φύλο των εργαζομένων φοιτητών δείχνει να αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την εφαρμογή αυτής της πρακτικής καθώς, όπως λένε οι συμμετέχοντες στην έρευνα, ανάλογα με το φύλο του εργαζόμενου αλλάζει και η συμπεριφορά των πελατών.

Βάσει των εμπειριών όλων των ερωτηθέντων, το κέρασμα αποτελεί μια δεδομένη συνθήκη που επικρατεί στα μαγαζιά εστίασης, καθώς συμβαίνει συνεχώς από τους πελάτες προς τους εργαζόμενους ή και από τους ίδιους τους συναδέλφους τους.

Η συγκεκριμένη πρακτική φαίνεται να ερμηνεύεται διαφορετικά από το κάθε άτομο, δηλαδή κάποιοι από τους συμμετέχοντες είναι θετικοί στην πρακτική του κέρασματος, ενώ κάποιοι άλλοι θα το απορρίψουν. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο κοινωνικό δημογραφικός παράγοντας του φύλου, επηρεάζει την συμπεριφορά των πελατών, με αποτέλεσμα να αναδύεται ο φυλετικός διαχωρισμός.

Για πολλούς συμμετέχοντες το κέρασμα φαίνεται να είναι ευπρόσδεκτο, και το δέχονται με προθυμία.

«Κοίτα να δεις υπάρχει το στάνταρ ότι στα τρία μπουκάλια το τέταρτο είναι δώρο επομένως υπάρχει από το μαγαζί προς τους πελάτες. Εγώ όταν βγαίνω επειδή ίσως με ξέρουν επειδή ξέρω τους περισσότερους στους χώρους εστίασης πάντα θα με κεράσουν και έμενα και την παρέα μου. Από εκεί και πέρα κοιτά να δεις έχω δει ότι και τους υπόλοιπους να τους κερνάμε αλλά τις γυναίκες ένα παραπάνω από ότι τους άντρες. Επειδή μια γυναίκα δεν καταναλώνει ιδιαίτερα ποτό όχι όλες υπάρχουν και εξαιρέσεις, μπορεί να μείνει με ένα ποτό και όλο το βράδυ λοιπόν, σύμφωνα με τους κανόνες εστίασης δεν πρέπει να κεραστεί όμως επειδή όμως είναι κοπέλα θα γίνει αυτό. Αντίστοιχα αν αυτό το έκανε ένα αγόρι όχι μόνο δεν θα τον κερνούσαν αλλά και θα του έλεγαν να του αλλάζουν θέση επειδή έχει μείνει μόνο με ένα ποτό. Αυτό το κάνει ο εργαζόμενος ώστε να βγάλει περισσότερα χρήμα το μαγαζί δεν θα ασχοληθεί με αυτό ο εργοδότης.» (Αργυρώ 23, Κοινωνική Εργασία)

«Μου έχει τύχει και εμένα να με κεράσουν να πάω σε ένα τραπέζι σφηνάκια και να μου λέει ο συνάδελφος μου αυτό είναι για εσένα, έχει τύχει να μου το πουν και οι ίδιοι και συνάδελφος μου. Αυτό συνέβαινε κυρίως με ποτά χωρίς αλκοόλ αλλά και με αλκοόλ.» (Αντώνης 23, Πληροφορική)

«Ναι ναι, εννοείται το δέχομαι. Θα δυσκολευόμουν να αρνηθώ γιατί γενικά δεν έχω βρεθεί ποτέ στην κατάσταση. Να πω ότι δεν θέλω να πιώ και να βρίσκομαι σε ένα κλαμπ.» (Πάτροκλος 26, Μηχανικός Πληροφορικής)

«Δέχομαι το κέρασμα όταν δουλεύω, ειδικά στις περιόδους στις οποίες πίνω αλκοόλ και δουλεύω άμα προκύψει κέρασμα δεν έχω πει όχι. Δεν θυμάμαι καν τον εαυτό μου να σου πω την αλήθεια να έχει πει ΟΧΙ εκτός από κάποιες φορές τις οποίες είτε έχω βγει ενώ έχω δουλέψει και είμαι στις φάσεις τις οποίες δεν θέλω να πιώ ούτε γουλιά αλκοόλ εκεί επειδή το έχω βάλει στόχο. Είναι πολύ εύκολο το να αρνηθώ το κέρασμα γιατί δεν έχω ξεκινήσει να πίνω ούτε λίγο για να θέλω παραπάνω και συνεχίζω το στόχο μου.

Έχει να κάνει ξεκάθαρα με το τι θέλεις να κάνεις εκείνη τη στιγμή εκείνη τη στιγμή πρέπει. Να μάθεις να αρνείσαι εγώ, ειδικά εγώ προσωπικά αν θέλω να το αρνηθώ μπορώ να τον κάνω αρκετά εύκολα.» (Χάρης 25, Μηχανολόγος Μηχανικός)

«Ναι, άμα είμαι στο τέλος της δουλειάς που τελειώνει η βάρδια εντάξει δεν θα πω όχι, και θα πω ότι εντάξει τώρα μπορώ να κάτσω να πιώ κάτι ναι, αλλά αν είμαι κατά τη διάρκεια που έχω ώρες μπροστά μου δεν θα πιώ κάτι γιατί θα με δυσκολέψει και για να βγάλω τη δουλειά.» (Κώστας 19, Διοίκηση Επιχειρήσεων)

«Ναι το δέχομαι το κέρασμα, εντάξει δεν μου είναι και δύσκολο να το αρνηθώ αλλά καμιά φορά μπορεί έτσι λίγο να με πιέσουν να το δεχτώ ειδικά όταν είναι από συναδέλφους που θέλουν να πιούμε κάποιο ποτό ή κάποιο σφηνάκι ή κάτι τέτοιο, αλλά ναι κατά κύριο λόγο το δέχομαι και εάν δεν θέλω να πιώ απλά θα πω ότι αυτή τη στιγμή δεν θέλω να πιώ και ότι είμαι εντάξει.» (Μαρία 22, Κοινωνική Εργασία)

Υπάρχουν πολλοί συμμετέχοντες που δέχονται το κέρασμα θέτοντας, όμως, συγκεκριμένο όριο κατανάλωσης ποτών που περιέχουν αλκοόλ, αφενός για να είναι λειτουργικοί εν ώρα εργασίας και αφετέρου για να μην προσβάλλουν τα άτομα που τους κερνούν.

«Λοιπόν θα σου πω, εγώ το σκέφτομαι ότι εργάζομαι σε ένα μαγαζί το οποίο δουλεύει με πελάτες και οι πελάτες αυτοί τις περισσότερες φορές είναι Κρητικοί από τα γύρω χωριά στους οποίους αν αρνηθείς δεν θα ξαναέρθουν είτε θα σε βάλουν να πιείς με το ζόρι. Πάνω στην πλακά εδώ θα σου πουν εμείς εδώ παρεξηγούμε δεν γίνεται να μην πιείς και για αυτό το σκέφτεσαι λίγο αλλά κάτω στην Κω που έτυχε πρόσφατα μια περίπτωση και ρώτησα το αφεντικό μου αν δεν θέλω να πιώ γιατί δεν γουστάρω γιατί μπορεί να είναι 4 η ώρα το απόγευμα. Βέβαια με το ζόρι δεν κάνεις τίποτα γενικά σε αυτή την ζωή νομίζω. Έχεις στο μυαλό σου ότι είναι πελάτης και θα πιείς μια κούπα αλλά ως εκεί μένω στην λογική της μιας αν μου ξανά βάλουν λέω παιδιά ευχαριστώ παρά πολύ αλλά ήπια την μια μου κούπα δεν χρειάζομαι άλλη.» (Κική 23, Κοινωνική Εργασία)

«Ναι υπάρχει μία περίπτωση όπου μία κοπέλα κατά τη διάρκεια της βάρδιας μου όποτε μπορούσε μου ζητούσε να πιούμε μαζί ένα σφηνάκι. Οπότε στην αρχή το αποδέχτηκα

για λόγους ευγενείας όπως ανέφερα παραπάνω όμως στη συνέχεια καθώς ήμουν σε ώρα εργασίας και επειδή προσέχω τον εαυτό μου όσον αφορά την κατανάλωση του αλκοόλ, αναγκάστηκα να αρνηθώ. Αυτό βέβαια δεν ευχαρίστησε αυτή την κοπέλα όχι όμως σε βαθμό να προκαλέσει κάποια σκηνή, όμως φάνηκε η δυσαρέσκεια που είχε. Τώρα όσον αφορά τα αγόρια μου έχει τύχει μία παρέα αγοριών, να θέλει να με κεράσει ,επειδή από ότι κατάλαβα εγώ ο ίδιος, ένιωθαν ότι εξυπηρετούνται καλά, όμως εγώ ήμουν ήδη σε κατάσταση που δεν ήθελα να καταναλώσω αλκοόλ και φάνηκε πάλι να δυσαρεστείται η παρέα από τη στάση μου, σε μικρότερο όμως βαθμό.» (Χάρης 25, Μηχανολόγος Μηχανικός) Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις εργαζομένων φοιτητών κατά τις οποίες δεν επιθυμούν να δεχτούν το κέρασμα για προσωπικούς λόγους. Όταν συμβαίνει αυτό, οι συμμετέχοντες το αποφεύγουν, χρησιμοποιώντας μια καλή δικαιολογία.

«Όχι μόνο όταν είναι φίλοι μου και πάλι τους λέω να μην κεράσουν γιατί είναι χαζοί και να πληρώσουν, γενικά δεν μα αρέσει ούτε σαν πελάτισσα ούτε σαν εργαζόμενοι γιατί το να δεχτείς το ποτό από κάποιον που δεν γνωρίζεις αμέσως αυτός το παρεξηγεί και παίρνει αέρα το μυαλό του και νομίζει ότι σε έριξε , ότι θα βγείτε, και ότι άλλο μπορεί να φανταστεί. Κοιτά όταν δουλεύεις μπορείς να βρεις και μια δικαιολογία ότι δεν πίνω επειδή δουλεύω και αν επιμένει του λες δεν κάνει επειδή δουλεύω απαγορευτεί και έτσι λέει εντάξει δεν πειράζει. Χωρίς να χρειαστεί να του πεις δεν θέλω βρίσκεις πολύ ωραίες δικαιολογίες. Επομένως αν κάποιος επιμένει παραπάνω ξέρω πολύ καλά να τον βάλω στην θέση του είτε με το καλό είτε με το κακό τρόπο ελπίζω με το καλό γιατί με το κακό δεν θα του αρέσει καθόλου.» (Αργυρώ 23, Κοινωνική Εργασία)

«Πολύ εύκολο να αρνηθώ , συνήθως το αρνούμαι κάθε φορά ώστε να μην δείχνω στον πελάτη ότι πίνω ενώ ώρα εργασίας, δεν ξέρω τι άποψη έχει το ξενοδοχείο για αυτό αλλά εγώ σαν Αντώνης αποφεύγω να δείξω στο πελάτη ότι καταναλώνω τα προϊόντα μας ανεξάρτητα με το τι γίνεται πίσω είτε τι πιστεύει. Μόνο πέρυσι ,αυτό που έγινε με τα σφηνάκια ο πελάτης ήταν κοντά και στην ηλικία μου και επέμενε , στην 8 φορά λέω εντάξει ας το πιώ.» (Αντώνης 23, Πληροφορική) «Έχει να κάνει με την περίπτωση και με την ώρα που μπορεί να το κάνει κάποιος το να σε κεράσει κάτι, δεν έχω έρθει σε δύσκολη θέση απλά είναι το θέμα ότι αν έχω δουλειά μπροστά μου δεν θα μπορώ να το δεχτώ το κέρασμα.» (Κώστας 19, Διοίκηση Επιχειρήσεων)

«Πολλές φορές όταν δε θέλω να πιώ μπορεί να κάνω νόημα ‘στην υγεία σου’ και να το αφήσω, δεν έχω έρθει ποτέ σε δύσκολη θέση.» (Γαρυφαλλιά 34, Κοινωνική Εργασία)

« Εμένα είναι η δουλεία μου έτσι πάω στους πελάτες τους μιλάω ρωτάω αν είναι όλα οκ, εκεί θα με κεράσουν ένα σφηνάκι και θα πάρουν και για όλους του τραπέζιού. Εκεί έχουμε γραμμή από τη διοίκηση γιατί τα χρεώνεται ο πελάτης τα κέρασμα. Πολλές φορές εγώ το παίρνω τσονγκρίζω και μετά δε το πίνω και το παίρνω μαζί μου να το αφήσω κάπου. Να συμπληρώσω είναι και ανάλογα ποιος κερνάει το ποτό, βασικά αν έχει έρθει μια παρέα αντρών γύρω στα 40 και κερνάει και προτείνει και σε εμένα κέρασμα αρνούμαι γιατί το παίρνουν διαφορετικά και δε θέλω. Τώρα έχει τύχει να είμαστε πολλά κορίτσια παρέα και να θέλω να πιώ 3 σφηνάκια. Έχω όμως και τη δικαιολογία ότι εργάζομαι και δεν πίνω όταν δε θέλω.» (Μάνια 23, Νομική)

«Γενικά δε μου αρέσει να αρνούμαι είναι λόγω άποψης για μένα εδώ στη Κρήτη δε πρέπει να αρνείσαι το κέρασμα. Από την άλλη όμως βρίσκομαι σε μια δουλειά πρέπει

να πίνω σε σημεία που δεν υπάρχει κάμερα να μη μπορεί να δει το αφεντικό. Προσωπικά αν πρέπει να αρνηθώ αμέσως αρνούμαι και αυτό βγαίνει από μόνο του. Λέω ότι δε πίνω. Έχω ακούσει για άλλους που δυσκολεύονται και στο τέλος πίνουν.» (Φώτης 22, Πληροφορική)

«Είναι αυτό που είπε η Μάνια, δεν μπορούμε να αρνηθούμε κατευθείαν . Στην ουσία παίρνουμε ένα σφηνάκι τσουγγρίζουμε και δε το πίνουμε ή συνεννοούμαστε με το μπαρ να βάλει χυμό.» (Γιάννης 23, Κοινωνική Εργασία) Αντίθετα, πολλοί εργαζόμενοι συμμετέχοντες στην έρευνα φαίνεται να δυσκολεύονται να αρνηθούν το κέρασμα και έρχονται σε πολύ δύσκολη θέση απέναντι στην επιμονή των ατόμων που επιθυμούν να τους κεράσουν .

«Ναι, μια φορά που δούλευα βράδυ σε μπαρ υπήρχε μια παρέα που ήταν από χωριό όλοι τους και μας πιέζανε στο μπαρ όλους να πιούμε κι έλεγαν έλα ,έλα .Κι εγώ έλεγα δικαιολογίες ,για να μην πιώ .Κάποια στιγμή λοιπόν είχαν πει πολύ αυτοί και δεν έλεγχαν τον εαυτό τους .Ένας θύμωσε κι έκανε φασαρία ότι και καλά τον προσβάλλουμε.» (Μάνος 22, Κοινωνική Εργασία)

«Κάποιες φορές υπάρχουν περιστατικά ,στα οποία υπήρξε πίεση σε αυτό το κομμάτι των κερασμάτων ,αλλά υπάρχει τρόπος να το αποφύγεις .Ακόμη και ο σερβιτόρος που σέρβιρε το ποτό στο τραπέζι έπινε μια γουλιά και διακριτικά το μάζεψε , το πήγαινε στην κουζίνα για να μην βρίσκεται εκεί, να το πει κανείς, έτσι έβρισκα τρόπο αποφυγής.» (Ορφέας 23, Μηχανικός Πληροφορικής) Σύμφωνα με δηλώσεις των συμμετεχόντων της έρευνας, υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφορές στην στάση και στην συμπεριφορά των πελατών ως προς τους εργαζόμενους με βάση τον παράγοντα του φύλου. Ειδικότερα, φαίνεται από τα σχόλια των συμμετεχόντων πως το γυναικείο φύλο λαμβάνει διαφορετική αντιμετώπιση σχετικά με το κέρασμα.

«Δεν ξέρω η αλήθεια είναι ότι αν κερνούσαν άντρες που δεν ήταν στην παρέα τους το κατέβαζαν πιο εύκολα γιατί ήταν άντρες και θέλαν να δείχνουν ότι πίνουν. Αλλά ναι με όρια δεχόμουν το κέρασμα. Το άλλο παιδί που δουλεύαμε μαζί στο σέρβις, έπινε το ίδιο είχαν τον κεράσει παρά πολλές φορές των κερνούσαν το ίδιο και πολλές φορές μας κερνούσαν διαφορετικές παρέες όχι οι ίδιες.» (Κική 23, Κοινωνική Εργασία)

«Συνήθως κερνάμε οι άντρες τις γυναίκες και το συνηθισμένη είναι παρέες αγοριών κοριτσιών ποτέ το αντίθετο.» (Αργυρώ 23, Κοινωνική Εργασία)

«Επίσης πολύ εύκολο ίσα-ίσα που για την γυναίκα είναι πολύ πιο εύκολο σε σχέση με τον άντρα κιόλας, ενώ στον άντρα θα φανεί κάπως στην γυναίκα εν έτη 2022 είναι πολύ πιο εύκολο.» (Αντώνης 23, Πληροφορική)

«Στη Χερσόνησο μία φίλη μου που δουλεύει μπαρ και είναι μόνη της τραβάει πολλά. Όταν αλλάζει βάρδια με σερβιτόρο άντρα, όλα ξαφνικά γίνονται εύκολα, οι ίδιοι πελάτες έχουν ξαφνικά διαφορετική συμπεριφορά.» (Φώτης 22, Πληροφορική)

«Επιμένω, στο δικό μου χώρο εργασίας τα περισσότερα κεράσματα γίνονται Πάντως σε γυναίκες και όχι άντρες. Κοίτα μπορεί να συμβαίνει ένας άνδρας να δέχεται κεράσματα με την ίδια συχνότητα μία γυναίκα, Αλλά αυτό θα γίνει εντονότερα

αντιληπτό Όταν συμβαίνει σε μία γυναίκα. Αυτό που συμβαίνει Είναι ότι όταν η γυναίκα δέχεται πολλά κέρασματα οι γύρω αντιλαμβάνονται και χαρακτηρίζουν το γεγονός ως πέσιμο, ενώ αντίστοιχα για τον άντρα που δέχεται πολλαπλά κέρασματα αυτό που θα ακούσεις είναι απλά ότι είναι καλός στη δουλειά του.» (Γιάννης 23, Κοινωνική Εργασία)

«Ισχύει αυτό γιατί παρατηρώ στους συναδέλφους με τους άντρες που εργαζόμαστε μαζί Ότι δέχονται και αυτοί φλερτ, και μπορούν και το αντιμετωπίζουν πιο εύκολα. Ενώ εγώ συνήθως θα το δεχτώ πιο άβολα με αποτέλεσμα να έρθω σε δύσκολη θέση, δεν ξέρω πώς να το αντιμετωπίσω, αν τρακάρω και εγώ θα το κατακρίνουν και θα γελάσουν ειρωνικά, εν τέλει αυτό παρατηρώ εγώ είναι ότι γυναικεία προσέγγιση στο φλερτ με κέρασμα ή όχι είναι πιο ήπια.» (Μάνια 22, Νομική)

«Πριν ξεκινήσω λοιπόν να δουλεύω εδώ δούλευα σεζόν σε μία ταβέρνα, οι οποία ήταν σε ένα χωριό στη Χερσόνησο, ήταν κλειστή κοινωνία, και ήταν περίεργα τα πράγματα. Πριν από μένα δούλευε ένα αγόρι μεγαλύτερο σε ηλικία, εγώ είχα πάει νωρίτερα για να παρακολουθήσω το τη δουλειά του να μάθω, μόλις όμως έφτασα εκεί, ως γυναίκα είχα διαφορετική αντιμετώπιση από το αφεντικό, Αλλά κι από τους πελάτες για παράδειγμα σε αυτόν λέγανε να κάτσει μαζί τους να πιει αλλά σε μένα διαφορετική συμπεριφορά ,και πιστεύω ότι ο λόγος ήταν το διαφορετικό φύλλο, εκείνος μπορούσε να πει ότι θέλει να πιει παραπάνω και κανένας δεν τον κατηγορούσε για τίποτα...» (Αννα 22, Κοινωνική Εργασία)

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες της έρευνας έδωσαν περαιτέρω διευκρινίσεις για τους σκοπούς και τα κίνητρα που υπάρχουν πίσω από την κίνηση του κέρασματος σε γυναίκες.

«Σίγουρα με έχουν κέρασει πελάτες, αλλά μπορώ να σου πω ότι τις περισσότερες φορές ήταν γνωστοί μου ,φίλοι μου. Τέτοια άτομα με κερνάνε , με έχουν κέρασει ελάχιστες φορές πελάτες οι οποίοι δεν τους ήξερα και ήθελαν να με γνωρίσουν. Και σε αυτή την περίπτωση μπορώ να σου πω ότι ήταν και πάλι για αντάλλαγμα.» (Πάτροκλος 26, Μηχανικός Πληροφορικής)

«Στο μαγαζί που δουλεύω στην Κηφισιά μου έχοντε πει πως αν με κέρασουν κάτι θα πρέπει να το αρνηθώ. Εντάξει είναι θέμα ευγένειας θεωρώ, εντάξει είναι ανάλογα και το κέρασμα θα σου πούνε δηλαδή αν είναι π χ 08:00 το απόγευμα και έχεις να δουλέψεις άλλες 5-6 ώρες μπροστά σου, δεν μπορείς να κάθεσαι να πίνεις δηλαδή εμένα μου έχει τύχει να με κέρασουν 12 μισή ώρα το βραδύ το τελευταίο τραπέζι που ήταν εκεί και να μου λέει το αφεντικό δεν θα πιείς θα το αρνηθείς. Εγώ το θεώρησα αγενές γιατί δεν υπήρχε κάποιος άλλος στο μαγαζί για να με δει να πίνω να σου πω την αλήθεια ντράπηκα λίγο.» (Μάριος 24, Μηχανικός Πληροφορικής)

«Θέλω να πω κάτι για το κέρασμα .Υπάρχουν κάποια άτομα που αν δεχτείς κέρασμα από αυτά , θα το παρεξηγήσουν και θα περιμένουν ανταπόδοση., με διάφορους τρόπους δεν έχει να κάνει τόσο με την κατανάλωση αλκοόλ.» (Καλλιόπη 22, Κοινωνική Εργασία)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την παραπάνω βιβλιογραφική ανασκόπηση αλλά και τα όσα συγκεντρώθηκαν από την ανάλυση των δεδομένων, προκύπτουν ορισμένα συμπεράσματα σχετικά με την νοσηματοδότηση της κατανάλωσης αλκοόλ στο πλαίσιο της φοιτητικής ζωής. Αρχικά, όπως αναφέρθηκε και στην βιβλιογραφική αναζήτηση, κατά την περίοδο της αναδύομενης ενηλικίωσης υπάρχουν υψηλές πιθανότητες για έκθεση κάποιου ανθρώπου σε συνθήκες που να ευνοούν τη χρήση ναρκωτικών και την υπερκατανάλωση αλκοόλ (Bachman et al., 2002; Bradley & Wildman, 2002; Cote & Levine, 1987; Tucker et al., 2005). Η κατανάλωση αλκοόλ από τους νέους ξεκινάει ήδη από την περίοδο αυτή και συνεχίζει μέχρι και αρκετά αργότερα. Η ανεξαρτησία που νιώθουν οι νέοι κατά τη συνθήκη της ενηλικίωσής τους, ενισχύει την επιθυμία να προβαίνουν σε πράξεις, οι οποίες πριν από αυτή, χαρακτηρίζονταν ως «απαγορευμένες». Πολλοί νέοι που ενηλικιώνονται λαμβάνουν την ταυτότητα του φοιτητή. Όμως, για να μπορέσουν να διεκπεραιώσουν το ακαδημαϊκό τους ταξίδι, υιοθετούν μια ακόμα ταυτότητα, αυτή του εργαζομένου. Όπως τονίζουν και οι ίδιοι οι συμμετέχοντες, αποκτούν την ιδιότητα του φοιτητή που εργάζεται, όχι του εργαζομένου που φοιτά.

Σύμφωνα με τα λεγόμενα της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων στην έρευνα, στα πρώτα χρόνια της φοίτησης τους, κατανάλωναν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ, καθώς ήταν το μέσο διασκέδασης αλλά και κοινωνικοποίησης. Με το πέρασμα των χρόνων συνειδητοποιούσαν ότι η χρήση του αλκοόλ ήταν ανούσια και ανώφελη. Ως απόρροια αυτού, αρχίσαν να επιλέγουν νέους τρόπους διασκέδασης, με τα κέντρα εστίασης να υπερτερούν έναντι των καφέ/μπαρ. Όπως δήλωσαν, αυτό δεν σημαίνει ότι σταμάτησαν να πίνουν ή ότι ακόμα και στο μέλλον θα σταματήσουν, η κατανάλωση αλκοόλ όμως άρχισε να γίνεται πια συνειδητή και ελεγχόμενη. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει την έρευνα (Bachman et al., 2002; Barnes, Welte, & Dintcheff 1993), σύμφωνα με την οποία η βαριά κατανάλωση κορυφώνεται στην αναδυόμενη ενηλικίωση (18-24 ετών) και στην συνέχεια καταλαγιάζει.

Οι εργαζόμενοι φοιτητές που απασχολούνται στην εστίαση και έχουν εύκολη πρόσβαση στο αλκοόλ, φαίνεται πως αντιμετωπίζουν τόσο ενισχυτικούς όσο και αποθαρρυντικούς παράγοντες ως προς την κατανάλωση αλκοόλ. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανέφερε πως θα καταναλώσει κατά τη διάρκεια της βάρδιας ένα ποτό. Το αν όμως θα συνεχίσουν σε μεγαλύτερη ποσότητα αλκοόλ ή όχι, αυτό διαφοροποιείται ανάλογα με τους σκοπούς

και τις οδηγίες που έχουν λάβει από τους εργοδότες τους. Στο τέλος της βάρδιας, όπου δεν υπάρχουν πλέον πελάτες που χρειάζονται εξυπηρέτηση, κάποιοι εργαζόμενοι φοιτητές αδράζουν την ευκαιρία, ώστε να καταναλώσουν αλκοόλ. Όμως, ακόμα και σε αυτή την περίπτωση αυτή, επιλέγουν να καταναλώσουν ελάχιστη ποσότητα αλκοόλ. Από την άλλη, οι συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι πίνουν κατά την διάρκεια της βάρδιας τους, προβαίνουν σε αυτή την ενέργεια λόγω της νοοτροπίας του χώρου εργασίας. Δηλαδή, όσοι παρευρίσκονται στον συγκεκριμένο χώρο, ανεξαρτήτως αν παρίστανται ως εργαζόμενοι ή πελάτες, ο κύριος σκοπός όλων είναι η κατανάλωση αλκοόλ. Ως επακόλουθο, οι εργαζόμενοι φοιτητές αποκτούν τη συνήθεια κατανάλωσης αλκοόλ, κάτι που με τον καιρό γίνεται ρουτίνα στη διάρκεια της εργασίας τους. Επιπλέον, λόγω της πολύωρης εργασίας τους και των ακαδημαϊκών καθηκόντων τους, ο ελεύθερος χρόνος τους είναι περιορισμένος. Έτσι το αλκοόλ συχνά αποτελεί τη διέξοδό τους, καθώς καταναλώνοντας αλκοόλ συγχρόνως με τους πελάτες, δημιουργείται η ψευδαίσθηση ότι ανήκουν και οι ίδιοι σε αυτή την κατηγορία και διασκεδάζουν. Ακόμη, παρατηρήθηκε μέσα από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων πως η κατανάλωση αλκοόλ αποκτά επιπλέον συνιστώσα, ως μέσο αποφόρτισης από την εργασία, το πανεπιστήμιο αλλά και από προσωπικούς ή συναισθηματικούς προβληματισμούς. Με αυτό τον τρόπο οι συμμετέχοντες ξεφεύγουν από τα προβλήματα που τους κατακλύζουν και καταφέρνουν να ανταποκρίνονται στα εργασιακά και φοιτητικά καθήκοντα. Ένα ελάχιστο ποσοστό, δήλωσε ότι δεν πίνει κατά την διάρκεια της εργασίας, όχι επειδή δεν προβαίνουν στην ενέργεια αυτή συνήθως, αλλά επειδή δεν θέλουν να προσδίδουν λανθασμένη εντύπωση στον εργοδότη τους και στους πελάτες που εξυπηρετούν, θέλοντας να παραμένουν λειτουργικοί και αποδοτικοί καθ' όλη την διάρκεια της εργασίας τους. Συνεπώς, η πλειοψηφία των εργαζομένων φοιτητών, καταναλώνουν αλκοόλ κατά την διάρκεια της εργασίας τους για ψυχολογικούς, κοινωνικούς λόγους, επιβεβαιώνοντας έτσι ότι το χρησιμοποιούν για επιβράβευση και για να γευτούν τα θετικά οφέλη που διαθέτει το αλκοόλ.

Επιπρόσθετα, στους λόγους που οι φοιτητές προβαίνουν στη συχνή κατανάλωση αλκοόλ είναι και οι κοινωνικό περιβαλλοντικοί, όπου σύμφωνα με τους ίδιους, έρχονται να επιβεβαιώσουν τη βιβλιογραφία, λέγοντας πως τόσο το περιβάλλον στο οποίο εργάζονται, όσο και το προσωπικό, είναι θετικά προσκείμενο προς την κατεύθυνση της κατανάλωσης αλκοόλ. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν πως οι παρές τους, οι οποίες καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ, τους επηρεάζει αντίστοιχα στο να

ακολουθήσουν και αυτοί τη συγκεκριμένη πρακτική. Επίσης, το περιβάλλον στο οποίο εργάζονται οι συμμετέχοντες αποτελείται από πελάτες οι οποίοι με την συμπεριφορά τους, τους παρακινούν στην κατανάλωση αλκοόλ μέσω του κέρασματος.

Σύμφωνα με τις δηλώσεις των συμμετεχόντων, όλοι τους έχουν λάβει την κίνηση κέρασματος, είτε από τους συνάδελφους τους είτε από τους πελάτες. Η πλειοψηφία αυτών το δεχόταν με χαρά, ενώ άλλοι παρουσίασαν δυσκολίες στο να αρνηθούν και βρίσκονταν σε δύσκολη θέση, εφόσον λόγω της αδυναμίας τους να αρνηθούν, αναγκαζόταν να δεχτούν το κέρασμα. Μερικοί από τους συμμετέχοντες επέλεξαν να απορρίπτουν το κέρασμα, χρησιμοποιώντας ευγενικές δικαιολογίες και απέφυγαν με αυτόν τον τρόπο την κατανάλωση αλκοόλ που προερχόταν από τους πελάτες. Ορισμένοι δέχονταν το κέρασμα με την προϋπόθεση πως έθεταν οι ίδιοι τα δικά τους όρια, δηλαδή έπιναν το κέρασμα ώστε να μην προσβάλουν τους πελάτες αλλά σε συνεχόμενα κέρασματα προέβαιναν σε άρνηση.

Αξιοσημείωτο, είναι και το γεγονός ότι αρκετοί συμμετέχοντες τόνισαν τη διαφοροποίηση συμπεριφοράς από τους πελάτες σύμφωνα με το φύλο του ατόμου που τους εξυπηρετούσε. Δηλαδή φαίνεται να υπάρχει φυλετικός διαχωρισμός, κυρίως εις βάρος του γυναικείου φύλου. Κάποιες φορές σημειώθηκαν θετικές συμπεριφορές απέναντι στις γυναίκες και κάποιες άλλες, ερχόμενες σε άβολη θέση, ήταν δύσκολο να θέσουν τα όρια τους.

Τέλος, η πρακτική της «κούπας» δεν αναδείχθηκε μέσα από τα λόγια των συμμετεχόντων στο βαθμό που θα ήταν αναμενόμενο, σύμφωνα με την φήμη που τη διακατέχει. Ενώ στα προσδόκιμα αποτελέσματα της έρευνας ήταν οι εργαζόμενοι φοιτητές να καταναλώνουν κέρασματα-κούπες από τους πελάτες, στην ουσία αυτό δεν επιβεβαιώθηκε. Αντίθετα, οι συμμετέχοντες αποφάνθηκαν στην πλειοψηφία τους πως δεν παρατηρούν τους πελάτες αλλά και τους εαυτούς τους να χρησιμοποιούν συχνά αυτή την πρακτική. Ενδεικτικό όλων των συνεντεύξεων αποτέλεσε η ιδιοσυγκρασία των συμμετεχόντων σχετικά με την κατανάλωση αλκοόλ, η οποία σταδιακά χάνει την αξία της. Όπως και η «πρακτική της κούπας» έχει χάσει την φήμη της στο νησί από πού ξεκίνησε και ιδιαίτερα από την πλευρά των νέων, σε αντίθεση με την πρακτική του κέρασματος όπου αποτελεί ακόμα μια σύνηθες συνήθεια.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΈΝΤΥΠΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ/ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ονομαζόμαστε Τσίλιας Αντώνης, Χονδρού Αγγελική και Ψαρράκη Παναγιώτα και είμαστε τελειόφοιτοι φοιτητές του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΕΛ.ΜΕ. ΠΑ.. Για την ολοκλήρωση των σπουδών μας είναι απαραίτητο η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Το θέμα που επιλέξαμε για την εργασία μας είναι η νοηματοδότηση της κατανάλωσης αλκοόλ στο πλαίσιο της φοιτητικής ζωής: Μία ποιοτική μελέτη με φοιτητές που εργάζονται σε χώρους διασκέδασης. Για αυτό επιλέξαμε για την έρευνα μας φοιτητές, που εργάζονται σε χώρους διασκέδασης.

Ο σκοπός της έρευνας αυτής είναι η σχέση των φοιτητών με το αλκοόλ, κατά την εργασία τους, σε χώρους διασκέδασης. Για την υλοποίηση του σκοπού αυτού, θα πραγματοποιηθούν συνεντεύξεις σε φοιτητές προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από διάφορες πόλεις της Ελλάδας. Το κοινό σημείο αναφοράς είναι η απασχόληση τους σε χώρους εστίασης. Η συνάντηση αυτή πραγματοποιείται για να υπάρξει και η κατάλληλη ενημέρωση όσο την διαδικασία.

Επιπλέον, πρέπει να αναφερθεί ότι οι συνεντεύξεις που θα πραγματοποιηθούν, θα μαγνητοφωνηθούν με σκοπό να γίνει όσο πιο ακριβής γίνεται η επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων.

Αν υπάρχει κάποια αντίρρηση σε σχέση με αυτό έχετε φυσικά το δικαίωμα να μην συμμετάσχετε στις συνεντεύξεις. Ακόμα, προς ενημέρωσή σας, κάποια απόμαγνητοφωνημένα αποσπάσματα της συνέντευξης θα χρησιμοποιηθούν αυτούσια στην ανάλυση, με την δέσμευση όμως ότι η πρόσβαση στα ηχητικά αρχεία, όπως και στο απόμαγνητοφωνημένο υλικό η πρόσβαση παραμένει περιορισμένη σε εμάς και την επιβλέπουσα καθηγήτρια.

Ίσως χρειαστεί να γίνουν οι συνεντεύξεις/ ομάδες εστίασης πρόσωπο με πρόσωπο - εάν βέβαια είναι εφικτό για τους εταίρους.

Όνομα:

Επίθετο:

Χώρα:

Σας ζητήθηκε να συμμετάσχετε στην συνέντευξη/ Ομάδα Εστίασης από φοιτητές του ΕΛΜΕΠΑ.

Ο σκοπός της συνέντευξης / Ομάδας Εστίασης είναι να αναλύσει τα ευρήματα σχετικά με τους εργαζόμενους φοιτητές στον χώρο εστίασης που αποκτήθηκαν κατά την διαδικασία μιας έρευνας σε φοιτητές. Επιπλέον, η συνέντευξη στοχεύει στη συλλογή περισσότερων πληροφοριών.

Οι πληροφορίες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης θα χρησιμοποιηθούν στην εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας.

Μπορείτε να επιλέξετε εάν θα συμμετάσχετε στη συνέντευξη και να σταματήσετε ανά πάσα στιγμή. Αν και η συνέντευξη θα καταγραφεί, οι απαντήσεις σας θα παραμείνουν ανώνυμες και δεν θα αναφέρονται ονόματα στην αναφορά.

Δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις στις ερωτήσεις της συνέντευξης. Θέλουμε να ακούσουμε πολλές διαφορετικές απόψεις και θα θέλαμε να συλλέξουμε τη γνώμη και τις ιδέες διαφορετικών ενδιαφερομένων από εργαζόμενους φοιτητές που παράλληλα εργάζονται στο χώρο εστίασης.

Έντυπο πληροφόρησης συμμετεχόντων σε έρευνα

Τίτλος «Η νοσηματοδότηση της κατανάλωσης αλκοόλ στο πλαίσιο της φοιτητικής ζωής:
Μία ποιοτική μελέτη με φοιτητές που εργάζονται σε χώρους διασκέδασης»

Ονοματεπώνυμο Συνεντευκτή/-ριας: Τσίλιας Αντώνιος, Χονδρού Αγγελική, Ψαρράκη Παναγιώτα

Έχετε προσκληθεί να συμμετάσχετε σε ποιοτική έρευνα που διεξάγεται από τους φοιτητές, το πλαίσιο της πτυχιακής τους εργασίας Η νοσηματοδότηση της κατανάλωσης αλκοόλ στο πλαίσιο της φοιτητικής ζωής: Μία ποιοτική μελέτη με φοιτητές που εργάζονται σε χώρους διασκέδασης . Η έρευνα ασχολείται με τις εμπειρίες και απόψεις εργαζόμενων φοιτητών και φοιτητριών γύρω από την κατανάλωση αλκοόλ στο πλαίσιο της εργασίας σε χώρους διασκέδασης . Η παρούσα μελέτη πραγματοποιείται υπό την ευθύνη της κ. Ζαχαρούλας Κασσέρη, Επίκουρης Καθηγήτριας του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας και έχει λάβει έγκριση από την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του ΕΛΜΕΠΑ (Αρ. Απόφασης 92/2021). Η συμμετοχή σας στην ερευνητική άσκηση, είναι απολύτως εθελοντική. Μπορείτε να αρνηθείτε να συμμετάσχετε χωρίς καμία αιτιολογία. Αν όμως δεχτείτε να συμμετάσχετε σας παρακαλούμε να διαβάσετε προσεκτικά το έντυπο αυτό.

Στο πλαίσιο της ερευνητικής άσκησης θα πραγματοποιηθούν ποιοτικές εις βάθος συνεντεύξεις. Σκοπός της άσκησης αυτής είναι να διερευνηθούν τόσο οι προσωπικές εμπειρίες των φοιτητών και των φοιτητριών που εργάζονται σε χώρους διασκέδασης γύρω από την κατανάλωση αλκοόλ, όσο και οι οπτικές τους γύρω από την κατανάλωση αλκοόλ από συμφοιτητές ή συμφοιτήτριες τους σε χώρους που οι ίδιοι/ες εργάζονται. Η συμμετοχή σας στην παρούσα ερευνητική άσκηση είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί δύναται να συμβάλει α) στην εκπαίδευση και εξοικείωση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών με ερευνητικά εργαλεία και μεθόδους παραγωγής δεδομένων στην ποιοτική έρευνα και β) στην απόκτηση γνώσης γύρω από το φαινόμενο της κατανάλωσης αλκοόλ στο πλαίσιο της φοιτητικής ζωής και διασκέδασης, το οποίο δεν έχει επαρκώς μελετηθεί στην Ελλάδα.

Η συνέντευξη θα πραγματοποιηθεί από την/τον κ. Τσίλια Αντώνιο, Χονδρού Αγγελική, Ψαρράκη Παναγιώτα και θα έχει διάρκεια περίπου μια με μιάμιση ώρα. Θα πραγματοποιηθεί δε, σε χώρο που εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες των συμμετεχόντων/ουσών. Οι ερωτήσεις που θα κληθείτε να απαντήσετε σχετίζονται με τη θεματολογία της ερευνητικής άσκησης. Η συνέντευξη θα καταγραφεί σε αρχείο ήχου και θα απομαγνητοφωνηθεί από τον φοιτητή ή την φοιτήτρια που θα πραγματοποιήσει τη συνέντευξη.

Πρόσβαση στο ηχητικό αρχείο της συνέντευξης θα έχει μόνο ο/η συνεντευκτής/-ρια, καθώς και η υπεύθυνη του μαθήματος. Πρόσβαση στο από-μαγνητοφωνημένο κείμενο της συνέντευξης θα έχουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που συμμετέχουν στην ερευνητική άσκηση και η υπεύθυνη καθηγήτρια. Κατά την επεξεργασία του υλικού, ωστόσο, από τα μέλη της ερευνητικής ομάδας, δεν θα αναφερθεί το ονοματεπώνυμό σας, ούτε ο χώρος που εργάζεστε. Επιπλέον, τα μέλη της ερευνητικής ομάδας (φοιτήτριες και φοιτητές του ΕΛΜΕΠΑ τμήμα Κοινωνικής Εργασίας) δεσμεύονται ότι θα τηρήσουν την εμπιστευτικότητα όλων των πληροφοριών που θα μας δώσετε.

Είναι σημαντικό επίσης να γνωρίζετε ότι στο ενδεχόμενο μιας μελλοντικής δημοσίευσης ή παρουσίασης των ευρημάτων της ερευνητικής άσκησης, όλα εκείνα τα στοιχεία που θα μπορούσαν να μαρτυρήσουν την ταυτότητά σας ή την ταυτότητα τρίτων προσώπων θα

παραποιηθούν κατά τρόπο που να μην είναι αναγνωρίσιμα. Τα δεδομένα και οι πληροφορίες που θα μας δώσετε μπορεί να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον σε παρόμοια ερευνητική άσκηση, π.χ. για εκπαιδευτικούς σκοπούς από άλλους/ες φοιτητές/τριες. Τα αρχεία της έρευνας/δεδομένα που σας αφορούν θα διατηρηθούν για 5 χρόνια σε κατάλληλα φυλασσόμενο χώρο από την υπεύθυνη της ερευνητικής άσκηση και μετά το πέρας αυτού του διαστήματος θα καταστραφούν.

Σας ευχαριστούμε προκαταβολικά για τον χρόνο σας. Εάν έχετε οποιαδήποτε απορία ή χρειάζεστε πρόσθετες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνήσετε με την επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Ζαχαρούλα Κασσέρη, kasseriz@hmu.gr

ΕΝΤΥΠΟ ΕΝΗΜΕΡΗΣ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ

Τίτλος: Ερευνητική άσκηση με θέμα « Η νοηματοδότηση της κατανάλωσης αλκοόλ στο πλαίσιο της φοιτητικής ζωής: Μία ποιοτική μελέτη με φοιτητές που εργάζονται σε χώρους διασκέδασης .»

Όνοματεπώνυμο Συνεντευκτή/-ριας:

Παρακαλούμε συμπληρώστε με V τα αντίστοιχα τετραγωνίδια για να δηλώσετε συναίνεση

Έχω διαβάσει και έχω κατανοήσει το περιεχόμενο του Εντύπου Πληροφόρησης **ΝΑΙ** **ΟΧΙ**

Μου δόθηκε αρκετός χρόνος για να αποφασίσω αν θέλω να λάβω μέρος στην ερευνητική άσκηση **ΝΑΙ** **ΟΧΙ**

Έχω λάβει ικανοποιητικές εξηγήσεις για τη διαχείριση των προσωπικών μου δεδομένων **ΝΑΙ** **ΟΧΙ**

Καταλαβαίνω ότι η συμμετοχή μου είναι εθελοντική και μπορώ να αποχωρήσω οποιαδήποτε στιγμή χωρίς να δώσω εξηγήσεις και χωρίς καμία συνέπεια. **ΝΑΙ** **ΟΧΙ**

Κατανοώ ότι αν αποχωρήσω από την ερευνητική άσκηση τα δεδομένα μου θα καταστραφούν. **ΝΑΙ** **ΟΧΙ**

Όνοματεπώνυμο συμμετέχοντος:	
Υπογραφή	Ημερομηνία
Όνοματεπώνυμο ερευνητή:	
Υπογραφή	Ημερομηνία

ΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1 Abbasi-Ghahramanloo, A., Fotouhi, A., Zeraati, H., & Rahimi-Movaghar, A. (2015). Prescription drugs, alcohol, and illicit substance use and their correlations among medical sciences students in Iran. *International journal of high risk behaviors & addiction*, 4(1), e21945. <https://doi.org/10.5812/ijhrba.21945>
  - 2 Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469–480. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Arnett, J.J. (2001). Conceptions of the transition to adulthood: Perspectives from adolescence through midlife. *Journal of Adult Development*, 8 (2), 133-143.
- Arnett, J.J. (2004a). *Adolescence and emerging adulthood: A cultural approach* (2nd ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson.
- Arnett, J.J. (2004b). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York: Oxford University Press.
- Arnett, J. J. (2006). The Psychology of Emerging Adulthood: What Is Known, and What Remains to Be Known? In J. J. Arnett & J. L. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century* (pp. 303–330). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/11381-013>
- Bachman JG, O'Malley PM, Schulenberg JE, (2002). *The Decline of Substance Use in Young Adulthood: Changes in Social Activities, Roles, and Beliefs*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Baer, J.S., Kivlahan, D.R. and Marlatt, G.A. (1995), High-Risk Drinking across the Transition from High School to College. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 19: 54-58. <https://doi.org/10.1111/j.1530-0277.1995.tb01472.x>
- Barnes, G., Welte, J., Hoffman, J., & Dintech, B. (1999). *Gambling and alcohol use among youth: Influences of demographic, socialization, and individual factors*. Addictive behaviors.
- Barnes, G. M., Welte, J. W., & Hoffman, J. H. (2002). Relationship of Alcohol Use to Delinquency and Illicit Drug Use in Adolescents: Gender, Age, and Racial/Ethnic Differences. *Journal of Drug Issues*, 32(1), 153- 178. <https://doi.org/10.1177/002204260203200107>

- Barnett, N. P., Merrill, J. E., Kahler, C. W., & Colby, S. M. (2015). Negative evaluations of negative alcohol consequences lead to subsequent reductions in alcohol use. *Psychology of addictive behaviors : journal of the Society of Psychologists in Addictive Behaviors*, 29(4), 992–1002.
<https://doi.org/10.1037/adb0000095>.
- Bradley, G., Wildman, K. (2002). Psychosocial Predictors of Emerging Adults' Risk and Reckless Behaviors. *Journal of Youth and Adolescence* 31, 253–265.
<https://doi.org/10.1023/A:1015441300026>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Brain, K., Parker, H., & Carnwath, T. (2000). Drinking with design: Young drinkers as psychoactive consumers. *Drugs: education, prevention and policy*, (7), 5–20.
- Brook DW, Brook JS, Zhang C, Cohen P, Whiteman M. Drug (2002) Use and the Risk of Major Depressive Disorder, Alcohol Dependence, and Substance Use Disorders. *Arch Gen Psychiatry*. ;59(11):1039–1044.
<https://doi:10.1001/archpsyc.59.11.1039>
- Blomeyer D., Buchmann A., Schmid B., Jennen-Steinmetz C., Schmidt M., Banaschewsk T., Laucht M., (2011), Age at First Drink Moderates the Impact of Current Stressful Life Events on Drinking Behavior in Young Adults, *Journal of Alcoholism*, Volume 35, Issue 6, Pages 1142-1148.
<https://doi.org/10.1111/j.1530-0277.2011.01447.x>
- Butler AB, Grzywacz JG, Bass BL, Linney KD.(2005) Extending the demands – control model: A daily diary study of job characteristics, work-family conflict, and work family – facilitation. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*.(78):155–169.
- Butler, A. B., Dodge, K. D., & Faurote, E. J. (2010). College student employment and drinking: a daily study of work stressors, alcohol expectancies, and alcohol consumption. *Journal of occupational health psychology*, 15(3), 291–303.
<https://doi.org/10.1037/a0019822>
- Borsari, B., Boyle, K. E., Hustad, J. T. P., Barnett, N. P., O'Leary Tevyaw, T., & Kahler, C. W. (2007). Drinking before drinking: Pre-gaming and drinking games in mandated students. *Addictive Behaviors*, 32(11), 2694-2705.
<https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2007.05.003>

- Calhoun, B. H., & Linden-Carmichael, A. N. (2022). Pre-game drinking among young adults and its association with positive and negative alcohol consequences. *Addictive Behaviors*, 124, [107120].
<https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2021.107120>.
- Clarke, V., Braun, V. and Hayfield, N. (2015). Thematic Analysis. In: *Smith, J.A., Ed., Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods*, SAGE Publications, London, 222-248.
- Courtney, K. E., & Polich, J. (2009). Binge drinking in young adults: Data, definitions, and determinants. *Psychological bulletin*, 135(1), 142–156.
<https://doi.org/10.1037/a0014414>
- Cite, J. E. (2006). Emerging Adulthood as an Institutionalized Moratorium: Risks and Benefits to Identity Formation. In J. J. Arnett & J. L. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century* (pp. 85–116). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/11381-004>
- Côté, J. E., & Levine, C. (1987). A formulation of Erikson's theory of ego identity formation. *Developmental Review*, 7(4), 273–325., Volume 7, Issue 4, Pages 273-325, ISSN 0273-2297, [https://doi.org/10.1016/0273-2297\(87\)90015-3](https://doi.org/10.1016/0273-2297(87)90015-3).
- Chung T, Creswell KG, Bachrach R, Clark DB, Martin CS. Adolescent Binge Drinking. *Alcohol Res.* 2018;39(1):5-15.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6104966/>.
- Curtis S, Williams J. The reluctant workforce: Undergraduates' part-time employment. *Education and Training.* 2002;44:5–10.
- D'Amico, E.J., Tucker, J.S., Miles, J.N.V. (2012). Preventing Alcohol Use with a Voluntary After-School Program for Middle School Students: Results from a Cluster Randomized Controlled Trial of CHOICE. *PrevSci* 13, 415–425
<https://doi.org/10.1007/s11121-011-0269-7>
- Davos-Comby, L., & Lange, J. (2008). *Standardized measures of alcohol-related problems: A review of their use among college students.* *Psychology of Addictive Behaviors*.
- Davoren M. P., Cronin M., Perry I. J., O'Connor K. (2016). Alcohol consumption among university students: A typology of consumption to aid the tailoring of effective public health policy. *BMJ Open*, 6.

- Davoren, M. P. (2022). College students' perspectives on an alcohol prevention programme and student drinking – A focus group study. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 39(3):301-321. <https://doi:10.1177/14550725211007078>
- Fairlie, AM, Maggs, JL, & Lanza, ST (2015). Pre-partying, drinking games, and extreme drinking among college students: A daily-level investigation. *Addictive Behaviors* (42) 91-95. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2014.11.001>
- Fairlie AM, Ramirez JJ, Patrick ME, Lee CM.(2016) When do college students have less favorable views of drinking? Evaluations of alcohol experiences and positive and negative consequences. *Psychol Addict Behav*. 2016 Aug;30(5):555-565. <https://doi.org/10.1037/adb0000190>.
- Featherstone M. (1991) *Consumer Culture & Postmodernism: Theory, Culture & Society*, London: Sage.
- Frone, M. R., Russell, M., & Cooper, M. L. (1995). Job stressors, job involvement and employee health: A test of identity theory. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 68(1), 1–11. <https://doi.org/10.1111/j.20448325.1995.tb00684.x>.
- Fowler T, Lifford K, Shelton K, Rice F, Thapar A, Neale MC, McBride A, van den Bree MB. (2007) Exploring the relationship between genetic and environmental influences on initiation and progression of substance use. *Addiction*. 102(3):413-22. <https://doi.org/10.1111/j.13600443.2006.01694.x>.
- Fry, M. L. (2010). Countering consumption in a culture of intoxication. *Journal of Marketing Management*, 26: 1270–1294. <https://doi.org/10.1080/0267257X.2010.522530>
- Galambos, N. L., Turner, P. K., & Tilton-Weaver, L. C. (2005). Chronological and Subjective Age in Emerging Adulthood: The Crossover Effect. *Journal of Adolescent Research*, 20(5), 538–556. <https://doi.org/10.1177/0743558405274876>
- Glassman, T., Braun, R.E., Dodd, V. *et al.* Using the Theory of Planned Behavior to Explain the Drinking Motivations of Social, High-Risk, and Extreme Drinkers on Game Day. *J Community Health* 35, 172–181 (2010). <https://doi.org/10.1007/s10900-009-9205-1>

- Gordon, R., Heim, D., & MacAskill, S. (2012). Rethinking drinking cultures: A review of drinking cultures and a reconstructed dimensional approach. *Public Health*, 126 (1), 3–11. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2011.09.014>.
- Grotevant, H.D., Adams, G.R. (1994) Development of an objective measure to assess ego identity in adolescence: Validation and replication. *J Youth Adolescence* 13, 419–438. <https://doi.org/10.1007/BF02088639>
- Greeley J, Oei T. (1999) Alcohol and tension reduction. In: Leonard KE, Blake HT, editors. *Psychological theories of drinking and alcoholism*. New York: Guilford Press; pp. 14–53.
- Greene, A. L., Wheatley, S. M., & Aldava, J. F. (1992). Stages on Life's Way: Adolescents' Implicit Theories of the Life Course. *Journal of Adolescent Research*, 7(3), 364-381. <https://doi.org/10.1177/074355489273006>
- Ham, L. S., & Hope, D. A. (2003). College students and problematic drinking: a review of the literature. *Clinical psychology review*, 23(5), 719–759. [https://doi.org/10.1016/s0272-7358\(03\)00071-0](https://doi.org/10.1016/s0272-7358(03)00071-0)
- Hartmann D., Swartz T., (2006). The New Adulthood? The Transition to Adulthood from the Perspective of Transitioning Young Adults, *Advances in Life Course Research*, Volume 11, Pages 253-286 , [https://doi.org/10.1016/S10402608\(06\)11010-2](https://doi.org/10.1016/S10402608(06)11010-2).
- Hingson R, Heeron T, Winter M, Wechsler H (1998). Magnitude of alcohol-related mortality and morbidity among U.S. college students ages 18–24: Changes from 1998 to 2001, *Annu Rev Public Health*. 2005;26:259-79. doi: [10.1146/annurev.publhealth.26.021304.144652](https://doi.org/10.1146/annurev.publhealth.26.021304.144652).
- Hingson, R.W., Heeren, T., Edwards, E.M.(2012) . Young Adults at Risk for Excess Alcohol Consumption Are Often Not Asked or Counseled About Drinking Alcohol. *J GEN INTERN MED* 27, 179–184 .<https://doi.org/10.1007/s11606-011-1851-1>
- Holloway, I., & Todres, L. (2003). The status of method: Flexibility, consistency and coherence. *Qualitative Research*, 3(3), 345–357 <https://doi.org/10.1177/1468794103033004>
- Howitt, D. (2010). *Introduction to Qualitative Methods in Psychology*. Loughborough University

- Kaynak, Ö., Winters, K. C., Cacciola, J., Kirby, K. C., & Arria, A. M. (2014). Providing alcohol for underage youth: what messages should we be sending parents?. *Journal of studies on alcohol and drugs*, 75(4), 590–605.
<https://doi.org/10.15288/jsad.2014.75.590>
- Kandel, D. B. and Logan, J. A. (1984) Patterns of drug use from adolescence to young adulthood: I. Periods of risk for initiation, continued use, and discontinuation. *American Journal of Public Health* 74, 660_666,
<https://doi.org/10.2105/AJPH.74.7.660>
- Kahn, R. L., Wolfe, D. M., Quinn, R. P., Snoek, J. D., & Rosenthal, R. A. (1964). *Organizational stress: Studies in role conflict and ambiguity*. John Wiley.
- Kitzinger, J. (1994). The methodology of Focus Groups: the importance of interaction between research participants. *Sociology of Health & Illness Volume* (16) σελ.1-141 <https://doi.org/10.1111/1467-9566.ep11347023>
- Krueger, R. A. (1988). *Focus groups: A practical guide for applied research*. Sage Publications, Inc
- Kuntsche, E., & Gmel, G. (2013) Alcohol consumption in late adolescence and early adulthood--where is the problem? *Swiss Med Wkly*. 2013 Jul 25;143:w13826.
[doi: 10.4414/smww.2013.13826](https://doi.org/10.4414/smww.2013.13826)
- Kuntsche, E., & Labhart, F. (2012). Investigating the drinking patterns of young people over the course of the evening at weekends. *Drug and Alcohol Dependence* , 124 (3), 319-324.
<https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2012.02.001>.
- Kypri K, Hallett J, Howat P, et al. ,(2009) Randomized Controlled Trial of Proactive Web-Based Alcohol Screening and Brief Intervention for University Students. *ArchIntern Med*. 169(16):1508–1514.
<https://doi.org/10.1001/archinternmed.2009.249>
- Labhart, F., Ferris, J., Winstock, A., & Kuntsche, E. (2017). The country-level effects of drinking, heavy drinking and drink prices on pre-drinking: An international comparison of 25 countries. *Drug and Alcohol Review* , 36 (6), 742-750. <https://doi.org/10.1111/dar.12525>
- Leppel K.(2006) College binge drinking: deviant versus mainstream behavior. *Am J Drug Alcohol Abuse*. 2006;32(4):519-25
<https://doi.org/10.1080/10623320600919144>

- Lyvers M., Duff H., Basch V., M. S. Edwards,(2012). Rash impulsiveness and reward sensitivity in relation to risky drinking by university students: Potential roles of frontal systems, *Addictive Behaviors*, Volume 37, Issue 8, Pages 940-946, <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2012.03.028>
- Lorant, V., Nicaise, P., Soto, V.E. et al. (2013). Alcohol drinking among college students: college responsibility for personal troubles. *BMC Public Health*, 13, 615 <https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-61>
- Lyons, A., & Kersey, K. (2020). F. Hutton (Επιμ.), Alcohol and Intoxication Cultures of Intoxication: Key Issues and Debates (σσ. 17–43). *Springer International Publishing*. https://doi.org/10.1007/978-3-030-35284-4_2
- Lee, C. M., Patrick, M. E., Neighbors, C., Lewis, M. A., Tollison, S. J., & Larimer, M. E. (2010). Exploring the role of positive and negative consequences in understanding perceptions and evaluations of individual drinking events. *Addictive behaviors*, 35(8), 764–770. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2010.03.003>.
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3(5), 551–558. <https://doi.org/10.1037/h0023281>
- Mastent, A., Burt, K., Roisman, G., Obradovic, J., Long, J., & Tellegen, A. (2004). Resources and resilience in the transition to adulthood: Continuity and change. *Development and Psychopathology*, 16(4), 1071-1094. <https://doi.org/10.1017/S0954579404040143>
- Mandelbaum, D. G. (1965). Alcohol and Culture. *Current Anthropology*, 6(3), 281–293. <http://www.jstor.org/stable/2739922>.
- Magrys, S. A., & Olmstead, M. C. (2015). Acute stress increases voluntary consumption of alcohol in undergraduates. *Alcohol and Alcoholism*, 50(2), 213–218. <https://doi.org/10.1093/alcalc/agu101>
- Markel, K. S., & Frone, M. R. (1998). Job characteristics, work-school conflict, and school outcomes among adolescents: testing a structural model. *The Journal of applied psychology*, 83(2), 277–287. <https://doi.org/10.1037/00219010.83.2.277>.
- Maisto SA, Carey KB, Bradizza CM. (1999) Social learning theory. In: Leonard K, Blane HT, editors. *Psychological theories of drinking and alcoholism*. Second. New York, NY: Guilford Press, pp. 106–163.

- Measham F. (2006). The new policy mix: Alcohol, harm minimisation, and determined drunkenness in contemporary society. *International Journal of Drug Policy*, Volume 17, Issue 4, 258–268.
<https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2006.02.013>
- Mortimer, J. T., Finch, M. D., Ryu, S., Shanahan, M. J., & Call, K. T. (1996). The effects of work intensity on adolescent mental health, achievement, and behavioral adjustment: new evidence from a prospective study. *Child development*, 67(3), 1243–1261.
<https://doi.org/10.1111/j.14678624.1996.tb01793.xM>
- Misch, D. (2007) "Natural recovery" from alcohol abuse among college students. *J Am Coll Health*. 2007 Jan-Feb;55(4):215-8.
<https://doi.org/10.3200/JACH.55.4.215-218>
- Morgan, D.L. and Morgan, D.L. and Krueger, R.A. and King, J.A. and Scannell, A.U. (1998). *The Focus Group Guidebook*, SAGE Publications, Inc.
- National Institute Of Alcohol, Abuse And Alcoholism. (2021) College drinking
https://www.niaaa.nih.gov/publications/brochures-and-factsheets/college_drinking(4 Απριλίου, 2022).
- National Institute for Alcohol Abuse and Alcoholism.(2002) *A call to action: Changing the culture of drinking at U.S. colleges*. Washington, DC
- National Center for Education Statistics.(2005) *Youth indicators*. NCES 2005–050. Washington, D.C, U.S. Government Printing Office.
- Nelson, L. J., & Barry, C. M. (2005). Distinguishing Features of Emerging Adulthood: The Role of Self-Classification as an Adult. *Journal of Adolescent Research*, 20(2), 242–262. <https://doi.org/10.1177/0743558404273074>
- Nees, F., Tzschoppe, J., Patrick, C. *et al.* Determinants of Early Alcohol Use In Healthy Adolescents: The Differential Contribution of Neuroimaging and Psychological Factors. *Neuropsychopharmacol* 37, 986–995 (2012).
<https://doi.org/10.1038/npp.2011.282>
- Nurmi, J.-E., Berzonsky, M. D., Tammi, K., & Kinney, A. (1997). Identity Processing Orientation, Cognitive and Behavioural Strategies and Wellbeing. *International Journal of Behavioral Development*, 21(3), 555–570. <https://doi.org/10.1080/016502597384785>

Office of Applied Studies. (2006) Substance Abuse and Mental Health Services Administration; Results from the 2005 National Survey on Drug Use and Health: National findings, *DHHS Publication* No. SMA 06–4194, NSDUH Series H-30. Rockville, MD

Patock- O'Malley, P., &Valverde, M. (2004). Pleasure, Freedom and Drugs: The Uses of 'Pleasure' in Liberal Governance of Drug and Alcohol Consumption. *Sociology*, 38(1), 25–42. <https://doi.org/10.1177/0038038504039359>

Peckham, J. A., Hutchinson, G. T., Cheong, J., &Nagoshi, C. T. (1998). Effect of religion and religiosity on alcohol use in a college student sample. *Drug and alcohol dependence*, 49 (2), 81–88. [https://doi.org/10.1016/s0376-8716\(97\)00142-7](https://doi.org/10.1016/s0376-8716(97)00142-7)

Parker, H., &Williams, L. (2003). Intoxicated weekends: young adults' work hard–play hard lifestyles, public health and public disorder. *Drugs: Education, Prevention and Policy* , 10 (4), 345–367. <https://doi.org/10.1080/0968763031000140200>.

Patrick, M. E., &Maggs, J. L. (2008). Short-term changes in plans to drink and importance of positive and negative alcohol consequences. *Journal of adolescence*, 31(3), 307–321. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2007.06.002>.

Piacentini, M., Chatzidakis, A., & Banister, E. (2012). Making sense of drinking: the role of techniques of neutralisation and counter-neutralization in negotiating alcohol consumption. *Sociology of Health & Illness* (34) 6, 841-857. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9566.2011.01432.x>

Rollins- Casandra Faith, (2012). "Work-School Conflict, Stress, and Alcohol Use Among Employed College Students». *Masters Theses & Specialist Projects*. Paper 3484. <https://digitalcommons.wku.edu/theses/3484>

Robson, C. (2007). *How to Do a Research Project: A Guide for Undergraduate Students*. Oxford, UK: Blackwell

Sande, A. (2002). Intoxication and Rite of Passage to Adulthood in Norway. *Contemporary Drug Problems*, 29(2), 277–303. <https://doi.org/10.1177/009145090202900204>

- Schulenburg JE, Moggs JL. (2002) A developmental perspective on alcohol use and heavy drinking during adolescence and the transition to young adulthood. *Journal of Studies on Alcohol*. 2002(14),54–70.
<https://doi.org/10.15288/jsas.2002.s14.54>.
- Schulenberg, O'Malley, Bachman, Wadsworth, & Johnston, (1996). Getting drunk and growing up: trajectories of frequent binge drinking during the transition to young adulthood. *Journal of Studies of Alcohol*, 57(3), 289–304.
<https://doi.org/10.15288/jsa.1996.57.289>
- Schulenberg, J., Wadsworth, K. N., O'Malley, P. M., Bachman, J. G., & Johnston, L. D. (1997). Adolescent risk factors for binge drinking during the transition to young adulthood: Variable- and pattern-centered approaches to change. In G. A. Marlatt & G. R. VandenBos (Eds.), *Addictive behaviors: Readings on etiology, prevention, and treatment* (pp. 129–165). (Reprinted from "Developmental Psychology," 32, 1996, pp. 659–674) American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10248-005>
- Sessa, F.M. (2005). The Influence of Perceived Parenting on Substance Use During the Transition to College: A Comparison of Male Residential and Commuter Students. *Journal of College Student Development* 46(1), 6274.
<https://doi.org/10.1353/csd.2005.0010>.
- Sher, K. J., & Gotham, H. J. (1999). Pathological alcohol involvement: A developmental disorder of young adulthood. *Development and Psychopathology*, 11(4), 933–956. <https://doi.org/10.1017/S0954579499002394>
- Steinberg, L., Fegley, S., & Dornbusch, S. M. (1993). Negative impact of part-time work on adolescent adjustment: Evidence from a longitudinal study. *Developmental Psychology*, 29(2), 171–180.
<https://doi.org/10.1037/00121649.29.2.171>
- Willy Pedersen, Tilmann von Soest, (2013), Socialization to binge drinking: A population-based, longitudinal study with emphasis on parental influences, *Drug and Alcohol Dependence*, Volume 133, Issue 2, Pages 587-592,
<https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2013.07.028>.
- Wiesner, M., Windle, M., & Freeman, A. (2005). Work stress, substance use, and depression among young adult workers: an examination of main and moderator effect model. *Journal of occupational health psychology*, 10(2), 83–96.
<https://doi.org/10.1037/1076-8998.10.2.83>

White, AM (2020). Gender Differences in the Epidemiology of Alcohol Use and Related Harms in the United States. *Alcohol Research: Current Reviews* , 40 (2), 01. <https://doi.org/10.35946/arcr.v40.2.01>.

White, H. R., Labouvie, E. W., & Papadaratsakis, V. (2005). Changes in Substance use during the Transition to Adulthood: A Comparison of College Students and Their Noncollege Age Peers. *Journal of Drug Issues*, 35(2), 281–306. <https://doi.org/10.1177/002204260503500204>

White, H. R., & Jackson, K. (2004). Social and Psychological Influences on Emerging Adult Drinking Behavior. *Alcohol Research & Health*, 28(4), 182–190.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ζαϊμάκης, Γ. (επιμ.) (2018). *Ερευνητικές διαδρομές στις Κοινωνικές Επιστήμες. Θεωρητικές – Μεθοδολογικές Συμβολές και Μελέτες Περίπτωσης*. Πανεπιστήμιο Κρήτης – Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής έρευνας.
2. Ίσαρη, Φ. Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας, Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*, ΣΕΑΒ.
https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5826/4/15327_Isari-KOY.pdf
3. Λαμπροπούλου, Π. (2016) Εφηβεία, ποτέ αρχίζει και πότε τελειώνει η δοκιμασία αυτής της μεταβατικής περιόδου; *efiveia.gr*.
<https://efiveia.gr/efiveia-pote-arxizei-kai-pote-teleionei-i-dokimasia-autistismetavatikis-periodou> (τελευταία πρόσβαση 10.12.2022)
4. Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*. Αθήνα, Κριτική.
5. Τσιώλης, Γ. (2018). Θεματική ανάλυση ποιοτικών δεδομένων. Στο Γ. Ζαϊμάκης (επιμ.), *Ερευνητικές διαδρομές στις Κοινωνικές Επιστήμες. Θεωρητικές – Μεθοδολογικές Συμβολές και Μελέτες Περίπτωσης*. (σσ. 97125). Πανεπιστήμιο Κρήτης – Εργαστήριο Κοινωνικής Ανάλυσης και Εφαρμοσμένης Κοινωνικής έρευνας.